

OVERSICHT OVER STATSLIGE INTERESSER I KOMMUNEPLANLÆGNINGEN - 2009

Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen – 2009

**Oversigt over
statslige interesser i
kommuneplanlægningen – 2009**

Udgivet af Miljøministeriet, 2006.

Redaktion:

Skov- og Naturstyrelsen, Landsplan-
området.

Bidragende ministerier og styrelser,
se side 112.

Fotos:

Side 5, Jakob Dall

Side 16, 41, 42, 47, 54, 56, 60, 63, 64, 71,
72, 82, 85, 87, 91, 95 og 96, Scanpix.

Side 22, 26, 48, 104 og 106, Skov- og
Naturstyrelsen, Landsplanområdet.

Side 33 og 98, Kim Rünitz

Side 50, Lisbeth Øhrgaard, Landsplan-
området

Side 52, Svend Erik Rolandsen, Lands-
planområdet

Side 30, 36, 39, 49, 73 og 100, Lene
Magner, Center for Koncernforvaltning.

Side 66, 67, 74, 78 og 81, Skov- og
Naturstyrelsen

Side 88 og 92 Ole Malling, Skov- og
Naturstyrelsen

Grafisk tilrettelæggelse:

Erik Udsen Reklame.

Tryk:

Fihl Jensen Grafisk Produktion A/S.

Oplag: 3000 eksemplarer

ISBN 87-91826-00-4

Oversigten kan læses på
www.skovognatur.dk

Oversigten fås ved henvendelse til:
Frontlinien

Rentemestervej 8

2400 København V.

Telefon 70 12 02 11

Email: frontlinien@frontlinien.dk

© Miljøministeriet, 2006. Publikationen
kan citeres med kildeangivelse.

Indholdsfortegnelse

Forord	side 5
Kapitel 1: Den nye kommuneplan	side 7
Kapitel 2: Overordnede forudsætninger	side 17
Kapitel 3: Statslige mål og krav	side 27
01 Byzoner og sommerhusområder	side 29
02 Forskellige byformål	side 37
03 Detailhandelsstruktur	side 43
04 Trafikanlæg	side 45
05 Tekniske anlæg	side 51
06 Virksomheder med særlige beliggenhedskrav	side 57
07 VVM-pligtige anlæg	side 59
08 Støjbelastede arealer	side 61
09 Fritidsformål	side 65
10 Jordbrug	side 69
11 Skovrejsning	side 75
12 Lavbundsarealer	side 79
13 Naturbeskyttelse	side 83
14 Kulturhistorie	side 89
15 Landskab	side 93
16 Geologi	side 97
17 Vandløb, søer og kystvande	side 99
18 Kystnærhedszonen	side 101
19 Landsplandirektiver	side 105
Kapitel 4: Kommuneplanens form og redegørelse.....	side 107
Tidsplaner for vandplaner og Natura 2000 planer.....	side 111
Bidragende ministerier og styrelser	side 112

Forord

Vores smukke, velplanlagte land er ikke blevet smukt og velplanlagt af sig selv. Det er i høj grad resultatet af planlægning centralt og decentralt.

Vores tradition for fysisk planlægning har altid haft som mål at afbalancere de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen med hensynet til kvalitet, miljø og beskyttelse af naturen, så alle interesser tilgodeses og samfundsudviklingen sker på et bæredygtigt grundlag. Derfor har vi i dag et harmonisk og velfungerende land med gode udviklingsbetingelser og med en værdifuld natur og spændende landskaber. Dette er bl.a. det synlige resultat af det overordnede princip om, at der skal være en skarp grænse mellem land og by – en balance mellem byer og natur.

Med kommunalreformen har kommunerne fået et nyt »råderum«. Alle kommuner, både de nye sammenlagte og de uforandrede, har fra 2007 fået nye planlægningsopgaver. Der er med kommunalreformen skabt en helt ny fordeling af opgaverne, som betyder at kommunerne får langt mere indflydelse og selvbestemmelse på områder, som tidligere var reguleret af amterne via regionplanerne, især for udviklingen i det åbne land. Kommunerne har således fået øget råderum – både til at beskytte naturen og miljøet og til at beslutte, hvordan areal og naturressourcerne skal udnyttes.

Det væsentligt øgede ansvar, der følger med den større kommunale frihed på planområdet, indebærer også en betydelig større og mere krævende indsats på hele planlægningen af landets fysiske miljø. Med »Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen 2009« får kommunerne et vigtigt redskab til håndtering af den forestående kommuneplanlægning

Oversigten vil gøre kommunerne i bedre stand til at finde vej gennem det sæt af regler og overordnede interesser, som gennem årene er skabt som et enestående grundlag for planlægningen i Danmark. Oversigten skal ses som et katalog over de eksisterende overordnede interesser og krav, som de nye kommuneplaner skal være i overensstemmelse med. Kapitel 2 indeholder desuden de overordnede forudsætninger i form af vedtagne statslige handlingsplaner, sektorplaner m.v., som kommuneplanerne skal spille sammen med.

Oversigten sætter således rammerne for kommuneplanlægningen på hele statens område og for, hvilke hensyn kommunerne skal varetage i deres planer for at undgå en statslig indsigelse. Miljøministeriet lægger samtidig vægt på fremover at styrke den løbende dialog med kommunerne om, hvad der er muligt og hensigtsmæssigt. Målsætningen er at etablere et samarbejde, der kan minimere behovet for statslige indsigelser.

At finde og sikre balancen mellem ønskerne om udvikling og omsorgsfuld tilbageholdenhed er den fysiske planlægnings grundprincip, og »Oversigten« bidrager som et værktøj, kommunerne skal bruge for at kunne løse de forestående planopgaver.

Oversigten udgør et øjebliksbillede af de planlægningsmæssige vilkår, som de tager sig ud her ved indgangen til den nye tid, men udviklingen har fart på, og der stilles stigende krav til

Miljøminister Connie Hedegaard.

Forord

omstilling, fornyelse og opmærksomhed – ikke mindst på planområdet. Det rene og smukke land bevarer ikke sig selv. Det skal tilpasses for at kunne imødekomme fremtidens krav i forbindelse med fx globalisering, ændringerne i erhvervsstrukturen og den stigende efterspørgsel på en attraktiv beliggenhed for boliger og erhverv. Der er derfor i den seneste Landsplanredegørelse 2006 opstillet en række planlægningsmæssige pejlemærker, som skal gælde for hele landet:

- Der skal være forskel på land og by.
- Udviklingen skal komme hele Danmark til gode.
- Planlægningen skal basere sig på respekt for byernes identitet, naturen, miljøet og landskabet.
- Fysisk planlægning og investeringer i infrastruktur skal spille tæt sammen.
- Den fysiske planlægning skal være helhedsorienteret.

En af de vigtige udfordringer for både staten og kommunerne bliver samspillet i forbindelse med den fremtidige natur- og vandplanlægning. Her har staten ansvaret for den overordnede del af planlægningen med fastsættelse af bindende vand- og naturkvalitetsmål og retningslinier, mens kommunerne skal udmønte planerne i konkrete handlinger. Det kræver et tæt parløb.

Arbejdet med planstrategien og muligheden for at revidere kommuneplanen for særlige emner eller områder giver kommunerne mulighed for at tage fat på de emner, som umiddelbart er af størst betydning for kommunen inden for de nærmeste år. For de resterende emner vil jeg anbefale, at kommunerne – i første omgang – indarbejder regionplanens retningslinier uændret i kommuneplanen. Derved får kommunerne et nyt samlet plandokument, der omfatter alle de emner, som kommunerne fremover skal planlægge efter.

Danmark har en lang tradition for at varetage natur- og miljøhensyn samt bæredygtig udvikling i den fysiske planlægning. Med de nye kommuneplaner får kommunerne gode muligheder for at tage såvel helheds- som lokalhensyn i den fysiske planlægning inden for rammerne af de overordnede interesser.

Det er mit håb, at den fremtidige kommuneplanlægning vil gavne borgerne på både kort og lang sigt med en bæredygtig udvikling i byerne og i landdistrikterne, med kvalitet i fremtidens byer og landskaber og med beskyttelse af natur og miljø i harmoni med den erhvervsmæssige og økonomiske udvikling.

Jeg ønsker kommunerne god arbejdslyst med de nye spændende planopgaver.

Connie Hedegaard

Miljøminister

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

Den nye kommuneplan

Fra januar 2007 træder kommunalreformen i kraft, og det betyder helt nye vilkår for den fysiske planlægning. Med nedlæggelsen af amterne og Hovedstadens Udviklingsråd forsvinder regionplanerne som styringsredskab. Langt hovedparten af de amtslige planlægningsopgaver overføres til kommunerne. Samtidig styrkes landsplanlægningen.

Fremover bliver kommuneplanen den bærende og helt afgørende oversigtlige plan, hvor borgere og virksomheder kan orientere sig om mål og regler for arealanvendelsen i deres kommune og lokalområde. Kommuneplanen skal, ud over de hidtidige kommuneplanemner, nu også fastsætte mål og retningslinjer for de emner, som der hidtil har været planlagt for i regionplanerne samt redegøre for sammenhængen til sektorplanlægningen. Kommuneplanerne bliver dermed det samlede dokument i den enkelte kommune.

Kommuneplanlægningen, som skal udformes i den første valgperiode frem til 2009, kommer til at bygge på kommunernes egne beslutninger. Kommunerne får fra 2007 kompetence til at planlægge deres egen udvikling – både i byerne og i det åbne land. Det er en forudsætning, at den kommunale planlægning sker inden for rammerne af de overordnede interesser og hensyn, som stammer fra politisk vedtagne beslutninger i form af lovgivning, handlingsplaner, sektorplaner, landsplanbeslutninger samt aftaler indgået mellem staten, amter og kommuner. Det kan fx være aftaler om arealreservationer til overordnede veje og tekniske anlæg og om administrationspraksis for udlæg af byzone.

De nye kommuneplaner skal på baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen indeholde retningslinier for en lang række emner og hensyn i såvel byerne som i det åbne land. Emnerne står i planlovens § 11 a – det såkaldte »kommuneplankatalog« – og de svarer til de eksisterende emner i kommuneplanerne og de emner, der hidtil er blevet varetaget i regionplanerne. Oversigten skal ses som et katalog over de eksisterende overordnede interesser og krav for hvert planemne, som de nye kommuneplaner skal være i overensstemmelse med. Den indeholder desuden en oversigt over vedtagne statslige handlingsplaner, sektorplaner m.v., som kommuneplanerne skal spille sammen med.

I det omfang, der i planloven stilles krav om, at det pågældende emne også skal behandles i kommuneplanens redegørelsesdel, er kravene til redegørelsen også nævnt under det pågældende emne.

Oversigten indeholder altså ikke nye statslige mål og krav. Det betyder, at alle de nævnte statslige mål vil kunne findes i eksisterende planer, programmer, handlingsplaner mv., ligesom kravene vil kunne findes i eksisterende lovgivning, landsplandirektiver mv.

Det er hensigten, at oversigten skal give kommunerne et samlet billede, der så præcist som muligt beskriver de eksisterende rammer og krav, som kommuneplanerne skal holde sig indenfor og respektere. De enkelte krav m.v. er derfor beskrevet relativt detaljeret.

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

Oversigten skal ses i sammenhæng med »Vejledning om kommuneplanlægning«, som Skov- og Naturstyrelsen udsender i begyndelsen af 2007. Hvor nærværende udgivelse indeholder en oversigt over de statslige interesser i kommuneplanlægningen, vil den juridiske vejledning indeholde en systematisk gennemgang af planlovens krav til kommuneplanlægning.

Det nye plansystem

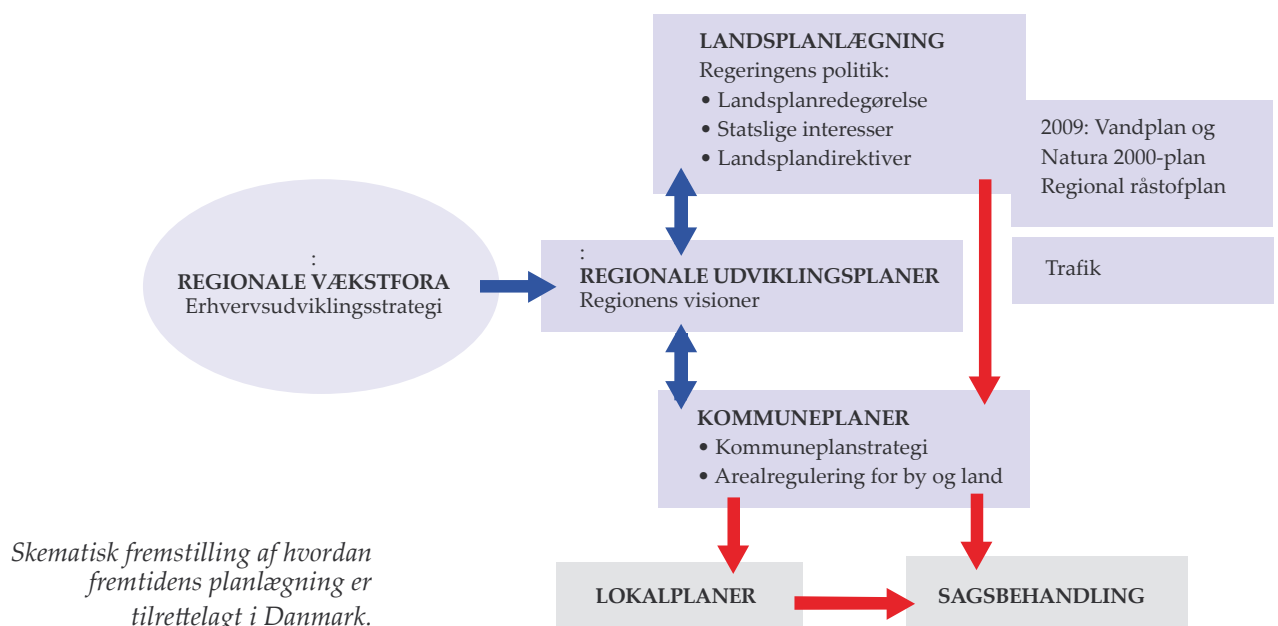
Det nye plansystem efter 2007 ser sådan ud:

Staten fastlægger de overordnede rammer for planlægningen. Det sker i form af landsplanredegørelse efter hvert nyvalg, en oversigt over statslige interesser og i form af landsplandirektiver, herunder et landsplandirektiv for hovedstaden.

Regionerne udarbejder en regional udviklingsplan, som er en helt ny plantype, der adskiller sig væsentligt fra de tidligere regionplaner. Den regionale udviklingsplan skal indeholde en vision om regionens overordnede udvikling med hensyn til struktur, natur, miljø, erhverv inklusiv turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur, men vil ikke indeholde præcise udpegninger. Udviklingsplanen skal koordineres med de planer og strategier, der udarbejdes af det regionale vækstforum og det regionale beskæftigelsesråd. Den regionale udviklingsplan skal udarbejdes i den første halvdel af planperioden sideløbende med, at kommunerne udarbejder deres planstrategier. Der er oplagte muligheder for at koordinere strategiarbejdet på regionalt og kommunalt niveau.

Kommunerne planlægger for udviklingen i byerne og det åbne land under iagttagelse af de overordnede statslige sektorinteresser og regionsrådets visioner. Hermed samles trådene i kommuneplanerne. Kommuneplanen indeholder rammer for indholdet af lokalplaner samt retningslinier for arealanvendelsen for emner,

Plansystemet 2007

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

der ikke realiseres gennem lokalplanen. Endelig udarbejder kommunerne lokalplaner med mere detaljerede retningslinier for anvendelse og bebyggelse i området. Lokalplanen har direkte retsvirkning over for ejere og brugere.

Blandt nyskabelserne er tillige, at kommunerne overtager myndighedskompetencen efter en række sektorlove, bl.a. på natur- og miljøområdet. Kommuneplanen kommer til at indgå i kommunernes administration af planlovens landzonebestemmelser og for kommunernes administration af kompetencerne efter sektore Lovgivningen, herunder fx natur-, miljø-, jordbrugs- og fiskerilovgivning.

Kommunerne har således i langt højere grad end tidligere mulighed for selv at fastlægge mål og retningslinier for både beskyttelsen og udviklingen i hele kommunen og for at detaljere disse i relation til deres administration af tilladelser, dispensationer og godkendelser i henhold til lovgivningen og i forhold til handlingsplaner efter miljømålsloven, naturforvaltning, støtteordninger mv. i det åbne land.

Samtidig får kommunerne med de mange nye kompetencer et stort ansvar for realiseringen af en række overordnede samfundsmæssige mål for udviklingen, fx i relation til skovrejsning, genopretning af vådområder og bevarelse af Danmarks kystområder og sikring af kulturhistoriske værdier.

Nye muligheder og nye opgaver

Den række af nye opgaver, som kommunerne skal indarbejde og forholde sig til i fremtidens kommuneplaner fremgår af den ændrede planlov, og samlet set er der tale om en betydelig udvidelse i forhold til tidligere. Planlovens emner, som fremtidens kommuneplaner skal indeholde planlægning og retningslinjer for, er:

01. Udlægning af arealer til byzoner og sommerhusområder.
02. Beliggenheden af områder til forskellige byformål, fx boligformål, erhvervsformål, beliggenheden af offentlige institutioner, serviceformål, byomdannelsesområder mv.
03. Den kommunale detailhandelsstruktur, herunder afgrænsning af den centrale del af en by eller bydel og eventuelle aflastningsområder, samt fastsættelse af det maksimale bruttoetageareal til butikformål og maksimale bruttoetagearealer for de enkelte butikker i de enkelte områder.
04. Beliggenheden af trafik anlæg.
05. Beliggenheden af tekniske anlæg.
06. Beliggenheden af områder til virksomheder mv., hvortil der af hensyn til forebyggelse af forurening må stilles særlige beliggenhedskrav.
07. Beliggenheden af VVM-pligtige anlæg.
08. Sikring af, at støjbelastede arealer ikke udlægges til støjfølsom anvendelse, medmindre den fremtidige anvendelse kan sikres mod støjgener.
09. Beliggenheden af arealer til fritidsformål, herunder kolonihaveområder og andre rekreative områder.
10. Varetagelse af de jordbrugsmæssige interesser, herunder udpegningen og sikringen af særlig værdifulde landbrugsområder.
11. Beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket.
12. Lavbundsområder, herunder beliggenheden af lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder.
13. Varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder belig-

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

genheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, af økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser.

14. Sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier.
15. Sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større, sammenhængende landskaber.
16. Sikring af geologiske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af områder med særlig geologisk værdi.
17. Anvendelsen af vandløb, søer og kystvande.
18. Arealanvendelsen i kystnærhedszonen.
19. Realisering af landsplandirektiver.

En overvejende del af disse emner, som hovedsagelig handler om planlægning i det åbne land, hørte tidligere under amternes regionplanlægning, men skal fremover indgå i de nye kommuneplaner.

Det nye råderum

Kommunerne har med kommunalreformen, som nævnt, fået en række nye frihedsgrader, og kommunerne er ikke længere afhængige af, at amterne eller HUR accepterer kommunens udviklingsønsker og tilvejebringer det fornødne plangrundlag. Fremover har kommunerne mulighed for at bruge de kommunale planstrategier til »at spille ud« i forhold til såvel den statslige planlægning som de regionale udviklingsplaner.

Placeringen af byzonearealer er et vigtigt emne for alle kommuner. Det er fremover kommunen, der alene bestemmer fordelingen af byvæksten mellem kommunens bysamfund. Kommuneplanens udpegning af arealer til byvækst sker ud fra en samlet vurdering af udviklingen i kommunen og en afvejning af byernes forskellige udbygningsmuligheder i forhold til andre interesser, fx natur- og miljøinteresser, trafikbetjening og infrastruktur anlæg, skovrejsning, grundvandsinteresser, jordbrugsmæssige interesser, skolestruktur, forsyning med offentlig service, byomdannelse mv. Da kommunerne har overtaget ansvaret for planlægningen i både byerne og det åbne land, er der åbnet mulighed for andre prioriteringer og mere helhedsorienterede løsninger.

Det større råderum vil fx også kunne udnyttes til at:

- ændre afgrænsningen af skovrejsningsområder af hensyn til fx mere bynære rekreative skovområder
- udlægge nye arealer i det åbne land til fx fritidsanlæg som golfbaner mv.
- udpege og sikre nye bevaringsværdige kulturmiljøer
- udpege nye arealer til vindmøller
- udpege nye spredningskorridorer for dyr eller ændre eksisterende udpegning
- reservere arealer til overordnede kommunale veje
- udpege områder med landskabelig værdi
- udpege landskabsområder og grønne kiler.

Eksemplerne illustrerer, at kommunerne får et dobbeltansvar, idet hensynene til både *benyttelse* og *beskyttelse* skal afvejes i kommuneplanen.

Særligt for hovedstadsområdet

For hovedstadsområdet gælder særlige bestemmelser. Miljøministeren skal efter planloven fastsætte regler, der konkretiserer de

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

overordnede principper for planlægningen i hovedstadsområdet. Reglerne fastlægges i et landsplandirektiv. Landsplandirektivet træder i stedet for retningslinier i HUR's regionplan 2005. De øvrige retningslinier i regionplanen gives retsvirkning som et landsplandirektiv, indtil kommunen har opdateret kommuneplanen med de nye emner. Landsplandirektivet for hovedstaden »Fingerplan 2007« forventes fremlagt i offentlig høring primo 2007 og forventes endelig vedtaget sommeren 2007.

Det fremgår af Oversigtens tekst i kapitel 3, hvor landsplandirektivet sætter særlige bestemmelser for kommuneplanlægningen i hovedstadsområdet.

Behov for samarbejde og dialog på tværs

Planperioden frem til 2009 vil i høj grad være præget af, at der er tale om en overgangsperiode, hvor nye samarbejdsflader skal opbygges og ny planpraksis skal realiseres. Frem til nu har staten og amterne udviklet og opbygget et samarbejde og fælles forståelse af, hvordan de statslige interesser skal afspejles i den fysiske planlægning. En stor udfordring er nu at udvikle et tilsvarende frugtbart samarbejde mellem kommunerne og staten – kodeordet for udviklingen af dette samarbejde er gensidig dialog.

Et vigtigt grundlag for den fælles forståelsesramme er denne oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen. Oversigten skal tjene som fælles arbejdsredskab for de kommunale og statslige medarbejdere, der sammen skal indlede et helt nyt plansamarbejde. Detaljeringsgraden i Oversigten er et udtryk for et ønske om at yde bedst mulig vejledning om gældende krav og forventninger til planlægningen.

Det kommunale samarbejde

Planlægningen for de mange emner forudsætter samarbejde på tværs af kommunegrænser for at sikre sammenhæng og regionale hensyn. Planlægningen for et kommunalt bymønster, en detailhandelsstruktur og tekniske anlæg mv. er afhængig af udviklingen i nabokommunen, og vejforbindelser, naturområder, landskaber, vandløb og vindmølleområder osv. stopper ikke ved kommunegrænsen.

Kommunalreformen giver som noget nyt kommunalbestyrelsen mulighed for at gøre indsigelse mod en nabokommunes kommuneplanforslag, hvis det har væsentlig betydning for kommunens udvikling. I hovedstadsområdet kan en kommune gøre indsigelse mod enhver anden kommunes planforslag i hele hovedstadsområdet. Eventuel uenighed mellem to kommuner kan indbringes for regionsrådet, som afgør sagen. Hvis der er tale om to kommuner i to forskellige regioner træffes afgørelsen af miljøministeren.

Derfor er det en forudsætning, at kommunerne samarbejder og drøfter de emner, som har overordnet og regional karakter. Det tværkommunale samarbejde bliver helt nødvendigt og skal blandt andet være med til at minimere indsigelser mod de nye kommuneplaner – både fra nabokommuner og staten.

Statens pligt til indsigelse

Miljøministeren har med kommunalreformen fået pligt til at gøre indsigelse overfor et forslag til en kommuneplan og ændringer til en kommuneplan, der ikke er i overensstemmelse med overordnede interesser, det vil sige regionale, nationale og internationale

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

interesser. Det er miljøministeren, der gør indsigelse på hele statens vegne jf. planlovens § 29.

Det forudsættes, at de statslige myndigheder hver især vurderer om kommunernes planforslag er i overensstemmelse med de overordnede interesser, som den pågældende myndighed er ansvarlig for.

Der påhviler altså de statslige myndigheder et stort ansvar for at gennemgå kommuneplanforslag, herunder rammerne for lokalplanlægningen, så grundigt, at det ikke skulle være nødvendigt senere – når kommunerne udmønter planerne i konkrete lokalplanforslag – at fremkomme med en indsigelse. I de tilfælde, hvor en kommune er i tvivl om, hvorvidt et konkret planforslag er i strid med overordnede interesser, opfordres kommunen til allerede i forberedelsestadiet for planarbejdet at gå i dialog med den ansvarlige statslige myndighed.

Dialog er således et nøgleord for fremtidens planarbejde, hvis målsætningen om at undgå indsigelser skal opfyldes i videst muligt omfang.

Tre af de syv nye miljøcentre under Miljøministeriet vil fremover varetage Miljøministeriets interesser på planområdet i forhold til kommuneplanlægningen, og dermed efter indstilling fra en statslig myndighed evt. gøre indsigelse over for et forslag til kommuneplan. De tre miljøcentre er placeret i Roskilde, Odense og Århus. Det er også de tre miljøcentre, der gennemfører de efterfølgende forhandlinger med kommunerne.

Det er endvidere de tre miljøcentres opgave at indgå i en aktiv dialog med kommunerne, hvor der kan være sammenhæng med overordnede statslige interesser. Kommunerne opfordres derfor til at tage kontakt til deres respektive miljøcenter på et tidligt tidspunkt i planprocessen, hvis kommunen er i tvivl, om et konkret planforslag er i strid med overordnede interesser.

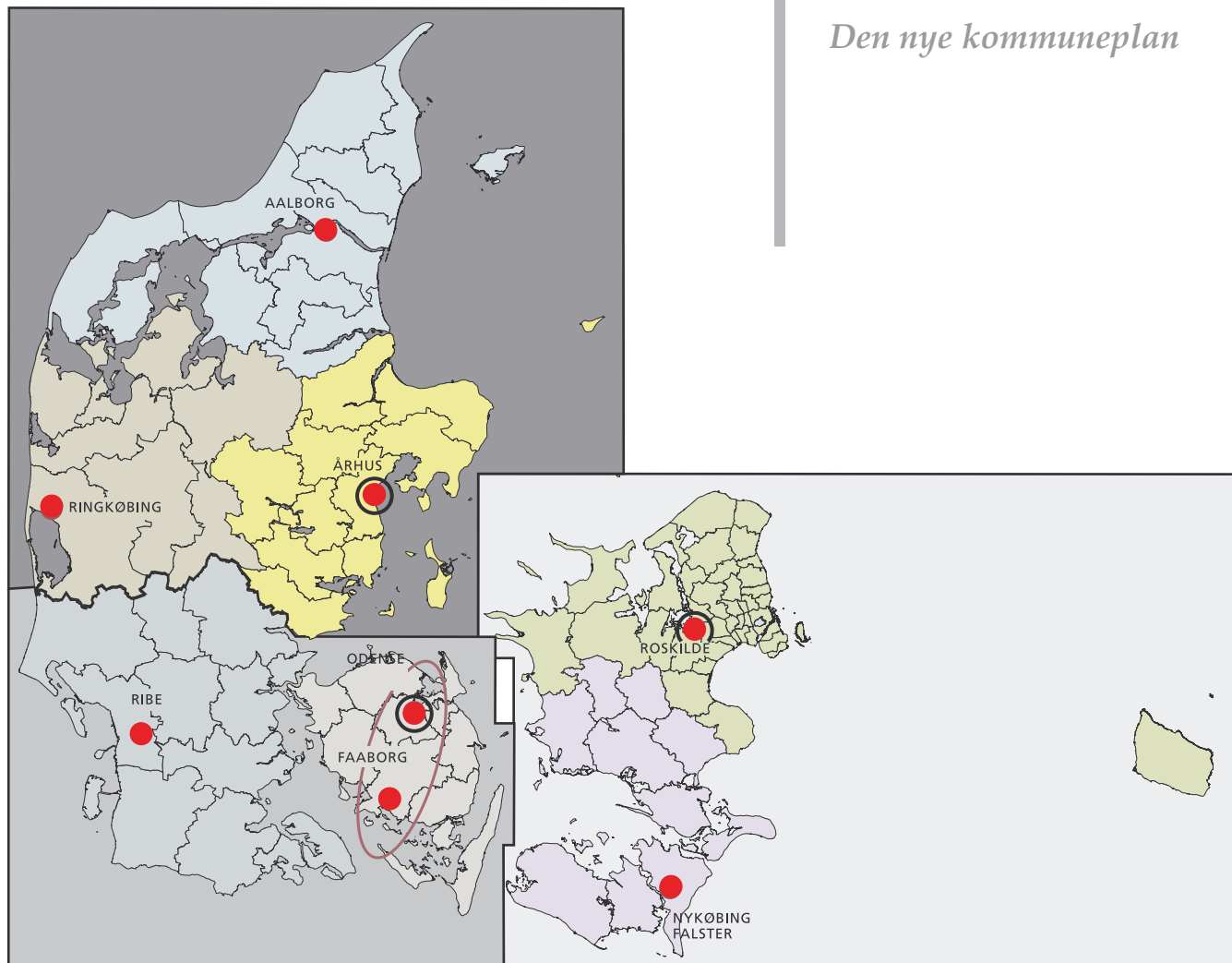
Dialogen kan også bidrage til samarbejde på tværs af kommune-grænser om udviklings- og planlægningsopgaver, om metoder, om nye emner i almindelighed og om de nye planlægningsopgaver i det åbne land i særdeleshed.

Statslige indsigelser overfor kommuneplanforslag vil imidlertid realistisk set nok ikke helt kunne undgås. I sådanne tilfælde vil indsigelsen ofte være det instrument, som staten bl.a. på grund af de lovfæstede tidsfrister må benytte for at sikre tid til dialog og forhandling om mulige planløsninger. Målet er at finde planløsninger, som både imødekommer kommunens ønsker og hensynet til overordnede interesser.

Udover miljøcentrenes dialog med kommunerne om deres planlægning sætter Miljøministeriet en række dialogprojekter i gang med de lokale myndigheder. Målet er gennem dialog at forny planpraksis og finde nye løsninger samt at følge op på landsplanredegørelsen og landsplandirektivet for hovedstaden. Miljøministeriet har desuden indgået et partnerskabsprojekt med Realdania om udvikling og fornyelse af plankulturen i kommunerne. Der vil blive igangsat kommunale eksempelprojekter, og de første 5, som er valgt, skal vise, hvordan planstrategien kan nytænkes som et strategisk redskab i kommunernes planlægning og udvikling. Se mere på www.plan09.dk

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

Overgangsbestemmelser

Den førstkommande kommuneplanperiode 2007-2009 vil ikke være karakteristisk for, hvordan det nye plansystem kommer til at fungere i praksis. Perioden vil i høj grad være præget af, at der er tale om en overgangsperiode, hvor nye samarbejdsflader skal opbygges, og ny planpraksis skal realiseres.

Retningslinjerne i »Regionplan 2005« fastholdes med retsvirkning som et bindende landsplandirektiv, indtil kommunerne har opdateret deres kommuneplaner med det nye indhold. Den nye kommuneplan vil ikke kunne vedtages endeligt af kommunalbestyrelsen, før miljøministeren har ophævet eller ændret retningslinjerne for den pågældende kommunes vedkommende.

I forbindelse med udformningen af den nye kommuneplan kan kommunalbestyrelsen vælge at udnytte de nye plankompetencer til at ændre afgrænsningen af de forskellige udpegninger og til at udpege nye arealer til fx byvækst, fritidsformål, tekniske anlæg mv. Mulighederne er beskrevet i afsnittet »Det nye råderum« ovenfor.

Som nævnt i miljøministerens forord vil det være en fordel for den enkelte kommune, at der med udgangen af 2009 foreligger et nyt samlet plandokument, der omfatter alle de emner, som kommunerne fremover har pligt til at planlægge for. Hermed vil landsplandirektivet kunne ophæves for den enkelte kommune.

Der oprettes syv statslige miljøcentre med opgaver inden for natur, miljø og planlægning. Tilsynet med kommune- og lokalplaner fordeles på miljøcentrene i Roskilde, Odense og Århus. Det fremgår af kortet, hvilket miljøcenter de enkelte kommuner skal samarbejde med om den fremtidige kommuneplanlægning.

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

Kommunen kan fx vælge at optage regionplanens retningslinier uændret for de emner, som kommunen ikke har ressourcer til at udarbejde et nyt plangrundlag for.

Indtil kommunen har revideret kommuneplanen efter de nye regler – herunder at de har opdateret kommuneplanen med retningslinier for de nye emner – kan der som hovedregel kun tilvejebringes kommuneplantillæg inden for rammerne af »Regionplan 2005« mv.

Miljøministeren kan dog – efter § 3, stk. 7 i Ændringsloven til planloven (lov nr. 571 af 2005) – med virkning for en eller flere kommuner dispensere fra, helt eller delvis ophæve, ændre eller tilvejebringe tillæg til regionplanretningslinjerne i »Regionplan 2005« mv.

Hvis en kommune i 2007, og indtil en ny samlet kommuneplan med retningslinier for alle de obligatoriske emner foreligger, måtte ønske at udarbejde kommuneplantillæg, der forudsætter, at regionplanretningslinjerne ophæves, vil et sådant lokalt ønske kun kunne fremmes med Miljøministeriets/miljøcenterets accept og beslutning.

Miljøministeriet/miljøcentret vil ved ønsker om dispensation, eller ved ophævelse af en regionplanretningslinie lægge vægt på følgende:

- at ændringen er mindre, og at den har underordnet betydning
- at ændringen ikke skal vurderes i forhold til nabokommunens planlægning
- at ændringen ikke foregriber kommunens planlægning for andre væsentlige interesser i det åbne land herunder landbrugs-, natur- og miljøbeskyttelsesinteresserne
- at ændringen ikke foregriber indholdet i de bindende sektorplaner, der udarbejdes i perioden indtil 2009 – Vandplan, Natura 2000-plan og Råstofplan.
- at ændringen omfatter hele kommunen for det pågældende emne.

I de situationer, hvor kommunernes ønsker til ændringer i kommuneplanen kan være i strid med regionplanretningslinier i regionplan 2005, opfordres kommunerne til på et tidligt tidspunkt i planlægningen at kontakte miljøcentret, så der tidligt etableres en dialog om den videre planlægnings indhold og proces, herunder evt. også med inddragelse af berørte nabokommuner m.fl. Kommunens planstrategi kan bruges til en indledende dialog.

Eventuelle ændringer af regionplanretningslinierne vil fra 1. januar 2007 blive gennemført som et landsplandirektiv. Udarbejdelse vil ske i samarbejde med de berørte kommuner og statslige myndigheder og vil normalt følge planlovens regler om offentlig høring i 8 uger.

Danmarks Miljøportal – Det fælles Arealssystem

En række arealdata på natur, miljø- og planområdet er pr. 1. januar 2007 blevet tilgængelige i et fællesoffentligt Arealssystem under Danmarks Miljøportal.

Det fællesoffentlige Arealssystem er i princippet et »dataleverandørsystem«, der tilbyder ajourførte arealdata til brug i de respektive myndighedernes egne GIS-systemer. Arealdata'ene vil udover, at de kan hentes af myndigheder m.fl., også blive vist på internettet i et fællesoffentligt arealinformationssystem.

Kapitel 1

Den nye kommuneplan

De arealdata, som Det fællesoffentlige Arealssystem kommer til at indeholde, omfatter som udgangspunkt en række plan-, natur-, miljødata, herunder fx beskyttet natur, § 3-arealer, fredninger og regionplandata. Det bliver således i Det fælles Arealssystem, at kommunerne kan se og hente de regionplandata, der fremover bliver en del af kommuneplanlægningen.

De respektive myndigheder bliver fremover ansvarlige for at ajourføre arealdata'ene i det fællesoffentlige Arealssystem. Systemet er opbygget med en række services og brugerflader, der muliggør visning, ajourføring og distribution af arealdata'ene. Fremover vil både Plansystemet og Det fælles Arealssystem blive en integreret del af Danmarks Miljøportal.

Digitale kommuneplaner

Fremover vil kommunerne kun skulle indmelde deres planforslag og vedtagne planer et sted, nemlig i et nyt fælles plansystem – PlansystemDK. Hermed sker der en stor forenkling af kommunernes pligt til at sende planer og planforslag til de statslige myndigheder.

PlansystemDK gør det enkelt for kommunerne at registrere og offentliggøre planforslag samt endeligt vedtagne planer. Samtidig giver PlansystemDK gratis adgang for alle; borgere, virksomheder og andre myndigheder til at læse planforslag og endeligt vedtagne planer. Systemet giver besked til de berørte ministerier, når der er nye planforslag i høring.

Et øjebliksbillede

Oversigten er et billede af de statslige interesser i kommuneplanlægningen på offentliggørelsestidspunktet.

Der vil løbende komme nye politiske krav, der skal iagttages i forbindelse med kommunernes planlægning. De kan følge af nye krav fra EU, ny lovgivning, nye landsplandirektiver, cirkulærer og vejledninger og nye statslige handlingsplaner m.v.

Det er herudover heller ikke muligt at forudse alle tænkelige situationer, som kan opstå fremover. Der kan derfor naturligvis ikke udelukkes, at der kan komme plansager, hvor en kommunes ønske er i strid med overordnede interesser – selvom situationen ikke er omtalt i Oversigten. Også i sådanne tilfælde har miljøministeren, som nævnt, efter planlovens § 29 pligt til at gøre indsigelse.

Oversigten vil således ikke være udtømmende, og dette forhold understreger endnu engang behovet for dialog mellem myndighederne på et tidligt tidspunkt i planprocessen.

På Skov og Naturstyrelsens hjemmeside vil der blive oplyst om eventuelle nye krav, handlingsplaner eller landsplandirektiver. Se endvidere www.ny-kommuneplan.dk

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

Overordnede forudsætninger

De nye kommuneplaner kommer til at fungere som grundlag og ramme for kommunernes administration af planlovens landzonestemmelser og administrationen af en række sektorlove, fx miljøbeskyttelsesloven og naturbeskyttelsesloven.

Det fremgår af planlovens § 11, stk. 4, at kommuneplanen ikke må stride mod den ønskelige fremtidige udvikling i den regionale udviklingsplan, mod regler og beslutninger, som miljøministeren har udstedt efter planlovens § 3 for at sikre landsplanmæssige interesser og mod eventuelle landplandirektivbestemmelser om detailhandel og landsplandirektivet for hovedstadsområdet.

Kommuneplanen må desuden ikke stride mod en vandplan, en Natura 2000-plan, handlingsplaner for realiseringen af disse planer efter miljømålsloven, en Natura 2000-skovplan og en råstofplan. Det er tillige et krav, at kommuneplanen skal indeholde en redegørelse for hvordan kommuneplanen forholder sig til bl.a. disse overordnede forudsætninger. Der er redegjort nærmere herfor i kapitel 4.

I afsnit 2.1. nedenfor gives en kort introduktion til de nævnte planer m.v., som kommuneplanen ikke må være i strid med, og der gives link til yderligere oplysninger.

Der findes desuden en række statslige programmer og handlingsplaner, som kommunerne naturligvis også skal lægge til grund for deres kommuneplanlægning. De mest centrale af disse med betydning for kommuneplanlægningen er beskrevet i afsnit 2.2.

2.1.

Den regionale udviklingsplan

Regionsrådene er efter planlovens § 10 a, stk. 1 forpligtet til at sikre, at der foreligger en regional udviklingsplan for regionen. Den regionale udviklingsplan skal være et redskab til at fremme regionernes vækst og bæredygtige udvikling. Udviklingsplanen udtrykker regionsrådets vision for den samlede fremtidige udvikling af regionen på tværs af sektorområder. De regionale udviklingsplaner vil ikke indeholde præcise udpegninger.

Den regionale udviklingsplan skal - på grundlag af en helhedsvurdering - beskrive en ønskelig fremtidig udvikling for regionens byer, landdistrikter og udkantsområder, samt for natur og miljø, herunder rekreative formål, erhverv, inkl. turisme, beskæftigelse, uddannelse samt kultur.

Et forslag til regional udviklingsplan skal offentliggøres inden udgangen af den første halvdel af en valgperiode. Da de første regionsråd først træder i fuld funktion den 1. januar 2007 – et år inde i den første valgperiode – skal regionsrådene prioritere arbejdet med de regionale udviklingsplaner højt fra starten, så planerne kan foreligge inden den 1. januar 2008. Det er forudsat, at der bliver etableret en løbende dialog mellem kommunerne og

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

regionen om de regionale udviklingsplaner. Dialogen vil blandt andet blive forankret i de kontaktudvalg, der oprettes mellem kommunerne og regionerne. Den regionale udviklingsplan forventes udviklet på baggrund af bl.a. indspil fra regionens kommuner, så den efter forhandling med kommunerne kan blive en sammenfatning og koordinering af de kommunale strategiv ønsker og planer. På erhvervsområdet baseres de regionale udviklingsplaner på de regionale erhvervsudviklingsstrategier.

Statslige regler om detailhandel

Efter planlovens § 5 e skal miljøministeren fastsætte regler for beliggenheden af dagligvarebutikker over 3.000 m² og udvalgs- varebutikker over 1.500 m² samt regler for beliggenheden af og det maksimale bruttoetageareal for byggeri til butikksformål i by- delscentre og aflastningsområder, der kan rumme mere end 3.000 m² bruttoetageareal. Ministeren skal desuden fastsætte regler for beliggenheden af de centrale byområder i hovedstadsområdet.

Regeringen nedsatte i efteråret 2005 et Udvalg for Planlægning og Detailhandel, som afgav en betænkning om detailhandelsreglerne i juni 2006. Udstedelsen af eventuelle statslige regler om detailhandel afventer en ændring af planlovens regler herom på baggrund af udvalgets betænkning. Et udkast til lovforslag har været i høring i perioden 8. november til 8. december 2006. Retningslinjerne i Regionplan 2005 gælder således indtil videre, og kommunernes planlægning må ikke være i strid med disse regler, § 5 c.

Landsplandirektiv for hovedstadsområdet

Hovedstadsområdet har karakter af ét sammenhængende bysamfund og er Danmarks eneste storbyfund i international sammenhæng. Det stiller særlige krav til planlægning på tværs af administrative grænser, og der er særlige regler for den overordnede planlægning i hovedstadsområdet.

Efter planlovens § 5 j skal miljøministeren fastsætte de overordnede principper for byudvikling og rekreative hensyn mv. i et landsplandirektiv, som fra 1. januar 2007 skal erstatte de overordnede principper i HURs Regionplan 2005.

Den resterende del af Regionplan 2005 gives retsvirkning som et landsplandirektiv indtil kommunerne har revideret kommuneplanerne. Det fremgår af Oversigtens tekst i kapitel 3, hvor der gælder særlige regler for kommunerne i hovedstadsområdet.

Vandplaner med handleplaner

Mål for vandkvaliteten vil fremover blive fastsat i de statslige vandplaner som følge af miljømålsloven. Indtil der foreligger en vedtaget vandplan, er recipientkvalitetsmålsætninger og tilhørende retningslinjer for vandløb, søer og kyster fortsat gældende med retsvirkning som landsplandirektiv, og kommunerne skal fortsat arbejde for, at disse målsætninger opnås.

Formålet med de statslige vandplaner, der skal vedtages senest 22. december 2009, er at samle vandplanlægningen og dens proces for både overfladevand og grundvand som følge af vandrammedirektivet. Samtidig indføres et nyt målsætningssystem, der fastsætter miljømål for alle vandforekomster, kapitel 6 i miljølovsloven. Hvis regionplanernes krav til vandforekomsterne er højere som følge af krav fra særligt beskyttede områder såsom badevand, internationale naturbeskyttelsesområder o.a. – er det disse krav, der skal følges.

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

Vandplanens bindende karakter er fastlagt i miljømålslovens § 3, stk. 2, hvorefter statslige myndigheder, regionale udviklingsråd og kommunalbestyrelser ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen er bundet af vandplanen og den kommunale handleplan og skal sikre gennemførelsen af indsatsprogrammet og den kommunale planlægning skal således tage højde for den statslige vandplan og dens indsatsprogram. Kommunen skal med udarbejdelse af den kommunale handleplan i 2010 fastlægge, hvilke tiltag kommunen vil iværksætte for at målsætningerne kan opnås i 2015.

Vandplanlægningen har sammenhæng til en lang række planer i kommuneplanen. Derfor skal der også her i forbindelse med kommuneplan 09 tages højde for den kommende vandplan. Det drejer sig bl.a. om følgende emner: Udlæg af arealer til byzone, virksomheder med særlige beliggenhedskrav, jordbrugsmæssige interesser, skovrejsningsområder, lavbundsarealer samt til naturområder og naturbeskyttelsesinteresser.

Derudover er der et naturligt overlap til en række sektorplaner, som kommunen skal udarbejde. Det gælder: Spildevandsplan, vandforsyningsplan og indsatsplaner for konkrete indvindingsoplande, Agenda 21-plan og eventuelt naturplan. Tidsplan for arbejdet med vandplanen fremgår af bilag 1.

Natura 2000-planer med handlingsplaner

Natura 2000-planerne har sammenhæng til en række af kommuneplanens emner. Kommuneplanen skal sikre, at der tages højde for de kommende Natura 2000-planer.

Efter miljømålslovens kapitel 14 udarbejder miljøministeren en Natura 2000-plan for de internationale naturbeskyttelsesområder. Planen kan opdeles efter geografiske områder. Natura 2000-planen skal indeholde en basisanalyse, mål for tilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder og et indsatsprogram. Regionsråd, kommunalbestyrelser og statslige myndigheder er ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen bundet af en vedtaget Natura 2000-plan, herunder vedtagne kommunale handleplaner, jf. § 48 i miljømålsloven. Forslag til Natura 2000-planen skal offentliggøres senest den 22. december 2008, og planen skal være endeligt vedtaget senest den 22. december 2009.

Kommunalbestyrelsen udarbejder senest 6 måneder efter Natura 2000-planens offentliggørelse et forslag til en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Den kommunale handleplan skal være vedtaget senest den 22. december 2010. Planen skal ikke omfatte de arealer, der er omfattet af skovlovens regler om Natura 2000 skovplaner, se næste afsnit. Tidsplan for arbejdet med Natura 2000 planen fremgår af bilag 1.

Den kommunale handleplan skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen og skal for nærmere afgrænsede lokaliteter, internationale beskyttelsesområder eller naturtyper og arter bl.a. indeholde en prioritering af kommunens forvaltningsindsats, oplyse om forventede metoder og forvaltningstiltag for at forbedre naturtilstanden eller fastholde gunstig bevaringsstatus samt angive mål og forventet effekt for de enkelte aktiviteter.

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

Natura 2000-skovplaner

Ifølge skovlovens § 14 skal miljøministeren udarbejde en Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i de internationale naturbeskyttelsesområder. I planen skal ministeren fastsætte de målsætninger, som er nødvendige for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der er optaget på bilag I og II til EF-habitatdirektivet og bilag I til EF-fuglebeskyttelsesdirektivet, samt de foranstaltninger, der er nødvendige for at opfylde målsætningerne.

Natura 2000-skovplanerne vil blive udarbejdet og offentliggjort parallelt med Natura 2000-planerne efter miljømålsloven.

Statslige myndigheder og kommunalbestyrelser er bundet af en vedtaget Natura 2000-skovplan ved udøvelse af beføjelser efter lovgivningen.

Regional råstofplan

Efter råstoflovens § 5 a skal regionsrådet udarbejde en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Et forslag til råstofplan skal offentliggøres senest d. 1. januar 2008. Kommuneplanen må ikke stride mod en råstofplan.

Indtil en råstofplan efter § 5 a træder i kraft, er kommunalbestyrelsen bundet af retningslinier i Regionplan 2005 for anvendelsen af arealer til udnyttelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden. Tilladelser til indvinding af råstoffer må ikke stride mod planlægning efter lov om planlægning eller miljømålsloven.

Statslig trafikplan

Trafikstyrelsen for jernbane og færger udarbejder på vegne af staten mindst hver fjerde år (første gang i 2007) en statslig trafikplan for den jernbanetrafik, der udføres som offentlig servicetrafik på kontrakt med staten (Jf. lov om trafikskaber, Lov nr. 582 af 24. juni 2005).

Planlovens § 11 e angiver, at der i kommuneplanerne skal indgå en redegørelse for kommuneplanens sammenhæng med den statslige trafikplan.

Den statslige trafikplan – der må forventes at omhandle al eller hovedparten af persontrafikken på det statslige skinnenet - skal redegøre for statens overvejelser og fremlægge statens prioriteringer.

Planen skal bl.a. indeholde oplysninger om politiske og økonomiske servicemålsætninger for den offentlige servicetrafik samt en beskrivelse af besluttede statslige projekter og dispositioner, der berører kapaciteten på jernbanenettet og disses samspil med den eksisterende offentlige servicetrafik (lov om trafikskaber). Den statslige trafikplan udarbejdes for at sikre god koordination mellem planerne for den statslige, regionale og lokale offentlige servicetrafik og for at give trafikskaberne mulighed for at indrette planerne for deres trafik i forhold til den statslige offentlige servicetrafik. Kommunerne og trafikskaberne høres om trafikplanen.

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

2.2. Statslige programmer, handlingsplaner mv.

Fælles fremtid - udvikling i balance

Danmarks nationale strategi for bæredygtig udvikling fra 2002 »Fælles fremtid - udvikling i balance« tager afsæt i, hvordan Danmark yder sit bidrag til at fremme en global og national bæredygtig udvikling, hvor der sættes fokus på hensynet til fremtidige generationer og på at beskytte naturen. Regeringen peger på 8 mål og principper for at skabe en bæredygtig udvikling:

1. Velfærdssamfundet skal udvikles, og der skal ske en afkobling af sammenhængen mellem vækst og miljøpåvirkning.
2. Der skal være et sikkert og sundt miljø for alle og vi skal opretholde et højt beskyttelsesniveau.
3. Vi skal sikre en høj biologisk mangfoldighed og beskytte økosystemerne.
4. Ressourcerne skal udnyttes bedre.
5. Vi skal yde en aktiv international indsats.
6. Miljøhensyn skal indgå i alle sektorer.
7. Markedet skal understøtte bæredygtig udvikling.
8. Bæredygtig udvikling er et fælles ansvar, og vi skal måle fremskridt.

Disse principper er fortsat bærende for kommuneplanlægningen.

Landsplanredegørelse 2006: Det nye Danmarkskort

Landsplanredegørelse 2006 er regeringens vision for den fysiske udvikling i Danmark. For at sikre sammenhæng mellem den decentrale planlægning i kommunerne og den centrale planlægning opstiller landsplanredegørelsen fem pejlemærker for den fysiske planlægning og inddeler Danmark i fem typer af områder: Hovedstadsområdet, Sjælland, Østjylland, de mellemstore byregioner og yderområderne. Inddelingen i de fem typer af områder tjener til at sammenfatte de geografisk forskellige hovedproblemstillinger, som den fysiske planlægning står over for de forskellige steder i landet.

Hjemlen for landsplanredegørelsen skal findes i planlovens § 2, hvorefter miljøministeren er ansvarlig for den sammenfattende fysiske landsplanlægning og for, at der foretages de undersøgelser, som er nødvendige herfor. Efter nyvalg til Folketinget afgiver miljøministeren en redegørelse om landsplanarbejdet til brug for den regionale udviklingsplanlægning og kommuneplanlægningen.

Med kommunalreformen sker der en fornyelse af planlægningen, og i denne nye situation skal landsplanredegørelsens fem pejlemærker gælde for den fysiske planlægning i Danmark:

1. Der skal være forskel på land og by.
2. Udviklingen skal komme hele Danmark til gode.
3. Planlægningen skal basere sig på respekt for byernes identitet, naturen, miljøet og landskabet.
4. Fysisk planlægning og investeringer i infrastruktur skal spille tæt sammen.
5. Den fysiske planlægning skal være helhedsorienteret.

For at sikre den bedst mulige balance mellem aktiviteter og hensynet til naturen, miljøet og landskabet igangsætter Miljøministeriet i samarbejde med kommuner, regioner og andre en række dialogprojekter.

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

Landdistriktspolitik og landdistriktsprogrammet

Det er en national interesse, at yderområdernes udvikling sker med udgangspunkt i områdernes særpræg og styrkepositioner, og at befolkningen sikres gode levevilkår. Der er i dag øget fokus på de værdier som naturen, landskabet og kulturmiljøet rummer. Landdistrikterne kan tilbyde en række af de kvaliteter, som efterspørges og som kan medvirke til at skabe rammerne for bosætning og erhvervsudvikling.

En flersidig anvendelse af landbrugsjorden under hensyn til natur, miljø og landskabelige værdier kan være med til at fremme ønsket om attraktive landdistrikter.

Regeringen har opfordret kommunerne til at udarbejde en lokal landdistriktspolitik, som kan være et redskab til at opnå sammenhæng mellem den fysiske planlægning og sektorpolitikkerne i landdistrikterne. I regeringens Landdistriktsredegørelse 2002 er det udtrykt således: »Det er vigtigt, at kommuner og amter tager ansvar for udviklingen af landdistrikterne og tænker på tværs af de traditionelle sektorgrænser. Mange kommuner anser deres kommuneplan som en plan for landdistrikterne. Men det er ikke tilstrækkeligt. Kommunerne opfordres derfor til at udforme en særskilt politik for landdistrikterne.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i 2004 udgivet en vejledning til kommuner og de daværende amter om lokal landdistriktspolitik. Pdf'en kan findes på: www.im.dk/publikationer/udv_landdistrikterne/index.htm

Styrken ved en landdistriktspolitik er lokal fokus og en aktiv borgerinddragelse. Samspillet mellem en formuleret politik for landdistrikterne, en kommuneplanstrategi og de konkrete retningslinier for arealudlæg kan give den enkelte kommune et overblik over kommunens interesser i den samlede udvikling i kommunens landdistrikter og i det åbne land. På den måde kan kommunen få mulighed for at skabe synergi mellem kommunens ønsker og muligheder for at fremme natur- og miljøhensyn i planlægningen. Kommunen kan således definere rammerne for aktiviteter, som kan fremme den ønskede udvikling i kommunen, herunder hvordan den kommunale planlægning konkret og aktivt kan bidrage til at understøtte udviklingen i landdistrikterne.

Regeringens Landdistriktsprogram 2007-2013 sætter fokus på initiativer, der skaber nye arbejdspladser i landdistrikterne, fremmer øget værditilførsel i fødevarersektoren gennem anvendelse af ny viden og innovation, forbedrer levevilkårene i landdistrikterne og bidrager til etablering af bæredygtige landskaber, varieret natur og sundt miljø.

Fiskeriudviklingsprogrammet

Fiskerierhvervets særlige vilkår i de fiskeriafhængige områder bør tages i betragtning i kommuneplanlægningen og i vid udstrækning sammentænkes med de særlige vilkår, der gælder for yderområderne og landdistrikternes udvikling, se evt. www.fiskeriudvikling.dk

Inden for rammerne af den Europæiske Fiskerifond vil der blive udarbejdet et nationalt program, der blandt andet har til formål at sikre livskvaliteten i de fiskeriafhængige områder.

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

Regionale jordbrugsanalyser

Statsforvaltningerne skal mindst én gang i hver valgperiode i samarbejde med kommunalbestyrelserne udarbejde og offentliggøre en analyse af jordbrugserhvervene, der skal sikre, at de jordbrugsmæssige interesser indgår i de regionale udviklingsplaner, kommuneplaner og lokalplanerne.

Vandmiljøplan III

Regeringen indgik den 2. april 2004 aftale om vandmiljøplan III, hvorefter den positive udvikling, der var sat i gang med de to første vandmiljøplaner skulle fortsætte. Vandmiljøet skal forbedres yderligere gennem reduktioner i udledningen af kvælstof og fosfor, naturbeskyttelsen skal fortsat forbedres, og de nabogener, som skyldes landbrugsdrift, skal begrænses. Der er derfor igangsat en bred indsats for at nedbringe landbrugets påvirkning af vandmiljø, natur og naboer.

Strategi for miljø og sundhed

Med strategien »Miljø og sundhed hænger sammen« fra 2003 ønsker regeringen at skabe overblik over miljøfaktorers betydning for sundheden og at fastsætte mål og initiativer. Strategien skal skabe en fælles ramme for et styrket samarbejde mellem myndighederne i den fremtidige indsats.

Et af formålene med at opnå et godt miljø er at begrænse negative miljøpåvirkninger og dermed forebygge negative påvirkninger af befolkningens sundhed. Eksempler er indsatsen for at nedsætte luftforurening, dæmpe støjkluder samt sikre kvaliteten af drikke- og badevand. Kommuneplanlægningen er et af virkemidlerne til at nå strategiens mål.

Sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse

Fysisk aktivitet har stor betydning for sundhed og trivsel. Regeringen har i sit sundhedsprogram »Sund hele livet 2002-2010« prioriteret en indsats for at øge befolkningens fysiske aktivitetsniveau.

Fra den 1. januar 2007 får kommunerne hovedansvaret for forebyggelse og sundhedsfremme, eftersom kommunerne har et stort potentiale for at styrke den forebyggende og sundhedsfremmende indsats.

I forhold til specielt fysisk aktivitet har kommunerne en særlig tilgang via den fysiske planlægning. Kommunerne bør tænke hensynet til borgernes sundhed ind i den fysiske planlægning og etablere rammer, der motiverer til fysisk aktivitet. Som eksempler kan nævnes cykelstier, rekreative områder, skolegårde, legepladser, sportsfaciliteter og idrætshaller etc.

Sund hele livet kan findes på www.folkesundhed.dk

Regeringens vejstøjstrategi og støjbekendtgørelsen

Regeringens vejstøjstrategi fra 2003 skal fungere som et redskab for myndigheder og borgere, der vil tilrettelægge en omkostningseffektiv lokal støjindsats. I vejstøjstrategien gives et samlet bud på gene- og helbredseffekter af vejstøj, og der er foretaget beregninger af støjvirkemidlernes effekt og økonomi for at finde frem til de mest omkostningseffektive virkemidler. Sammen med 10 statslige initiativer giver det en ramme for den fremtidige indsats for at reducere vejstøj. Strategien er målrettet kommunepla-

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

ner, da 85-90 % af de støjbelastede boliger i Danmark er belastet med støj fra kommuneveje.

Et EU støjdirektiv fra 2002 sætter krav om støjkortlægning og støjhandlingsplaner i bl.a. større sammenhængende byområder. Direktivet indebærer, at der i 2007/08 skal udarbejdes kortlægning og handlingsplaner for Storkøbenhavn og på de største veje. Odense, Aalborg og Århus omfattes af direktivet senest 2012/13, mens det for andre kommuner vil være frivilligt at udarbejde støjkort og handlingsplaner.

Støjdirektivet beskriver muligheden for, at der i forbindelse med støjkortlægningen også kortlægges »stilleområder« henholdsvis i byer og i det åbne land. Når stilleområder er kortlagt, ligger der i direktivet en forpligtelse til at følge indsatsen op med en handlingsplan. Udpegnings af stilleområder skal ske koordineret med udpegnings af fx større uforstyrrede landskaber.

Miljøzoner

Miljøministeriet er ved at udarbejde en nyt lovforslag om miljøzoner, der skal gøre det muligt for de største byer at indføre miljøzoner for at reducere luftforureningen med partikler fra trafikken. Lovforslaget vil betyde, at kommunalbestyrelserne i København, Frederiksberg, Århus, Aalborg og Odense frivilligt og uden forudgående ansøgning kan beslutte at etablere miljøzoner indenfor de i lovforslagets fastsatte rammer. Lovforslaget ventes vedtaget i december 2006.

Miljøministeriet oprettede i 2003 en tilskudspulje til eftermontering af partikelfiltre på lastbiler og busser, netop for at understøtte udviklingen af miljøzoner med krav om partikelfiltre på de ældste køretøjer.

Lov om miljøvurdering af planer og programmer, herunder vejledningen om loven

Siden juli 2004 har planmyndigheder – primært amter og kommuner – været pålagt at miljøvurdere planer og programmer, der kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Det drejer sig især om planer indenfor en række sektorer, som fastlægger rammer for fremtidige anlæg samt om planer, som kan påvirke et udpeget internationalt naturbeskyttelsesområde væsentligt.

Loven stiller kun krav om, at planer og programmer, som tilvejebringes i medfør af lovgivningen, skal miljøvurderes. Planlægning, der tilvejebringes på myndighedens eget initiativ og ikke er reguleret ved lov, bekendtgørelse, cirkulære eller lign., er derimod ikke omfattet af kravet om miljøvurdering. Planlovens plantyper såsom kommune- og lokalplaner er som udgangspunkt obligatorisk omfattet af lovens bestemmelser om miljøvurdering.

Formålet med »Lov om miljøvurdering af planer og programmer« er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til at integrere miljøhensyn ved udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer, som kan påvirke miljøet væsentligt, for derved bl.a. at fremme bæredygtig udvikling. Samtidigt gennemføres Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planer og programmers indvirkning på miljøet.

En ny vejledning om miljøvurdering af planer og programmer skal lette de planlæggende myndigheders arbejde med disse mil-

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

jøvurderinger. Vejledningen giver en uddybende beskrivelse af de lovgivningsmæssige krav til såvel indhold som proces samt giver praktiske anvisninger på, hvordan sådanne miljøvurderinger kan udarbejdes. Vejledningen forventes i løbet af 2007 at blive fulgt op af en eksempelsamling, og den findes på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside www.skovognatur.dk/Emne/Planlaegning/Miljoekonsekvenser/

Kommuneplanlægningen og forurenede jord

Amternes – og efter 1. januar 2007 regionernes – kortlægning af registrerede forurenede jorder og fastlæggelsen af indsatsområder, hvor regionerne vil prioritere oprydningsindsatsen, har stor betydning for kommuneplanlægningen. Det vil have betydning for den fremtidige anvendelse af disse arealer – eller i hvert fald takten for mulighederne for ændret anvendelse. Samtidig må kommunerne overveje, hvor forurenede jord kan genanvendes i større bygge- og anlægsprojekter.

Retningslinier for etablering og sanering af højspændingsanlæg

Når det overordnede transmissionsnet for elforsyningen skal udbygges, skal der tages hensyn til både økonomiske og landskabelige interesser. De gældende statslige retningslinier på dette område blev fastlagt af Miljø- og Energiministeriet i 1995 og er senere lempet i 2004 og 2005 i retning af større muligheder for kabellægning. Retningslinierne fastlægger principperne for valg mellem luftledninger og jordkabler, og der er dermed foretaget en generel og overordnet afvejning imellem økonomiske og landskabelige hensyn. I det omfang kommunerne skal planlægge for højspændingsanlæg, er de bundet af retningslinierne, som kan findes i sammenskrevet form på Energistyrelsens hjemmeside: www.ens.dk/sw15080.asp

Opstilling af vindmøller på land

Den 29. marts 2004 blev der indgået en politisk aftale om udskiftning af landbaserede vindmøller. Aftalen rækker frem til udgangen af 2009 og muliggør en fortsat udbygning med vindkraft, samtidig med at ældre og uheldigt placerede vindmøller nedtages. En gennemførelse af aftalen er afhængig af, at der i kommuneplanen udpeges områder til placering af vindmøller. Link til 29. marts-aftalen: www.ens.dk/sw13344.asp

Efter 2009 er der ligeledes behov for, at kommuneplanen indeholder retningslinjer for og udpegede områder til placering af vindmøller, idet elektricitet fra vindmøller også i fremtiden forventes at udgøre en væsentlig del af elforsyningen.

Varmeplanlægning

Varfeforsyningsloven indførte i 1979 en ny offentlig planlægning. På grundlag af en kortlægning af varmebehov og forsyningsmuligheder er landet delt ind i geografisk veldefinerede områder, der er udlagt til kollektiv varmforsyning, dvs. fjernvarme eller naturgas. Uden for de kollektivt forsynede områder dækkes bygningers varmebehov gennem individuelle løsninger typisk oliefyrt.

I 1990 blev varmeplanlægningen ændret, og man gik over til et plansystem, hvor alle ændringer behandles gennem projektforslag. Det er kommunernes ansvar at behandle og godkende varmforsyningsprojektforslag.

Kapitel 2

Overordnede forudsætninger

Regelgrundlaget er varmforsyningsloven (lovbekendtgørelse 347 af 17. maj 2005) med bekendtgørelse nr. 1295 af 13. december 2005 om godkendelse af projekter for kollektive varmforsyningsanlæg.

Kapitel 2 i bekendtgørelsen fastlægger rammerne for den kommunale varmeplanlægning. I henhold til § 5 skal kommunalbestyrelsen drage omsorg for at varmeplanlægningen inddrages i forbindelse med den fysiske planlægning, region-, kommune- og lokalplanlægning.

Kulturarv

Kulturarvsstyrelsen har tegnet et danmarkskort over særligt bevaringsværdige arkæologiske lokaliteter, de såkaldte kulturarvsarealer. Registreringen omfatter kulturarvsarealer af national og regional betydning i det åbne land og i bevarede dele af de middelalderlige bykerner. Kortlægningen er en hjælp til bygherrer og myndigheder, så de allerede i en tidlig fase kan se, om et areal har særlig arkæologisk betydning eller ej. Dermed har de mulighed for at placere byggeri og anlæg på en sådan måde, at det arkæologisk følsomme område ikke antastes. Link til kulturarvsarealer: www.dkconline.dk/html/menu1/kulturarvsearch.htm

Kulturarvsstyrelsens database Fredede og Bevaringsværdige Bygninger, FBB indeholder oplysninger om landets 9.700 fredede og 375.000 bevaringsværdige bygninger. Derudover findes basisinformationer fra Bygnings- og Boligregistret, BBR om alle eksisterende bygninger. Sagsbehandlere i kommunerne kan over internettet registrere bygge- og plansager, opdatere oplysninger, tilføje fotografier mv. Link: www.kulturarv.dk/fbb

Kapitel 3

Statslige mål og krav

Statslige mål og krav

I Oversigtens kapitel 3 er de statslige mål for planlægning og de statslige krav til kommuneplanlægningen opstillet i punktform. Oversigten indeholder ikke nye statslige mål og krav. Det betyder, at alle de nævnte statslige mål vil kunne findes i eksisterende planer, programmer, handlingsplaner mv., ligesom kravene vil kunne findes i eksisterende lovgivning, landsplandirektiver mv. Kravene sætter tilsammen rammerne for det nye øgede kommunale råderum i planlægningen.

Kapitel 3 er disponeret efter planlovens § 11 a, hvor de emner, som kommuneplanen skal indeholde retningslinier for, er opstillet i 19 punkter. Kapitel 3 består således af 19 underafsnit – et for hvert planemne. I det omfang, der i planloven stilles krav om, at det pågældende emne også skal behandles i kommuneplanens redegørelsesdel, er kravene til redegørelsen også nævnt under det pågældende emne.

Disponeringen af kapitel 3 efter planlovens § 11 a er valgt for at understøtte, at Oversigten kan fungere som et opslagsværk, hvor læseren hurtigt kan orientere sig om de statslige krav på et udvalgt emne. Disponeringen rummer imidlertid også den svaghed, at emnerne behandles »fragmenteret«, og man dermed ikke får beskrevet, hvordan emnerne skal behandles ud fra et helhedssyn og afvejes i forhold til hinanden – det helt essentielle i planlægningens karakter og styrke. Det betyder, at der vil være gentagelser mellem afsnittene, fx i de tilfælde, hvor det samme hensyn vil skulle varetages under flere forskellige planemner.

Interesseafvejning og en balanceret tilgang til statens krav er alfa og omega for at omsætte planlovens formål i praksis. Detaljerede analyser af sammenhængene mellem forskellige politikker og forpligtelser, også på forskellige forvaltningsniveauer, ligger forud for en vellykket, afbalanceret fysisk planlægning.

Afsnittenes opbygning

Hvert afsnit under kapitel 3 er opbygget med følgende fem elementer:

- En kort introduktion til emnet, hvori der bl.a. redegøres for kommunernes nye råderum på området.
- Faktabokse med nyttig information hvori konkrete lov- og planlovsbestemmelser kommenteres og uddybes.
- En kortfattet opsamling af eksisterende statslige mål for området. De statslige mål er ofte langsigtede, og kommunerne får en central rolle i arbejdet for at realisere disse.
- De statslige krav til kommuneplanlægningen i punktform. Her refereres også til særlige supplerende bestemmelser i landsplandirektivet for hovedstadsområdet i det omfang, de er relevante for det pågældende emne.
- Uddybende bemærkninger.

Læsevejledning til de enkelte typer af krav

De statslige krav til kommuneplanlægningen kan groft kategoriseres i tre overordnede »typer«:

Kapitel 3

Statslige mål og krav

Den første type – og det er hovedparten – er krav til kommuneplanlægningen, der stilles direkte i lovgivningen. Hertil hører også krav i statslige handlingsplaner og programmer, fx krav, der følger af anlægsplaner vedtaget af Folketinget, vandmiljøplaner o. lign., af aftaler indgået af regeringen, aftale om anlægsinvesteringer på vej- og baneområdet o. lign., direkte af internationale naturbeskyttelsesforpligtelser mv.

Den anden type krav i Oversigten afspejler, at visse udpegninger og reservationer, som er foretaget af amterne i regionplanerne med hjemmel i planloven, ønskes fastholdt, hvis de fortsat er aktuelle og realistiske. Som eksempler kan nævnes regionplanlagte arealreservationer til infrastrukturelle anlæg som transmissionsledninger, veje, jernbaner, transportcentre mv., en arealreservation for en losseplads, fastholdelse af beskyttelsen af særligt værdifulde naturtyper, fastholdelse af resultaterne af mange års amtligt arbejde med at kortlægge kulturmiljøer o. lign.

Der er en overordnet samfundsmæssig – og ofte også samfundsøkonomisk interesse – i at fastholde disse arealreservationer og beskyttelsesniveauet. Desuden er der en overordnet interesse i, at udviklingen på natur- og miljøbeskyttelsesområdet og andre bevaringsværdier fastholdes og videreudvikles af kommunerne i kommuneplanlægningen.

Den tredje type krav afspejler generelle planprincipper, som amterne har skullet lægge til grund for deres planlægning, og som nu videreføres som grundlag for kommuneplanerne. Der er tale om overordnede planprincipper, som er udviklet gennem mange års praksis – bl.a. med udgangspunkt i planlovens formålsbestemmelser samt lovbemærkninger – og som staten har lagt til grund ved behandlingen af amternes regionplanforslag. Principperne har også været meldt ud i de hidtidige udmeldinger om statslige interesser i regionplanlægningen. Et eksempel på et generelt planprincip er, at der skal være en klar grænse mellem by og land. Et andet eksempel er, at fornyelse af eksisterende, ældre erhvervsområder skal overvejes inden udlæg af nye erhvervsområder.

Der er for alle kravene et råderum for, hvordan de efterleves lokalt. Der er fleksibilitet i, hvordan kravene afvejes og udmøntes i forhold til hinanden i lokalsamfundet.

Opfordring til dialog

Det anbefales, at en kommune, der er i tvivl om, hvorvidt kommunens planlægning er i strid med de statslige krav til kommuneplanlægningen – eller er i tvivl om det kommunale »råderum« i forhold til kravets formulering – retter henvendelse til miljøcenteret eller pågældende sektormyndighed på et så tidligt tidspunkt i planprocessen som muligt. Det vil muliggøre en dialog om lokale løsningsmuligheder, der tager hensyn til lokale ønsker og overordnede interesser. Målet er at undgå statslige indsigelser.

Byzoner og sommerhusområder

Kommunernes nye kompetence til at afgrænse arealer til byzone og til sommerhusområder kan bruges til at ændre på afgrænsningen og til at inddrage andre arealer til byvækst eller til sommerhusområde.

I videnssamfundet spiller byerne en hovedrolle. Det fremgår af Landsplanredegørelse 2006, at hvis Danmark skal styrke sin globale position, må vi styrke byer, der kan klare sig i europæisk sammenhæng. Landsplanredegørelsen illustrerer, at globaliseringen stiller krav om, at der skabes stærkere byregioner – til gavn for hele landet. Et pejlemærke for den kommende kommuneplanlægning er, at der skal være forskel på land og by. Ingen skal være i tvivl om, hvor byen slutter, og det åbne land begynder. Den fysiske planlægning skal være helhedsorienteret. Afgrænsningen af arealer til byvækst og sommerhusområder sker efter en afvejning af de øvrige interesser, der er i det åbne land. Desuden lægges der vægt på en hensigtsmæssig udnyttelse af investeringer i infrastruktur, fx trafik- og serviceforsyning.

Landskaberne uden for byerne har stor betydning for byernes kvalitet, og hvis de planlægges ind mod byen, er de med til at sætte rammerne for byvæksten. Det er vigtigt, at sommerhusområder bevarer deres særlige præg af sommerhusområde og ikke udvikler sig i retning af parcelhusområder.

Statslige mål

- At kommuneplanerne bidrager til en udvikling, der kommer hele Danmark til gode og sikrer balance mellem lokale interesser og nationale hensyn.
- At der sker en modernisering af det eksisterende bymønster. Det fremgår af Landsplanredegørelse 2006, at udviklingen af et nyt bymønster bør basere sig på strategiske overvejelser i forhold til en afbalanceret regional udvikling.
- At der er forskel på land og by, og at der skal være en klar grænse mellem by og land.
- At undgå spredt bebyggelse i det åbne land. Mulighederne for byggeri ved landsbyer i landzone skal understøtte ønsker om at udvikle landdistriktet.
- At der fortsat satses på byomdannelse, som er med til at revitalisere den eksisterende by, og som kan reducere behovet for at tage nyt land ind.
- At udlæg af nye erhvervsarealer ved motorvejene begrænses, og at sådanne arealer reserveres til transporttunge virksomheder.
- At kommunernes planlægning og investeringer i infrastruktur spiller sammen.
- At det funktionelt sammenhængende bybånd fra Randers til Kolding ikke må udvikle sig til et fysisk sammenhængende bybånd. Det er en national interesse, at der fortsat er åbne og sammenhængende landskaber mellem byerne inden for det østjyske bybånd, og at der sker en samlet planlægning for byvækst og beskyttelse af landskabelige værdier og andre overordnede interesser.

Kapitel 3. 01

Statslige mål og krav

Byzoner og sommerhusområder

Nyttig information

Kravet om opdelingen af landet i byzone, sommerhusområde og landzone har til formål at skabe funktionelle byer, beskytte det åbne land mod bebyggelse og sikre områder til sommerhusformål.

Afgrænsning af hvilke landzonearealer, der kan overføres til byzone eller sommerhusområde, sker i kommuneplanen. Kommuneplanens rammedel kan endvidere bestemme rækkefølgen for udbygningen af arealerne. Overførslen af arealet til byzone eller sommerhusområde sker gennem en lokalplan.

Planloven indeholder bestemmelser om zoneinddelingen og landzoneadministration, kap. 7, om planlægning for sommerhusområder i kystområderne, kap. 2a, om sommerhusområder, kap. 8 og om tilbageførsel af arealer til landzone, kap. 10.

Fødevareministeriets Cirkulære om varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser under region-, kommune- og lokalplanlægningen CIR nr. 35 af 03/06/2005 indeholder regler om kommunernes planlægning for jordbrugsparcer.

Kapitel 3. 01

Statslige mål og krav

Byzoner og sommerhusområder

- At befolkningens adgang til friluftsområder fremmes – i byerne og i de bynære områder herunder i bynær skov.
- At eksisterende større sommerhusområder forbedres af hensyn til både turismen og friluftslivet.
- At fremtidens byvækst og trafikskabende funktioner placeres, så der er gode muligheder for at benytte kollektiv trafik, at cykle eller at gå.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal beskrive de overordnede mål for udviklingen i kommunen. **Planlovens § 11 stk. 2, nr. 1.**
- Kommuneplanen skal omfatte en periode på 12 år, hvilket bl.a. betyder, at rummeligheden i de konkrete arealudlæg ikke må overstige det forventede arealforbrug inden for denne tidshorison. **Planlovens § 11, stk. 1.**
- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for udlægning af arealer til byzoner og sommerhusområder. De afgrænsede områder skal vises på kort. **Planlovens § 11, stk. 1 nr. 3.**
- Mulighederne for byggeri ved landsbyer i landzone skal angives ved at afgrænse landsbyerne på kort og fastsætte bestemmelser for byggeri mv. i kommuneplanens rammer for lokalplanlægning. **Planlovens § 11 b stk. 1.**
- Der skal være klare grænser for byerne, så der sikres forskel mellem by og land, og ny, spredt bebyggelse i det åbne land undgås. Kommuneplanens rækkefølgebemmelser skal sikre, at byvæksten sker inde fra eksisterende by og udad. **Planlovens § 1 og landsplanredegørelsen.**
- Afgrænsningen af områderne skal ske ud fra en helhedsvurdering, der på den ene side tager hensyn til en hensigtsmæssig byudvikling, fordelingen af byvæksten mellem kommunens byer samt ønsket om nye sommerhusområder, og på den anden side tager hensyn til de overordnede interesser i det åbne land, herunder kvalitet i landskabet, vandindvindings- og råstofinteresserne samt produktions- og strukturforhold mv. i jordbrugerhvervet. **Planlovens § 1, stk. 2.**
- Arealudlæg til nye byområder skal fastsættes ud fra overvejelser om det samlede arealforbrug i planperioden til byformål og byvækstens fordeling mellem kommunens byer. **Planlovens § 11, stk. 1 og bemærkningerne til § 11 a, stk. 1 nr. 1.**
- Vurderingen af arealudlæg til byvækst skal svare til størrelsen af den forventede byudvikling i kommunen i den kommende planperiode på 12 år. Behovet for arealer til byvækst skal ses i lyset af, at nybyggeriet mange steder foregår på arealer, der allerede er inddraget til byvækst og ved omdannelse af eksisterende byarealer fx tidligere industri- og havnearealer. **Planlovens § 11 og § 11 b.**
- Der skal lægges vægt på en hensigtsmæssig udnyttelse af investeringer i fx trafik- og serviceforsyning. **Planlovens § 1 og bemærkningerne til § 11 a, stk. 1 nr. 1.**
- Kommunen skal vurdere behovet for at tilbageføre arealer til landzone. Hvis der er behov for at reducere en stor rummelighed,

Kapitel 3. 01

Statslige mål og krav

Byzoner og sommerhusområder

skal arealer, der er vanskelige at forsyne med kollektiv trafik, revurderes med henblik på, om de bør udtages af rammerne for byvækst. **Planlovens § 1 og bemærkningerne til § 11 a, stk. 1 nr. 1.**

- Al byvækst – både erhvervs- og boligbyggeri - skal placeres i byzone i eksisterende byer eller i direkte tilknytning til eksisterende byer eller bysamfund. Kommuneplanens retningslinjer for det åbne land bl.a. for landzoneadministrationen skal sikre dette. **Planlovens § 1 og bemærkningerne til § 11 a, stk. 1 nr. 1.**
- Udlæg af arealer til byzone og sommerhusområde skal tage hensyn til de arealer, der er udlagt til støjende aktiviteter som fx lufthavne, infrastrukturanlæg, skydebaner, motorbaner mv. og herunder planlagte udvidelser af de støjende aktiviteter eller planlagte udvidelser af områderne til støjende aktiviteter. **Planlovens § 11 a, stk. 1 nr. 8.**
- Udlæg af nye erhvervsarealer langs motorvejene skal begrænses og primært reserveres til transporttunge virksomheder. For at indsamle viden, der kan bidrage til at nuancere billedet af nationale og lokale transportinteresser i den konkrete prioritering af arealanvendelsen, vil Miljøministeriet sammen med Transport- og Energiministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet igangsætte en dialog med repræsentanter for kommuner og private aktører med henblik på at skabe et overblik over godstransportens nuværende struktur og de væsentligste udfordringer fremover. **Landsplanredegørelse 2006.**
- Udviklingen af et nyt bymønster skal basere sig på strategiske overvejelser i forhold til en afbalanceret regional udvikling, fremtidige samarbejdsmuligheder og netværksdannelse mellem byer, herunder spørgsmålet om, hvordan yderområderne knyttes til den øvrige region. Det kan ske ved at definere de enkelte byers roller og beskrive udviklingsstrategier. **Landsplanredegørelse 2006.**
- Udviklingen af byerne skal koordineres med visionerne i den regionale udviklingsplan. **Planlovens § 11, stk. 4.**
- Eventuelle retningslinier for udlæg af arealer til jordbrugsparceller skal være i overensstemmelse med Cirkulære om varetagelse af de jordbrugsmæssige interesser under region-, kommune og lokalplanlægning mv. **Fødevareministeriets Cirkulære nr. 35 af 03/06/200.**

Byzone og sommerhusområder i kystnærhedszonen

- Planlægning for byvækst – og anlæg i øvrigt – skal følge principperne for planlægningen i kystnærhedszonen så landets kystområder søges friholdt for bebyggelse, som ikke er afhængig af kystnærhed. **Planlovens § 5 a, stk. 1.**
- Det skal fremgå, at kommunalbestyrelsen har vurderet de fremtidige bebyggelsesforhold, herunder bygningshøjder i kystnære dele af byzonen. **Planlovens § 11 f, stk. 4.**
- Uudnyttede arealreservationer til byvækst – herunder til ferie- og fritidsanlæg, til erhvervsformål og til tekniske anlæg – der ligger i kystnærhedszonen, skal revurderes, og uaktuelle reservationer skal ophæves. **Planlovens § 11 f stk. 2.**
- Nye sommerhusområder må ikke udlægges i kystnærhedszonen og de eksisterende sommerhusområder skal fastholdes til

Kapitel 3. 01

Statslige mål og krav

Byzoner og sommerhusområder

ferieformål, [planlovens § 5 b, stk. 1 nr. 3](#). Det skal dog bemærkes, at der i planloven er åbnet mulighed for udlæg af op til 8.000 nye sommerhusgrunde inden for kystnærhedszonen ved landsplandirektiver. Heraf er der i juni 2005 blevet udlagt ca. 5.000 nye sommerhusgrunde. [Planloven § 5 b, stk. 2](#).

- Hvor det undtagelsesvis bliver muligt at udlægge areal til boligformål i kystnærhedszonen i forbindelse med overførelse af arealer fra landzone til byzone, skal det i kommuneplanens rammer for lokalplanlægning sikres, at arealet udlægges til helårsbeboelse, så der ikke sker en omgåelse af forbuddet mod nye sommerhusområder i kystnærhedszonen. [Planlovens § 5 b, stk. 1 nr. 3](#).
- Kommunalbestyrelsen skal vurdere mulighederne for at forbedre større sammenhængende sommerhusområder af hensyn til turismen og friluftslivet. Det handler blandt andet om at give områderne et kvalitetsløft i form af fællesanlæg, grønne stier, naturgenopretning, cykelruter og rekreative tilbud. [Planlovens § 11 f, stk. 3](#).

Specielt for hovedstadsområdet

Hovedstadsområdet omfatter region Hovedstaden, excl. Bornholm, samt Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød og Stevn kommuner. Landsplandirektivet for hovedstadsområdets planlægning »Fingerplan 2007« indeholder særlige regler for udlæg af arealer til byzone og sommerhusområde.

- I hovedstadsområdet kan der ikke udlægges nye sommerhusområder. Eksisterende sommerhusområder skal fastholdes som rekreative områder til ferieformål.

Midlertidige krav indtil bindende sektorplan er udarbejdet

- Regionplanernes retningslinier for anvendelsen og beskyttelsen af vandressourcerne og for kvaliteten af vandløb, søer og kystvande skal overholdes, som var de udstedt som landsplandirektiv efter planlovens § 3, indtil de falder bort ved ikrafttræden af en vandplan efter lov om miljømål mv., hvilket forventes at ske i 2009. [Lov om ændring af lov om planlægning § 3, stk. 5](#).
- Regionplanernes retningslinier for anvendelse af sten, grus og andre naturforekomster i jorden skal respekteres, som var de udstedt som landsplandirektiv efter planlovens § 3, indtil de falder bort ved ikrafttræden af en råstofplan efter råstofloven, hvilket forventes at ske i 2008. [Lov om ændring af lov om planlægning § 3, stk. 6](#).

Redegørelse for planens forudsætninger

- Kommuneplanens redegørelse for planens forudsætninger skal redegøre for kommuneplanens sammenhæng til den statslige trafikplan og til trafikselskabernes trafikplan for offentlig service. Muligheden for at betjene de fremtidige byområder og sommerhusområder med kollektiv trafik skal også fremgå af redegørelsen. [Planlovens § 11 e, stk. 1 nr. 9](#).
- Endvidere skal den redegøre for beskyttede områder efter anden lovgivning og eventuelle arealreservationer efter sektorlove eller projekterings- og anlægslove. [Planlovens § 11 e, stk. 1 nr. 3](#).

Uddybende bemærkninger

Landsplandirektiver under udarbejdelse

Miljøministeriet har nedsat fire arbejdsgrupper med henblik på at udarbejde landsplandirektiver for ændret anvendelse af Forsvarets frigjorte ejendomme. Det drejer sig om:

- Genanvendelse af Sjælsmark Kaserne i Hørsholm Kommune
- Genanvendelse af Kommandantskabets bygninger i Søllerød Kommune
- Genanvendelse af Auderød Kaserne i Frederiksværk Kommune
- Genanvendelse af Flyvestation Værløse i Værløse Kommune

Bymønstre og rummelighed ud over 12 år

Nogle kommuner har udtrykt ønske om at kunne planlægge og vedtage strategier for en længere tidsperiode end de 12 år, som loven åbner mulighed for. Kommuneplanens hovedstruktur kan indeholde overvejelser om byvækst, der rækker ud over planperioden på 12 år. Overvejelserne kan fx fremgå af en perspektivdel, der også kan fremgå af kommuneplanens kortbilag. Kommuneplanens rammedel skal indeholde bestemmelser om rækkefølgen for bebyggelse og ændret anvendelse, der sikrer at byvæksten sker inde fra den eksisterende by og udad, og at arealerne i hovedstrukturens perspektivdel ikke inddrages til byformål i planperioden.

Der er flere steder behov for en revurdering af kommuneplanens rummelighed til boliger, erhverv mv. ved de forskellige byer på baggrund af et revideret bymønster og en ny fordeling af byernes roller i den nye kommune. Denne vurdering kan danne baggrund for en beslutning om at tilbageføre arealer fra byzone til landzone.

Opfølgning på landsplanredegørelse 2006

På Sjælland vil Miljøministeriet sammen med Transport- og Energiministeriet invitere til en dialog mellem de sjællandske kommuner, det sjællandske trafikelskab, regionen og staten om den fremtidige byudvikling på Sjælland uden for hovedstadsområdet.

I Østjylland vil Miljøministeriet sammen med Transport- og Energiministeriet invitere til en dialog mellem de berørte kommuner (kommunerne fra Randers til Kolding), regionsråd og staten om den fremtidige udvikling af det østjyske bybånd. Dialogen skal dreje sig om, hvordan der kan sikres en koordineret og hensigtsmæssig arealregulering af det østjyske bybånd i lyset af behovet for at skabe nye rammer for udviklingen.

I det centrale Jylland og Fyn vil Miljøministeriet igangsætte et udviklingsarbejde med at udvikle et nyt bymønster i samarbejde med kommuner og regioner, så det i højere grad afspejler byernes særkender og rollefordeling i et bynetværk end det nuværende hierakiske bymønster. Arbejdet vil blandt andet sigte på at give inspiration til de regionale udviklingsplaner.

I yderområderne vil Miljøministeriet igangsætte et dialogprojekt om, hvordan et yderområde kan inddrage sine naturgivne kvaliteter og karakteristiske landskaber aktivt i en udviklingsstrategi, uden at der samtidig sker en forringelse af disse. Centrale elementer kan være en kortlægning af kommunens eksisterende natur-, kultur og landskabsforhold og mulighederne for at bruge disse elementer i den lokale udvikling.

Kapitel 3. 01

Statslige mål og krav

Byzoner og sommerhusområder

Kapitel 3. 01

Statslige mål og krav

Byzoner og sommerhusområder

Naturbeskyttelsesloven

Områder omfattet af klitfredning eller strandbeskyttelse fremgår af det digitale matrikelkort. Naturbeskyttelsesloven indeholder et forbud mod enhver tilstandsændring i de beskyttede områder.

Skovbyggelinjen på 300 m gælder alle offentlige skove og de private skove, der alene eller sammenhængende med andre, er over 20 ha. Bestemmelsen indeholder et forbud mod bebyggelse og lignende.

Sø- og åbeskyttelseslinjen på 150 m gælder for søer med en vandflade på mindst 3 ha samt vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje. Bestemmelsen indeholder et generelt forbud mod byggeri, terrænændringer, beplantning og lignende. Beskyttelseslinjen omkring fortidsminder på 100 m indeholder et forbud mod enhver tilstandsændring.

Indenfor beskyttelseslinjen på 100 m omkring fortidsminder må der ikke foretages ændringer i tilstanden på arealet. Bestemmelsen tilsigter at friholde fortidsminderne for bebyggelse, anlæg, beplantning og lignende.

Inden for kirkebyggelinien på 300 m fra kirker må der ikke opføres bebyggelse med en højde over 8,5 m. Bestemmelsen omfatter ikke kirker, der er omgivet af bymæssig bebyggelse i hele beskyttelseszonen. Kirkebyggelinien kan ikke ophæves.

Miljøministeriet igangsætter et projekt, der skal belyse landsbyernes rolle i de nye kommuner og analysere barrierer for landsbyernes udvikling samt diskutere strategier for udvikling baseret på de særlige kvaliteter, de enkelte landsbyer rummer.

Opfølgning på »Fingerplan 2007«

Med fingerplan 2007 inviterer Miljøministeriet kommunerne til at indgå i en dialog om den fremtidige planlægning i hovedstadsområdet.

Sikring af natur og landskabsværdier

Kommunerne opfordres til at sikre, at befolkningen fortsat kan have god adgang til åbent land og rekreative friluftoplevelser tæt på deres bopæl. Det kan ske ved at sikre, at natur- og landskabsværdier i de bynære områder ikke bebygges eller på anden måde ændres.

Sikring af kulturhistoriske værdier

Kommunerne opfordres til at sikre, at nyudlæg af arealer til bebyggelse sker under hensyntagen til udpegede kulturmiljøers særlige karakter, og på en sådan måde at kirker og kirkeomgivelser, fortidsminder og fredede bygningsanlæg fortsat kan fremstå som markante kendingsmærker i landskabet. I den forbindelse kan der udpeges stilleområder i forbindelse med støjkortlægningen.

Arealer ved motorveje

Udlæg af byzonearealer til erhvervsområder langs motorveje eller langs andre overordnede veje i det åbne land løsrevet fra de eksisterende byer er ikke i overensstemmelse med ønsket om en klar grænse mellem by og land.

Vurdering af trafikale konsekvenser

Ved inddragelse af arealer til byvækst skal der redegøres for ændringer i transportefterspørgslen og for de trafikale forhold, herunder om der vil være behov for ændringer i den eksisterende trafikstruktur og i fordelingen mellem de forskellige transportmidler

Forbedring af sommerhusområder

Både i de eksisterende og i de nye sommerhusområder er der behov for at sætte fokus på udviklingen af kvaliteten både planlægningsmæssigt, arkitektonisk og i forhold til den omgivende natur. Akademisk Arkitektforening og Fonden Realdania udskrev en åben idékonkurrence i forlængelse af landsplandirektivet for udvidelse af eksisterende sommerhusområder i kystnærhedszonen fra juni 2005. Konkurrencen kan bidrage med forslag til, hvordan den kommende planlægning kan gribes an under hensyntagen til natur og landskab. Forslagene kan ses på Akademisk Arkitektforenings hjemmeside.

Jordbrugsparceller

Cirkulære nr. 35 af 03/06/2005 om varetagelse af de jordbrugsmæssige interesser under region-, kommune og lokalplanlægning mv. indeholder følgende om jordbrugsparceller:

» § 7 For arealer, der udlægges til etablering af jordbrugsparceller, som agtes anvendt til opførelse af beboelsesbygninger kombineret med hobbyprægede, jordbrugsmæssige formål, gælder følgende:

- 1) Udlæg til jordbrugspareller skal respektere regionplanlægningen.
- 2) Udlæg til jordbrugspareller skal ske på baggrund af en landzonelokalplan, hvorefter det samlede arealforbrug ikke må overstige 1 ha pr. bolig.
- 3) Jordbrugspareller skal udlægges i umiddelbar tilknytning til eksisterende mindre bebyggelser, dvs. landsbyer med mindre end 1500 indbyggere. Det skal tilstræbes, at udbygningen tilgodeser principperne om sammenhængende bebyggelse.
- 4) Ved landsdelscentre må der ikke udlægges jordbrugspareller inden for en afstand af 10 km fra byzonegrænsen.
- 5) Ved egnscentre med mere end 15.000 indbyggere må der ikke udlægges jordbrugspareller inden for en afstand af 5 km fra byzonegrænsen.
- 6) Der må ikke udlægges jordbrugspareller i størstedelen af hovedstadsområdet.

Naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinjer

Efter naturbeskyttelsesloven er søer, åer, skove, fortidsminder og kirker beskyttet ved bygge- og beskyttelseslinjer.

Kommunernes planlægning har altid taget hensyn til beskyttelseslinjerne, der ikke er nye. Med kommunalreformen overtager kommunerne ansvaret for administrationen, dvs. dispensation og håndhævelse af disse beskyttelseslinjer.

Det er lovens hovedprincip, at fravigelse sker ved konkret dispensation. Fravigelse kan også ske ved, at linjen ophæves for et område. Det sidste er Skov- og Naturstyrelsens kompetence og sker efter kommunens ansøgning i forbindelse med lokalplanlægning. Skov- og Naturstyrelsen ophæver linjen for et område, hvor et planlagt byggeri har et omfang, hvor det vil medføre en administrativ lettelse at linjen ophæves, f.eks. hvor der er tale om lokalplaner med et større antal successive byggemuligheder. Det er naturligvis en forudsætning, at styrelsen vurderer, at en ophævelse er acceptabel i forhold til beskyttelseshensynene efter naturbeskyttelsesloven.

I det åbne land vil ophævelse kun sjældent komme på tale, men ved kontinuerlig byudvikling og i byzone og sommerhusområde, vil behovet kunne veje tungere og de landskabelige forhold i nogle tilfælde muliggøre det.

I forbindelse med kommuneplanlægningen, herunder ved udlæg af nye arealer til byzone eller sommerhusområde skal der tages højde for disse særligt beskyttede landskabselementer, og de beskyttede arealer bør kun inddrages undtagelsesvist.

Kapitel 3. 01

Statslige mål og krav

Byzoner og sommerhusområder

Skovloven

Langt den største del af de danske skove er fredskovspligtige. Fredskovspligten blev indført for næsten 200 år siden for at sikre Danmarks forsyning med træ, efter at næsten al skov i Danmark var blevet ryddet.

Når et areal er fredskovspligtigt, betyder det, at den, der ejer arealet, til enhver tid har pligt til at anvende det til skovbrugsformål. Skovdrift er en meget langsigtet dyrkningsform. Med fredskovspligten følger en række regler, der tilsammen sikrer den langsigtede skovdyrkning, så skovene også bliver til gavn for efterfølgende generationer. Der gives yderst sjældent tilladelse til byggeri og anlæg, som ikke er nødvendigt for skovdriften. Derfor bør arealer med fredskovspligt ikke overføres til byzone eller sommerhusområde.

Forskellige byformål

Kommunerne har indtil kommunalreformen som hovedregel haft ansvaret for planlægningen inden for byzonen, mens amterne har haft begrænset kompetence til at planlægge for arealanvendelsen i byzone. De har fx planlagt for større offentlige institutioner, større trafik anlæg og andre større tekniske anlæg. Kommunerne får nu den fulde planlægningskompetence i byzone.

Bypolitik er for alvor kommet i fokus i mange kommuner. Et effektivt og spændende bymiljø har stor betydning for de erhvervsmæssige potentialer og mulighederne for at tiltrække den kvalificerede arbejdskraft.

Planlægningen af arealanvendelsen i byerne skaber og bevarer kvaliteten i vores byområder. En hensigtsmæssig placering af forskellige funktioner er med til at sikre funktionelle byer. I dag sætter bypolitikken fokus på forbedringer af ældre byområder og byernes fysiske og arkitektoniske rum. Væksten i videnserhvervene og serviceserhvervene giver gode muligheder for byomdannelse og for at blande byfunktioner i samme bykvarterer.

Statslige mål

- At kommunerne gennem deres planlægning etablerer bæredygtige bystrukturer i relation til detailhandel, trafik, erhvervs- og boliglokalisering.
- At planlægningen skaber og bevarer levende og varierede bymidter med blandet arealanvendelse til boliger, erhverv, handel, service mv.
- At der fortsat sættes på byomdannelse, herunder anvendelse af de nye muligheder for at udlægge byomdannelsesområder og omdanne tidligere erhvervs- og havneområder til blandede byområder med boliger, erhverv, institutioner, centerfunktioner og rekreative arealer. Målet er, at en væsentlig del af nybyggeriet sker på tidligere byarealer, og at behovet for at inddrage nye arealer i byzonen reduceres.
- At sikre de eksisterende erhverv i byzone gode udviklingsmuligheder.
- At byudviklingen og byomdannelsen sker i respekt for byernes strukturer, dimensioner, udpegede kulturmiljøer og bevaringsværdige bygninger og anlæg som en vigtig del af vor kulturarv og lokale identitet.
- At byomdannelsen tager udgangspunkt i områdernes strukturelle træk og skalaforhold og tilstræber genbrug og videreudvikling af områdernes kvaliteter og særpræg. Målet er at sikre byomdannelsen som en kvalitativ proces med henblik på at skabe funktionelle og visuelle helheder.
- At store kontorarbejdspladser, uddannelsesinstitutioner og andre rejsemål, som tiltrækker arbejdskraft og besøgende fra et stort opland, skal lokaliseres, så det er let at komme dertil med kollektiv transport.
- At der skabes rammer for en planlægning, hvor fremtidens erhvervs- og boligområder ikke fastlåses i en struktur, hvor bilen er eneste transportmulighed.
- At befolkningens rekreative muligheder og adgang til friluftsområder, stilleområder m.m. - både i byerne, i de bynære områder og i det åbne land fremmes.
- At anvendelsen af byarealer, der er nabo til overordnede veje

Kapitel 3. 02

Statslige krav

Forskellige byformål

Nyttig information

Det er almindelig praksis, at kommuneplanens hovedstruktur angiver den overordnede arealanvendelse i kommunens byzoneområder, den trafikale infrastruktur og overordnede retningslinier for udbygningens rækkefølge. Hovedstrukturen indeholder endvidere retningslinjer for beliggenheden af arealer til forskellige byfunktioner.

Arealanvendelsen vil fremgå mere detaljeret af kommuneplanens rammer for lokalplanlægning. Inden for byzoner og sommerhusområder kan kommunalbestyrelsen – under visse betingelser jf. planlovens § 12 - modsætte sig opførelse af bebyggelse eller ændret anvendelse af bebyggelse eller ubebyggede arealer, når det er i strid med kommuneplanens rammedel.

Med planlovsændringen i 2003 er det muligt at udlægge byomdannelsesområder, hvor anvendelsen af bebyggelse og ubebyggede arealer til erhvervsformål, havneformål eller lignende aktiviteter skal ændres til boligformål, institutionsformål, centerformål, rekreative formål eller erhvervsformål, der er forenelige med anvendelsen til boligformål. Udpegningen åbner mulighed for i en periode på ca. 8 år at udlægge støjbelastede arealer til støjfølsom anvendelse, selv om støjbelastningen i en overgangsperiode er for høj, forudsat den miljøbelastende anvendelse i den overvejende del af området er ophørt eller under afvikling.

Kapitel 3. 02

Statslige mål og krav

Forskellige byformål

anlagt i åbent land, typisk motor- og motortrafikveje, planlægges og udformes under hensyn til byens samspil med vejanlægget herunder visuelle forhold. Målet er at sikre kvalitet i byens fremtidige facade mod vejanlægget.

- At nye byområder og boligområder skal placeres, så der skabes kundegrundlag for god kollektiv trafik.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af områder til forskellige byformål, fx boligformål, erhvervsformål, beliggenheden af offentlige institutioner, serviceformål, byomdannelseområder mv. **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 2**
- Kommunalbestyrelsen skal vurdere mulighederne for at inddrage tidligere erhvervs- og havnearealer mv. til boligformål, institutionsformål, centerformål, rekreative formål eller erhvervsformål, der er forenelige med anvendelsen til boligformål. **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 2.**
- Kommunerne skal inden udlæg af nye erhvervsområder overveje en fornyelse af eksisterende, ældre erhvervsområder, så de fortsat kan udnyttes til erhverv, og ekstensivt udnyttede erhvervsarealer bør søges udnyttet bedre. Behovet for erhvervsarealer skal desuden ses i lyset af, at mange nye erhvervsvirksomheder efterhånden kan integreres med andre byfunktioner og ikke behøver at ligge i deciderede erhvervsområder.
- Ved lokalisering af virksomheder med stort behov for godstransport skal der ud over hensigtsmæssig vejbetjening tages hensyn til den eksisterende og planlagte jernbaneinfrastruktur, herunder muligheden for anlæg af direkte sporforbindelse. Kommuneplanens rammedel skal reservere disse arealer til særligt transportkrævende virksomheder.
- Arealudlæg med god vejadgang ved motorveje og andre overordnede vejanlæg, hvor kollektiv trafikbetjening ikke er mulig eller hensigtsmæssig, skal i kommuneplanens rammedel forbeholdes aktiviteter, der er afhængige af store og tunge transportere.
- Der skal planlægges for en kommunal udvikling, hvor de mest persontrafikskabende trafikmål, kommunale og tværkommunale servicefunktioner, detailhandel, arbejdskraftintensive erhverv og den tætteste bebyggelse placeres, hvor der er god betjening med kollektiv trafik, eller hvor det er muligt at etablere god betjening med kollektiv trafik. **Landsplanredegørelse 2006.**
- Etablering af nye byområder eller byomdannelse skal overvejes i sammenhæng med mulighederne for at sikre adgang til kollektiv trafik. **Planlovens § 11 e, stk. 1 nr. 9.**
- Kommuneplanerne skal i forbindelse med udlæg af nye og ved ændret anvendelse af eksisterende by- og erhvervsarealer redegøre for ændringer i transportefterspørgslen og for de trafikale konsekvenser for den kommunale og statslige infrastruktur, så det kan vurderes, om den forudsatte fremtidige infrastruktur er tilstrækkelig. **Planlovens § 11 e, stk. 1 nr. 9.**

- Kommuneplanens retningslinier for nye byudviklingsområder skal ledsages af retningslinier for beliggenheden af trafik anlæg, så der også er planlagt for den fremtidige vejbetjening via det fremtidige lokale vejnet og dets forbindelser til det overordnede vejnet. **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 2 og 4.**

- Der må ikke etableres luftfartshindringer, fx bygninger, master eller bevoksning over 25 meter inden for en indflyvningsplan for en flyveplads, medmindre Statens Luftfartsvæsen har accepteret det

- Kommuneplanen skal indarbejde de overordnede hensyn, der fremgår af forsvarsforliget om strukturtilpasning af forsvaret, jf uddybende bemærkninger

Planlægning i kystnærhedszonen

- Hvor det undtagelsesvis bliver muligt at udlægge areal til boligformål i kystnærhedszonen i forbindelse med overførelse af arealer fra landzone til byzone, skal det i kommuneplanens rammer for lokalplanlægning sikres, at arealet udlægges til helårsbeboelse, så der ikke sker en omgåelse af forbuddet mod nye sommerhusområder i kystnærhedszonen. **Planlovens § 5 b, stk.1 nr. 3.**

Specielt for hovedstadsområdet

Hovedstadsområdet omfatter region Hovedstaden, ekskl. Bornholm, samt Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød og Stevn kommuner.

- Landsplandirektivet for hovedstadsområdets planlægning - »Fingerplan 2007« - indeholder særlige regler for beliggenheden af områder til forskellige byformål.

Redegørelse for planens forudsætninger

- Kommuneplanens redegørelse for planens forudsætninger skal beskrive kommuneplanens sammenhæng til den statslige trafikplan og trafik selskabernes trafikplan for offentlig service. Muligheden for at betjene fremtidige byområder og sommerhusområder med kollektiv trafik skal fremgå af redegørelsen. **Planlovens § 11 e, stk 1, nr 9.**

Uddybende bemærkninger

Opfølgning på Landsplanredegørelse 2006

I Regeringens Landsplanredegørelse 2006 er sammenhængen mellem den fysiske planlægning og infrastrukturplanlægning påpeget. Landsplanredegørelsen fremhæver således at:

- Fysisk planlægning og investeringer i infrastrukturen skal spille tæt sammen (side 5 i Landsplanredegørelsen).
- Den fysiske planlægnings opgave er at søge at placere rejsemålene, så det samlede transportbehov reduceres, og det bliver muligt at benytte miljøvenlige transportformer (side 43).
- Et aktivt samspil mellem fysisk planlægning og trafikinfrastrukturen er afgørende for at mindske trængslen og den øgede miljøbelastning, som følger af stigende trafik (side 49).

En af fremtidens udfordringer ligger i at vurdere konsekvenserne af stigende trængsel på vejene (Regeringens Trafikredegørelse 2004 s. 7). Konkret vil det være relevant for bl.a. kommuneplanernes

Kapitel 3. 02

Statslige mål og krav

Forskellige byformål

Kapitel 3. 02

Statslige mål og krav

Forskellige byformål

arealanvendelse at kunne vurdere de trafikale og transportmæssige konsekvenser for både lokale og overordnede vejstrækninger. Kommuneplanlægningen spiller en væsentlig rolle for at sikre fremkommelighed og tilgængelighed. Det er derfor vigtigt, hvilke rammer den fysiske planlægning sætter for den generelle lokaliseringspolitik (Regeringens Trafikredegørelse 2004 s. 45). Miljøministeriet, Transport- og Energiministeriet og Københavns Kommune vil nedsætte en arbejdsgruppe, som skal belyse mulig langsigtet byudvikling og trafikalt betjening af den indre del af storbyområdet.

Miljøministeriet og Transport- og Energiministeriet vil i samarbejde med de berørte kommuner og regioner undersøge udviklingspotentialer i de fire stationsbyer mellem Roskilde, Holbæk og Ringsted og vurdere mulighederne for at forlænge Roskildefingeren på længere sigt.

Desuden vil Miljøministeriet iværksætte et analysearbejde, der skal belyse barrierer for omsætningen af regionplanens byggemuligheder til kommune- og lokalplanlagte byggemuligheder og faktisk nybyggeri.

Erhvervslokalisering

Det kan anbefales, at kommunerne revurderer den hidtidige strategi for erhvervslokalisering med henblik på i højere grad at planlægge for at integrere virksomheder, der ikke medfører gener for omgivelserne, med andre byfunktioner.

»Håndbog om Miljø og Planlægning – boliger og erhverv i byerne« fra november 2004 indeholder gode råd om, hvordan den fysiske planlægning og miljøadministration kan indgå i et samspil og være med til at sikre et godt bymiljø.

Sommerhuse i byzone

Der har i mange år været en tendens til, at helårshuse i attraktive byer ved kysterne bliver brugt som sommerhuse. Miljøministeriet vil undersøge, om der er andre måder end de nuværende administrative rammer for at håndtere de ofte flydende grænser mellem helårsbeboelse og sommerhusbeboelse i eksisterende byzone.

Sommerhuse og hoteller

I Danmark er hovedparten af hotellerne lokaliseret i byerne eller i byzone-enklaver i det åbne land. En række af især ældre hoteller og feriecentre har igennem de senere år været presset økonomisk på grund af ændret efterspørgsel og en øget konkurrence. Der er flere steder ønsker fra ejere eller investorer om at omdanne disse hoteller til individuelt ejede ferieboliger og herigennem skaffe kapital til en modernisering af bygningerne og deres faciliteter.

Det er op til de lokale myndigheder at beslutte den lokale politik på dette område. Det betyder, at der fortsat vil være mulighed for en forskellig politik landet over. Det skal understreges, at der efter en eventuel nedlæggelse af hotelfunktionen ikke senere kan forventes mulighed for udlæg af et nyt kystnært hotel eller feriecenter som erstatning for det nedlagte hotel. Det kan være hensigtsmæssigt, at der i lokalplanen stilles krav til kvaliteten af de omdannede feriecentre, så centrene med en modernisering kan klare sig bedre i konkurrencen om fremtidens turister.

Kapitel 3. 02

Statslige mål og krav

Forskellige byformål

Omdannelse af hoteller og ferielejligheder til individuelle boliger er ikke på tilsvarende vis mulig i landzone i kystnærhedszonen. Der vil her være tale om en omgåelse af bestemmelserne om forbud mod nye sommerhusområder i kystnærhedszonen. Der er behov for at undersøge andre muligheder for modernisering eller omdannelse af denne type hoteller i landzone.

Støjdirektivet og stilleområder

Støjdirektivet beskriver muligheden for, at der i forbindelse med støjkortlægningen også kortlægges »stilleområder« henholdsvis i byer og i det åbne land. Når stilleområder er kortlagt, ligger der i direktivet en forpligtelse til at følge indsatsen op med en handlingsplan.

Miljøstyrelsen lægger i den kommende vejledning om støjkortlægning og handlingsplaner for stilleområder op til, at det skal være så enkelt som muligt for kommunerne at udpege stilleområder. Der er ikke regler, begrænsninger eller bestemmelser for stilleområder i det åbne land. I henhold til EU-støjdirektivet skal der anføres en støjgrænse for stilleområder i større samlede byområder, og her har Miljøstyrelsen foreslået en høj grænseværdi på 55 dB for hermed at sikre, at alle relevante områder kan udpeges.

Kortlagte stilleområder bør fremgå af kommuneplanens redegørelse for planens forudsætninger.

Forsvarets ejendomme

Opfyldelse af forsvarets behov, er et overordnet hensyn i arealplanlægningen.

Ved nedlæggelse af kaserner og øvelsespladser kan ejendomme blive frigjort til afhændelse, hvorfor der er behov for, at den kommunale planlægning muliggør ændret anvendelse af eksisterende bygninger og anlæg til erhvervs/boligformål, så de samfundsmæssige investeringer nyttiggøres. Der kan ligeledes være behov for, at byggeprojekter på forsvarets nuværende etableringer muliggøres som led i organisationsændringer i forsvaret, f.eks. i forbindelse med forsvarsforlig.

I forbindelse med den aktuelle strukturtilpasning af forsvaret i overensstemmelse med forsvarsforliget har Forsvarsministeriet den 20. januar 2005 meddelt amterne, hvilke ændringer der vil blive gennemført i forligsperioden. Det er meddelt amterne, hvor der vil blive gennemført større byggeprojekter eller ændringer og ligeledes, hvor der ikke vil ske større ændringer af forsvarets aktiviteter. Forsvarsministeriet forventer at udsende et tilsvarende brev til kommunerne som grundlag for deres planlægning efter 2007.

Detailhandelsstruktur

Kommunerne fik med ændringen af planloven i 2002 et øget råderum i forhold til planlægningen for detailhandelen i kommunen. Kommunalreformen har fastholdt dette råderum, idet amternes kompetence til at planlægge for større butikker og større bydelscentre er overført til miljøministeren.

Kommunerne kan selv ændre afgrænsningen af bymidten og bestemme hvor stort et butiksareal bymidten kan rumme. Kommunerne kan også selv udlægge mindre arealer til butikker i en bydel. Det er også kommunerne der bestemmer, hvor der kan være arealer til særligt pladskrævende varegrupper. Detailhandelen er en vigtig del af bylivet og byernes tiltrækningskraft. Samtidig udgør detailhandelen en væsentlig del af byernes erhvervsliv og arbejdspladser.

Statslige mål

- At forbedre mulighederne for en decentral detailhandelsstruktur, der stimulerer til investeringer og fornyelser i detailhandelen også i mindre bysamfund, stationsbyer og mellemstore byer. Det forudsætter en definerings af byernes rolle i det kommunale og det regionale bymønster.
- At de eksisterende bymidter styrkes som levende og varierede handelscentre. Der skal være et varieret butiksudbud i både mindre og mellemstore byer og i de enkelte bydele i de større byer.
- At detailhandelsplanlægningen fremmer byomdannelse frem for inddragelse af nye byarealer.
- At transportafstande til butikker begrænses, så afhængighed af bil ved indkøb mindskes.
- At arealer til butiksformål skal have god tilgængelighed for alle trafikarter, herunder især den gående, cyklende og kollektive trafik.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommunernes planlægning må ikke være i strid med miljøministerens regler efter planlovens § 5 e.
- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for den kommunale detailhandelsstruktur, herunder afgrænsningen af den centrale del af en by eller bydel og eventuelle aflastningsområder, samt fastsættelse af det maksimale bruttoetageareal til butiksformål og maksimale bruttoetagearealer for de enkelte butikker i de enkelte områder, jf. §§ 5 c-5 e. De afgrænsede områder skal vises på kort. **Planlovens § 11 a nr. 3.**
- Planlægningen skal fremme et varieret butiksudbud i de mindre og mellemstore byer samt i de enkelte bydele i de større byer. **Planlovens § 5 c, stk.1 nr. 1.**
- Planlægningen skal sikre, at arealer til butiksformål udlægges, hvor der er god tilgængelighed for alle trafikarter, herunder især gående, cyklende og kollektive trafik. **Planlovens § 5 c, stk.1 nr. 2.**
- Planlægningen skal fremme en samfundsmæssig bæredygtig

Kapitel 3. 03

Statslige mål og krav

Detailhandelsstruktur,

Nyttig information

Bestemmelsen skal sikre, at der på baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen udarbejdes retningslinjer for den kommunale detailhandelsstruktur.

Miljøministeren skal fastsætte regler om beliggenheden af og de maksimale bruttoetagearealer for butikker, når butiksstørrelserne overstiger 3.000 m² bruttoetageareal for dagligvarebutikker eller 1.500 m² for udvalgsvarebutikker.

Ministerens skal også fastsætte regler om beliggenheden af og det maksimale bruttoetageareal for byggeri til butiksformål i bydelscentre og aflastningsområder med et samlet butiksareal over 3.000 m².

Endelig skal ministeren fastsætte regler for beliggenheden af de centrale byområder i hovedstadsområdet, jf. planlovens § 5 e.

Indtil ministeren har fastsat disse regler gælder retningslinjerne i Regionplan 2005.

Den kommunale detailhandelsstruktur kan fx beskrives i kommuneplanens hovedstruktur ved fastlæggelse af målene for udviklingen i kommunens byer og bydele, herunder med angivelse af en rollefordeling mellem de enkelte byer og bydele samt retningslinjer for de hertil knyttede muligheder for at planlægge for nye butikker.

Kapitel 3. 03

Statslige mål og krav

Deetailhandelsstruktur,

detailhandelsstruktur, hvor transportafstandene i forbindelse med indkøb er begrænsede. **Planlovens § 5 c, stk.1 nr. 3.**

- Arealer til butikksformål skal udlægges i den centrale del af en by eller en bydel - bymidten eller et bydelscenter. **Planlovens § 5 d, stk.1.**
- Kommuneplanen skal indeholde rammer for indholdet af lokalplaner, der for hvert afgrænset område angiver det maksimale bruttoetageareal for nybyggeri og omdannelse af eksisterende bebyggelse til butikksformål og det maksimale bruttoetageareal for de enkelte butikker. **Planlovens §11 b, stk. 1 nr. 6.**

Redegørelse for planens forudsætninger

- Redegørelsen for kommuneplanen skal indeholde oplysninger og vurderinger i overensstemmelse med planlovens § 11 e, stk. 4.

Uddybende bemærkninger

Nye store butiksområder påvirker ofte over kommunegrænserne, og kan have stor indflydelse på detailhandelen i nabokommunerne. Kommunerne opfordres derfor til - i samarbejde med nabokommunerne - at fastsætte rammer for udviklingen i de enkelte byer, der skaber balance mellem udviklingsmuligheder og de fastsatte mål for udviklingen.

Regeringens Udvalg for Planlægning og Detailhandel afsluttede sit arbejde den 7. juni 2006. Udstedelsen af eventuelle statslige regler om detailhandel afventer en ændring af planlovens regler herom på baggrund af udvalgets betænkning. Et udkast til lovforslag har været sendt til høring i perioden 8. november til 8. december 2006. Retningslinjerne i Regionplan 2005 gælder således indtil videre, og kommunernes planlægning må ikke være i strid med disse retningslinier.

Trafikanlæg

Med kommunalreformen overgår ca. 7.600 km af de ca. 9.700 km amtsveje til kommunerne. Kommunerne får fremover ansvaret for planlægning af alle lokale trafikanlæg på det lokale vejnet, herunder en række større vejanlæg, der har stor betydning for nabokommunernes planlægning.

Den økonomiske udvikling og øgede velstand medfører et stigende pres på infrastrukturen, og en velfungerende infrastruktur med god fremkommelighed er en vigtig konkurrenceparameter i den globale konkurrence. Den fysiske planlægning skal være med til at sikre, at byerne udvikler sig, hvor den kollektive trafik eller transportinvesteringerne i øvrigt kan understøtte udviklingen.

Statslige mål

- At den fysiske planlægning og investeringerne i infrastruktur spiller sammen og er med til at sikre, at byerne udvikler sig, hvor den kollektive trafik eller transportinvesteringer i øvrigt kan understøtte udviklingen.
- At den kollektive og individuelle trafik, herunder cykel- og gangtrafik, sikres høj fremkommelighed og god trafiksikkerhed.
- At der sikres arealer til infrastrukturanlæg herunder nødvendige støjkonsekvenszoner
- At den fysiske planlægning bliver helhedsorienteret, og at der gennem den mellemkommunale koordinering sikres en sammenhængende overordnet transportstruktur.
- At der sker en koordinering mellem den kommunale og den statslige transportplanlægning.
- At kommuneplanlægningen bidrager til en reduktion i væksten af trafikarbejdet under hensyntagen til mobilitets- og arbejdsmarkedsforhold.
- At der ikke lokaliseres nye lokale trafikanlæg i internationale naturbeskyttelsesområder og så vidt mulig heller ikke i uforstyrrede landskaber eller i nærheden af områder udpeget som stilleområder.
- At godstransporttunge erhverv placeres tæt på den overordnede infrastruktur.
- At der ved placering og udformning af lokale trafikanlæg i det åbne land tages hensyn til naturen - herunder økologiske forbindelseslinjer - og til de landskabelige værdier og udpegede kulturmiljøer.
- At der undgås barrierevirkning for dyr, planter og mennesker, når der placeres og udformes lokale trafikanlæg i det åbne land.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af trafikanlæg. **Planlovens § 11 a, stk.1 nr. 4.**
- Kommuneplanerne skal som udgangspunkt opretholde regionplanlagte arealreservationer til overordnede infrastrukturelle anlæg såsom transmissionsledninger, veje og jernbaner samt opretholde arealreservationer givet ved projekteringslove og anlægslove. **Planlovens § 11 e, stk. 1 nr. 3.**

Kapitel 3. 04

Statslige krav

Trafikanlæg,

Nyttig information

Regionplanerne skal efter de eksisterende regler indeholde retningslinjer for den regionale infrastruktur, herunder veje, jernbaner, havne og flyvepladser. Kommuneplanens hovedstruktur skal efter de gældende regler indeholde en beskrivelse af trafikbetjeningen i hele kommunen. Heri angives det eksisterende vej-, sti- og banenet og eventuelle havnefunktioner og flyvepladser samt udbygningsmålene for trafikanlægene og betjeningen med kollektive trafikmidler. Planlovens nye bestemmelse om, at kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af trafikanlæg er en redaktionel sammenskrivning af indholdet i planlovens § 6, stk. 3, nr. 2, og dele af § 11, stk. 4.

Kapitel 3. 04

Statslige mål og krav

Trafikanlæg

- Kommuneplanerne skal lægge statslige planer for fremtidige infrastruktur anlæg herunder vejanlæg og baneanlæg, andre overordnede planer efter sektorlovgivningen og væsentlige ændringer i betjeningsomfang til grund for planlægningen. **Planlovens § 11 e, stk. 1 nr. 3 og 9.**
- Kommuneplanerne skal i forbindelse med udlæg af nye byzonearealer og ved ændret anvendelse af eksisterende by- og erhvervsarealer redegøre for ændringer i transportefterspørgslen og for de trafikale konsekvenser for den kommunale og statslige infrastruktur, så det kan vurderes, om den forudsatte fremtidige infrastruktur er tilstrækkelig. **Planlovens § 11 e, stk. 1 nr. 9.**
- Kommuneplanen skal sikre en fortsat anvendelse af forsvarets øvelsesområder. Det skal ske ved at sikre, at nye veje ikke gennemskærer områderne og ved at sikre mulighed for trafikafvikling til og fra forsvarets ejendomme.
- Udlæg af arealer til byzone og sommerhusområder skal tage hensyn til de arealer, der er udlagt til støjende aktiviteter (lufthavne, infrastruktur anlæg, skydebaner, motorbaner mv.) herunder planlagte udvidelser af de støjende aktiviteter eller planlagte udvidelser af områderne til støjende aktiviteter. **Planlovens § 11 a, stk. 1 nr. 8.**

Specielt for hovedstadsområdet

Hovedstadsområdet omfatter region Hovedstaden, excl. Bornholm, samt Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød og Stevn kommuner.

- Landsplandirektivet for hovedstadsområdets planlægning »Fingerplan 2007« indeholder særlige regler for beliggenheden af trafikanlæg i hovedstadsområdet.
- Kommuneplanlægningen i hovedstadsområdet skal sikre overordnede arealreservationer til fremtidig trafik infrastruktur, tekniske anlæg, støjkonsekvensområder og lign. af betydning for udviklingen i området som helhed. **Planlovens § 5 j stk 3.**

Redegørelse for planens forudsætninger

- Kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, herunder om beskyttede områder efter anden lovgivning og eventuelle arealreservationer efter sektorlove eller projekterings- og eller anlægslove. Arealreservationer til infrastruktur skal medregnes på kommuneplanens kortbilag for at sikre, at arealerne ikke disponeres til andre formål og for at sikre, at de arealinteresser, der er knyttet til anlægget som fx. støjkonsekvenszoner, respekteres. **Planlovens § 11 e stk. 1 nr. 3.**
- Kommuneplanens redegørelse for planens forudsætninger skal redegøre for kommuneplanens sammenhæng til den statslige trafikplan og trafikselskabernes trafikplan for offentlig service. Muligheden for at betjene de fremtidige byområder og sommerhusområder med kollektiv trafik skal fremgå af redegørelsen. **Planlovens § 11 e stk. 1 nr. 3.**

Uddybende bemærkninger

Veje

Vejplanlægningen er som sektorplanlægning efter lov om offentlig veje, jf. lovbekendtgørelse nr. 671 af 19. august 1999 (vejloven) med senere ændringer, henlagt til de enkelte vejbestyrelser for hver deres vejnet. Vejplanlægningen forudsættes at foregå i snæver tilknytning til den sammenfattende planlægning i området og dermed i overensstemmelse med reglerne i planlovgivningen. Vejlovens offentlighedsregler supplerer planlovens offentlighedsregler. Den nødvendige koordinering mellem vejbestyrelsernes vejplaner forudsætter efter vejloven at ske ved gensidig orientering og høring mv. af planerne. Kommunalbestyrelsen tager stilling til egne og andres vejplaner både som planmyndighed og vejbestyrelse iht. vejloven. Vejlovens høringsprocedurer sikrer primært en koordineret planlægning og sikrer, at den overordnede vejbestyrelse får mulighed for at varetage hensynet til trafikken og trafikikkerheden på de overordnede veje. Vejplanlægningen vedrører typisk vurderinger af foranstaltninger på de enkelte strækninger, nye vejanlæg eller vejnettet som helhed.

Det er af overordnet interesse, at det gennem kommuneplanlægningen klarlægges, såfremt vejplaner og trafiktekniske tiltag vurderes at kunne få konsekvenser for eksisterende eller planlagte overordnede vejforbindelser eller trafik anlæg, eller vurderes at kunne få trafikale konsekvenser, der rækker ud over kommunegrænsen.

Lokale vej- og byudviklingsplaner skal koordineres med Vejdirektoratet og lokale nabovejbestyrelser, så disse kan forholde sig til eventuelle trafikale konsekvenser af en kommunes konkrete planer. Det kan dreje sig om nye lokale trafik- og transportanlæg, væsentlige ændringer af vej- og trafikforhold, fx trafikale og vej mæssige tiltag i forbindelse med ny byudvikling, byomdannelse, om trafikdæmpning eller udbygning af eksisterende vejstrækninger. Kommunale vejstrækninger kan desuden have overordnet vejformål ved fx at blive benyttet som rute for farlige eller omfangsrige transporter, eller indgå i det blå vejnet for tunge transporter gennem flere kommuner eller i øvrigt indgå i det rutenummererede vejnet eller have direkte forbindelse til hovedlandevej, så nedsat fremkommelighed eller øget trængsel på disse veje umiddelbart kan have videre betydning.

Kommuneplanerne skal lægge statslige og andre overordnede planer om fremtidige vejanlæg til grund, således som disse fremgår af de hidtidige regionplaners retningslinjer og oversigtlige arealreservationer og transportkorridorer til amternes og statens vejplanlægning. Det drejer sig om arealreservationer til statslige vejanlæg med projekterings- eller anlægsløvs, om vejplaner for landeveje, der pr. 1.1. 2007 er opklassificeret til hovedlandeveje samt om hovedlandevejsforlægninger mv. på Transport- og Energiministerens vejplan i øvrigt. Desuden medtages i kommuneplanen indtil videre arealreservationer til amtslige vejplaner på landeveje som er nedklassificeret til kommuneveje pr. 2007, for så vidt de ligger på rutenummererede strækninger eller har forbindelse til nuværende eller planlagte hovedlandeveje eller kan have betydning for nabokommuner. Dette sker med henblik på, at evt. ændringer af sådanne vejplaner senere kan koordineres iht. vejloven. Statslige og andre overordnede planer om fremtidige vejanlæg er ikke til hinder for, at kommunerne kan åbne mulighed for yderligere lokale veje.

Kapitel 3. 04

Statslige mål og krav

Trafikanlæg

Kapitel 3. 04

Statslige mål og krav

Trafikanlæg

På trafikområdet har regeringen i 2003 og supplerende i 2005 indgået aftale om anlægsinvesteringer på vejområdet og om at tilvejebringe en række beslutningsgrundlag med henblik på senere igangsættelse af vejanlæg. Det er også aftalt, at en fast Femer Bælt forbindelse undersøges nærmere. Indtil der for disse vejplaner er igangsat udarbejdelse af detaljeret beslutningsgrundlag, typisk VVM-undersøgelse, er det en statslig interesse, at disse vejinteresser tilgodeses gennem kommunernes arealplanlægning, og at kommuneplanlægningen ikke disponerer i modstrid hermed. Arealreservationer til sådanne vejplaner medtages i kommuneplanerne i form af bindende retningslinjer om reservation af areal til fremtidigt vejanlæg, således at andre arealinteresser, fx udlæg af byudviklings- eller rammeområder for lokalplanlægningen, ikke har arealsammenfald eller afskærer vejplanlinjerne.

Jernbaner

Kommunerne skal lægge statslige planer om fremtidige baneanlæg eller væsentlige ændringer i betjeningsomfang til grund i kommuneplanlægningen. Ligesom på vejområdet har regeringen i 2003 og supplerende i 2005 indgået aftale om anlægsinvesteringer på baneområdet og om at tilvejebringe en række beslutningsgrundlag med henblik på senere beslutning om eventuel igangsættelse af baneprojekter.

Det er en statslig interesse, at disse områder tilgodeses i kommuneplanlægningen, så der ikke disponeres i modstrid hermed, indtil der er udarbejdet et detaljeret beslutningsgrundlag. Regionplaners retningslinier med arealreservationer til baneformål skal opretholdes og videreføres som retningslinier i kommuneplanerne. Der er endvidere vedtaget følgende projekterings/anlægslove på jernbaneområdet som ligeledes skal indgå som retningslinier i kommuneplanerne:

Projekteringslov – Lov nr. 497 af 7. juni 2001 lov om ændring af lov om projektering af jernbaneanlæg mellem København – Ringsted. Kommuneplanerne skal opretholde arealreservationen for etablering af et ekstra jernbanespor mellem Hvidovre og Høje Taastrup samt opretholde arealreservationen for etablering af en ny jernbanestrækning København – Køge – Ringsted.

Projekteringslov – Lov nr. 1453 af 22. december 2004 for udbygning af Nordvestbanen mellem Lejre og Vipperød. Kommuneplanerne skal opretholde arealreservationen for etablering af et dobbeltspor på Nordvestbanen mellem Lejre og Vipperød.

Anlægslov - Lov nr. 218 af 28. april 1993 om udbygning af banestrækningen mellem Vamdrup og Padborg. Kommuneplanerne skal opretholde arealreservationen for etablering af et dobbeltspor i Sønderjylland mellem Vamdrup – Vojens og Tinglev – Padborg.

Trafikplaner

Ifølge Lov om Trafikselskaber, Lov nr. 582 af 24. juni 2005, skal staten mindst hvert 4. år udarbejde en trafikplan for den jernbanetrafik, der udføres som offentlig servicetrafik på kontrakt med staten. Derudover skal de regionale trafikselskaber med udgangspunkt i den statslige trafikplan mindst hvert 4. år udarbejde en plan for serviceniveauet for den offentlige servicetrafik, der varetages af trafikselskabet.

Den første statslige trafikplan bliver udarbejdet i 2007, og jf. planloven skal de kommende kommuneplaner indeholde en redegø-

relse for sammenhængen til den statslige trafikplan. Endvidere skal kommuneplanerne indeholde en redegørelse for sammenhængen med trafikselskabernes trafikplan for offentlig servicetrafik.

Kombinationsrejser

Kommunerne opfordres til at indarbejde retningslinjer for fremme af samspillet mellem kollektiv og individuel trafik, såkaldte «kombinationsrejser»/ parkér & rejs-pladser og mulighederne for samkørsel.

Kapitel 3. 04

Statslige mål og krav

Trafikanlæg

Tekniske anlæg

Kommunerne får fremover ansvaret for planlægning af alle tekniske anlæg, herunder de større tekniske anlæg som har regional betydning. Der er således sket en samling af kompetencen i kommunerne.

En udbygning af samfundets infrastruktur til energiforsyning, affaldsbehandlingsanlæg og kommunikation skal ske under størst mulig hensyn til landskabet, de kulturhistoriske værdier, og med færrest mulige miljøgener, visuelt, forureningsmæssigt og støjmessigt.

Statslige mål

- At der fortsat etableres ny vindkraftkapacitet til havs og på land. Elektricitet fra vindmøller forventes i fremtiden fortsat at udgøre en væsentlig del af elforsyningen i Danmark, både af hensyn til miljøet og forsynings sikkerheden.
- At udbygningen sker på markedsvilkår, og at der stadig skabes gode rammer for yderligere vedvarende energi.
- At der findes arealer i kommunerne til opstilling af vindmøller.
- At områder med særlige naturbeskyttelses- og bevaringsinteresser samt landskabelige og kulturhistoriske værdier friholdes ved udpegning af vindmølleområder, og at der som udgangspunkt ikke planlægges for vindmøller i kystnærhedszonen.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for placering af vindmøller i overensstemmelse med vindmøllecirkulæret. **Planlovens § 11 a, nr. 5.** Der er nedsat et planlægningsudvalg, som bl.a. skal vurdere, om der tillige er behov for indholdsmæssige ændringer af cirkulæret. Vindmøllecirkulæret vil blive konsekvensændret som følge af den ændrede planlov.
- Regionplanernes kortlægning og udpegning af områder til konkrete projekter med henblik på udskiftning af gamle vindmøller med nye (skrotningsordningen) skal optages i kommuneplanen.
- De nye områder, der udpeges i kommuneplanerne til opstilling af vindmøller i det åbne land, skal ses i sammenhæng med allerede udpegede men uudnyttede vindmølleområder eller sammenholdes med en nærmere præcisering af opstillingsmulighederne inden for et større område.
- Vindmøller højere end 80 meter og projekter med mere end 3 vindmøller på 80 meter eller derunder skal tillige VVM-vurderes. **Bekendtgørelse om VVM.**

Forhold til flysikkerhed

- Vindmøller med en totalhøjde på mere end 100 meter skal anmeldes til Statens Luftfartsvæsen. **Luftfartsloven § 67 a.**

Kapitel 3. 05

Statslige mål og krav

Tekniske anlæg

Vindmøller

Nyttig information

Betegnelsen tekniske anlæg dækker over anlæg som transport- og kommunikationsanlæg, forsyningsanlæg, miljøanlæg, affaldsbehandlingsanlæg og andre tekniske driftsanlæg. Kommunerne har tidligere planlagt for mindre tekniske anlæg og skal nu tillige planlægge for større tekniske anlæg så som energiforsyningsanlæg, vindmøller og større affaldsbehandlingsanlæg.

Kommuneplanen skal i fremtiden indeholde retningslinjer for tekniske anlæg i det åbne land og rammer for lokalplanlægningen.

Retningslinjerne danner ligeledes grundlag for administration af landzonebestemmelserne.

Planlægning for vindmøller over 150 meter og højspændingsanlæg, som kræver en tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 20, laves af Miljøministeriet.

Kapitel 3. 05

Statslige mål og krav

Tekniske anlæg

- De højdebegrænsende servitutter omkring luftfartsradionavigationsanlæg skal respekteres, **Luftfartsloven § 61**, og der kan ikke anbringes indretninger i nærheden af disse anlæg, som kan udsætte luftfartens sikkerhed for fare, uden at sådanne projekter har været forelagt Statens Luftfartsvæsen til udtalelse. **Luftfartsloven § 68**.
- Af flysikkerhedsmæssige grunde høres Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste forud for udpegning af vindmølleområder nærmere end 12 km fra forsvarets flyvestationer og nærmere end 5 km fra forsvarets skyde- og øvelsesserræner og øvelsespladser. **Luftfartsloven § 67, 67 a og 68**.

Forhold til støj

- Vindmøller skal opstilles i overensstemmelse med bestemmelserne i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 304 af 14 maj om støj fra vindmøller. Bekendtgørelsen er under revision, og en revideret bekendtgørelse udstedes i 2006.

Forhold til overordnede veje

- Placeringen af vindmøller skal tage hensyn til trafikken og trafiksikkerheden på overordnede og vigtige veje, således at vindmøller ikke placeres nærmere vejen end 4 gange møllens totalhøjde, og således at vindmøller ikke placeres i vejens sigtelinje, hvis det vurderes at kunne fjerne trafikanternes opmærksomhed fra vejen og dens forløb.

Uddybende bemærkninger

Regeringen og forligspartierne bag elreformen har i foråret 2004 indgået en aftale om udskiftning af landbaserede vindmøller. Udskiftningsordningen skal muliggøre en fortsat udbygning med vindkraft, samtidig med at der åbnes mulighed for at varetage landskabelige hensyn gennem en sanering af områder med mange ældre og uheldigt placerede vindmøller. Ordningen løber til udgangen af 2009 og går ud på samlet set at skrotte op til 175 MW gamle landbaserede vindmøller på 450 kW eller derunder og at etablere nye vindmøller med en samlet kapacitet på op til 350 MW.

Efter 2009 vil der fortsat være behov for opstilling af vindmøller på land. Det forventes, at der fremover vil være en forøget elproduktion ved vindenergi. Der vil ligeledes løbende være behov for udskiftning af landvindmøller, idet møllerne også i fremtiden bliver utidssvarende pga. nedslidning, den teknologiske udvikling mv.

Ligeledes vil forventningen om en forøget elproduktion ved vindenergi give et behov fra markedet om en fleksibel planlægningsproces til gavn for vindmølleinteressenterne.

Der er nedsat et planlægningsudvalg for vindmøller på land som skal revurdere vindmøllecirkulæret og fastlægge principper for den fremtidige planlægning for vindmøller. Udvalgets arbejde vil omfatte principperne for de nye kommuners vindmølleplanlægning, den statslige indsats og koordinering mellem stat og kommuner. Udvalget som har deltagelse af vindmøllebranchen, de grønne organisationer samt Energistyrelsen og Miljøministeriet forventer at afslutte arbejdet med udgangen af 2006.

Kapitel 3.05

Statslige mål og krav

Tekniske anlæg

Kommunerne skal foretage en afvejning af de forskellige interesser, som har betydning for placering af vindmøller, herunder forholdet til landskabs- natur- og kulturhistoriske interesser. Der henvises til afsnit 3.13 om natur, 3.14 om kultur og 3.15 om landskab.

Kommunerne skal være opmærksomme på, at det ikke er muligt at placere vindmøller i internationale naturbeskyttelsesområder, og kommunerne skal redegøre for vindmøllernes mulige påvirkning, hvis der udpeges vindmølleområder inden for en randzone på 500-800 meter fra internationale naturbeskyttelsesområder, afhængig af de eventuelle berørte fuglearter.

Statslige mål

- At planmyndigheden samarbejder med den systemansvarlige virksomhed i dens arbejde med at udarbejde en samlet, langsigtet planlægning af højspændingsnettet til sikring af forsyningssikkerheden, sikring af velfungerende konkurrencemarkeder, indpasning af vedvarende energi samt beredskabsmæssige hensyn.
- At den samlede, langsigtede planlægning af højspændingsnettet sker på grundlag af de principper, der er fastlagt i rapporten »Principper for etablering og sanering af højspændingsanlæg« fra 1995 og suppleret med udmeldinger i regeringens Energistrategi 2025.

Krav til den kommunale planlægning

- De eksisterende reservationer til højspændingsanlæg, der er i regionplanerne, skal optages i kommuneplanen. **Planlovens § 11 a, nr. 5.**
- Reservationer til de fremtidige ændringer/udbygning af luftledningsnettet over 100 kV skal fastlægges i kommuneplanerne i forbindelse med revisionen hvert 4. år.
- De mere detaljerede retningslinjer skal fastlægges i særlige VVM-tillæg forud for konkrete projekter til luftledninger på mindst 2 km med tilhørende stationer på 150/132 kV og 400 kV.

Uddybende bemærkninger

Når det overordnede transmissionsnet skal udbygges, skal der tages hensyn til både økonomiske og landskabelige interesser. Ud fra en ren økonomisk betragtning foretrækkes luftledninger, især hvor der stilles store krav til overførelsevnen. Men luftledninger skæmmes også landskabet. Der skal derfor foretages en afvejning imellem disse hensyn.

I rapporten »Principper for etablering og sanering af højspændingsanlæg« fra 1995 er der fastlagt, hvilke retningslinjer, der gælder for udbygning af det overordnede transmissionsnet. Disse retningslinjer er endvidere blevet suppleret med udmeldinger i regeringens Energistrategi 2025 fra juni 2005.

Det fremgår heraf, at nye 400 kV-forbindelser som hovedregel skal etableres som luftledninger i åbent land, når det kan ske uden at komme i konflikt med særlige nationale naturinteresser.

Højspændingsanlæg

Kapitel 3. 05

Statslige mål og krav

Tekniske anlæg

For så vidt angår nye 132/150 kV-forbindelser er regeringen indstillet på, at disse som hovedregel etableres som jordkabler. Kun i ganske særlige tilfælde – som fx første trin i en senere 400-132/150 kV-kombiledning og eventuelt i tilfælde med meget store behov for overføringsevne på 132/150 kV-niveau over større afstande – bør luftledninger overvejes.

For så vidt angår kabellægning af eksisterende 132/150 kV-luftledninger vil transport- og energiministerens som hovedregel meddele transmissionsselskaberne tilladelse til kabellægning, når kabellægning begrundes i, at de eksisterende luftledninger forløber i eller i nærheden af boligområder samt i særlige naturområder og øvrige byområder.

Endelig er regeringen indstillet på, at der i forbindelse med etablering af nye 400 kV-luftledninger tilstræbes kompenserende kabellægninger på lavere spændingsniveauer, så det samlede luftledningsnet over 100 kV reduceres.

Energinet.dk bør i samarbejde med planmyndigheden tilrettelægge en samlet langsigtet planlægning med en nærmere prioritering af ændringerne i det eksisterende højspændingsnet og af den kommende udbygning med henblik på at nedbringe generne fra luftledninger mest muligt.

Affaldsbehandlingsanlæg

Statslige mål

- At mest muligt affald skal genanvendes, og det affald, der ikke kan genanvendes, så vidt muligt skal energiudnyttes ved forbrænding, mens andelen der deponeres, ønskes reduceret mest mulig under hensyntagen til miljø og økonomi. Affaldshierarkiet bør som udgangspunkt følges, hvis ikke miljø- og samfundsøkonomiske analyser siger noget andet.
- At energiudnyttelse optimeres.
- At sikre tilstrækkelig forbrændings- og deponeringskapacitet.
- At deponeringsanlæg placeres, så de ikke udgør en forureningsrisiko for drikkevandet.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanerne skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af forbrændings- og deponeringsanlæg. **Planlovens § 11 a, nr. 5 og 6.**
- Regionplanernes udpegninger til placering af forbrændings- og deponeringsanlæg skal fastholdes i kommuneplanerne. Arealer kan kun udgå af kommuneplanen på baggrund af en ny vurdering af behovet eller ved erstatning med et andet lige så egnet areal.
- Deponeringsanlæg skal placeres under hensyn til miljø- og naturinteresser, herunder drikkevandsinteresser. Desuden skal der fastholdes mulighed for at genåbne de deponeringsanlæg, der ikke er fyldt op, og som samtidig opfylder miljøkravene.
- Der må ikke etableres affaldsanlæg, der kan tiltrække fugle indenfor en afstand af 13 km fra en offentlig godkendt flyveplads. **Statens Luftfartsvæsen – bestemmelser om civil luftfart BL 3-16, udgave 4, 31. januar 2004.**

Uddybende bemærkninger

Tidligere har planlægning for affaldsbehandlingsanlæg krævet et tæt samarbejde mellem de regionale og kommunale myndigheder, idet kommunerne havde ansvaret for affaldsplanlægningen - og dermed kendskabet til behovet for kapacitet. Amternes opgave var at udlægge arealer til både affaldsforbrændingsanlæg og affaldsdeponeringsanlæg. I dag ligger det samlede ansvar i kommunerne.

Af hensyn til grundvandsinteresser er det muligt at placere anlæg til deponering kystnært, hvis der ikke findes andre områder. Placeringen må dog ikke tilsidesætte væsentlige hensyn til natur, landskab og miljø.

Statslige mål

- At de eksisterende arealreservationer til etablering af naturgastransmissionsanlæg, naturgaslagre og regionale naturgasledninger opretholdes.
- At den fremtidige kommuneplanlægning fortsat åbner mulighed for arealreservationer til andre naturgastransmissionsanlæg og naturgaslagre mv.

Krav til den kommunale planlægning

- De eksisterende arealreservationer i regionplanerne skal oprettholdes. **Planlovens § 11 a, nr. 5.**

Uddybende bemærkninger

Det forudsættes, at eksisterende arealreservationer til etablering af naturgastransmissionsanlæg, naturgaslagre og regionale naturgasledninger opretholdes. For så vidt angår etablering af andre naturgastransmissionsanlæg, regionale naturgasnet og naturgaslagre mv. forudsættes det, at den fremtidige kommuneplanlægning fortsat vil åbne mulighed for arealreservationer til disse formål.

Etablering af naturgastransmissionsanlæg sker i henhold til de eksisterende arealreservationer i de nuværende regionplaner. Der er ikke på nuværende tidspunkt planlagt yderligere nye naturgasanlæg.

Der skal fortsat være mulighed for at foretage udbygning af naturgastransmissionsnettet, det regionale naturgasnet og naturgaslagre, og dermed mulighed i kommuneplanerne for at optage nye arealreservationer.

Krav til den kommunale planlægning

- Ved opstilling af telemaster nærmere end 12 km. fra forsvarets flyvestationer skal Forsvarsministeriet høres af flysikkerhedsmæssige grunde, **Lufthavnslovens §§ 67 og 68.**

Specielt for hovedstadsområdet

- Der gælder særlige regler for kommuneplanlægningen for så

Kapitel 3.05

Statslige mål og krav

Tekniske anlæg

Naturgasanlæg

Andre tekniske anlæg

Kapitel 3. 05

Statslige mål og krav

Tekniske anlæg

vidt angår beliggenheden af tekniske anlæg i hovedstadsområdet, jf. landsplandirektiv for hovedstadsområdets planlægning, »Fingerplan 2007«. Hovedstadsområdet omfatter region Hovedstaden, excl. Bornholm, samt Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød og Stevn kommuner.

Uddybende bemærkninger

Varmeplanlægning sker i dag i kommunerne blandt andet på baggrund af de regionale varmeplaner, som blev udarbejdet af amterne i perioden fra 1979 til 1990. Med ændringerne af varmforsyningsloven i 1990 blev varmeplanlægningen ændret, og det amtskommunale myndighedsniveau udgik af varmforsyningsplanlægningen. Der kan fortsat være energiforsyningsmæssige hensyn i den almindelige regionplan, men der er ikke særlige forhold for varetagelsen af disse hensyn. Ændringer i varmeplanerne sker ved konkrete projektforslag, som i dag alene skal godkendes af kommunerne. Et projektforslag udarbejdes inden for rammene af varmforsyningsloven og bekendtgørelse om varmeplanlægning og godkendelse af anlægsprojekter for kollektive varmforsyningsanlæg. **Bekg. nr. 1295 af 13. december 2005.**

Det tilsigtes ikke, at der skal ske nogen ændringer i den nuværende praksis som følge af kommunalreformen.

Telemaster. Opstilling af telemaster og antennesystemer til radiokommunikationsformål forudsætter normalt ikke tilvejebringelse af kommuneplanretningslinier, men kan ske på baggrund af en konkret vurdering hos landzonemyndigheden eller bygningsmyndigheden indenfor byzonen.

IT og Telestyrelsen har udsendt en vejledning om placering master og antennesystemer - i 2003 til brug for landzonemyndighedens og bygningsmyndighedens behandling af maste- og antennesager.

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav

Med kommunalreformen har kommunerne fået kompetence til at udlægge områder til virksomheder med særlige beliggenhedskrav. Kommunerne kan bruge deres kompetencer til at udlægge andre arealer. Det er vigtigt, at kommunerne i deres planlægning sikrer, at der er arealer til virksomheder med særlige krav til beliggenheden. Det gælder fx potentielt forurenende industrivirksomhed, rensningsanlæg, affaldsbehandlingsanlæg, motorbaner, skydebaner og forsvarets øvelsespladser samt skyde- og øvelsesterræner.

Det gælder desuden arealudlæg til risikovirksomheder, placering af havbrug samt placering af transporttunge virksomheder. Der vil næppe være behov for at udpege nye arealer til alle disse virksomhedstyper i alle kommuner.

Statslige mål

- At kommunerne i fællesskab udpeger tilstrækkelige arealer til virksomheder med særlige beliggenhedskrav. Planlægningen forudsætter samarbejde på tværs af kommunerne om at kortlægge behovet for nye arealer og finde de bedst egnede områder.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af områder til virksomheder mv., hvortil der af hensyn til forebyggelse af forurening må stilles særlige beliggenhedskrav. **Planlovens § 11 a, stk. 1 nr. 6.**
- Kommunen skal vurdere egnede arealer til særlige virksomheder og skal udlægge disse arealer til sådanne virksomhedstyper.
- Arealer til virksomheder med særlige beliggenhedskrav skal i kommuneplanens rammer for lokalplaner forbeholdes de anlæg og virksomheder, der ikke kan placeres andre steder.
- Regionplanerne indeholder områder, hvor der kan placeres virksomheder med særlige beliggenhedskrav. Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer, der sikrer disse arealer til særlige virksomheder. Arealerne kan kun udgå af kommuneplanen på baggrund af en revurdering af behovet – fx kapacitetsbehovet til affaldshåndtering - eller ved erstatning med et andet lige så egnet areal.
- Der bør ikke etableres anlæg, der kan tiltrække fugle indenfor en afstand af 13 km fra en offentlig godkendt lufthavn. **Statens Luftfartsvæsen – bestemmelser om civil luftfart. BL 3-16.**

Specielt for hovedstadsområdet

Hovedstadsområdet omfatter region Hovedstaden, excl. Bornholm, samt Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød og Stevns kommuner.

Kapitel 3. 06

Statslige mål og krav

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav

Nyttig information

Virksomheder, der er omfattet af denne bestemmelse, er fx forurenende industrivirksomheder, rensningsanlæg, affaldsbehandlingsanlæg, motorbaner, knallertbaner, skydebaner og forsvarets øvelsespladser samt skyde- og øvelsesterræner. En del af disse virksomheder er omfattet af miljøbeskyttelseslovens bestemmelser om godkendelse af særligt forurenende virksomhed samt reglerne om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM)

Kapitel 3. 06

Statslige mål og krav

Virksomheder med særlige beliggenhedskrav

- Landsplandirektiv for hovedstadsområdet planlægning – »Fingerplan 2007« indeholder særlige regler for udlæg af arealer til virksomheder med særlige beliggenhedskrav.

Uddybende bemærkninger

Udviklingen inden for forureningsbegrænsende foranstaltninger og renere teknologi gør, at mange virksomheder kan reducere eventuelle emissioner og dermed begrænse deres påvirkning af de umiddelbare omgivelser. Sådanne virksomheder med ingen eller få emissioner bør placeres i byområder, enten integreret med andre byfunktioner eller i særlige erhvervsområder. Der vil dog fortsat i begrænset omfang være virksomheder og anlæg, der ikke kan placeres i byernes erhvervsområder, eller som har behov for en særlig beliggenhed uden for byerne.

Risikovirksomheder

Den ny risikobekendtgørelse fra 2005 indebærer en forstærket forpligtelse til koordinering mellem risiko- og planmyndigheder. Intentionen er at sikre, at der ikke sker uhensigtsmæssig planlægning af arealanvendelsen omkring risikovirksomheder og at sikre, at etablering af eller væsentlige ændringer/udbygninger af eksisterende risikovirksomheder vurderes på grundlag af en udtalelse indhentet fra planmyndigheden.

I forbindelse med planlægning omkring risikovirksomheder og planlægning i forbindelse med placering af risikovirksomheder, er kravene skærpet i den nye bekendtgørelse. Der er derfor skabt et bedre grundlag for at skærpe respekten for god planlægning og for at skærpe håndhævelsen. Det er i den forbindelse vigtigt, at planlægningen følges op af et effektivt tilsyn, så det sikres, at forudsætningerne for planlægningen ikke over tid ændres på en uhensigtsmæssig måde. Det kan endvidere nævnes, at der med den ny samlebekendtgørelse er indført en generel VVM-screeningspligt for alle kolonne 2 risikovirksomheder.

Mange risikoanlæg er ikke forsynet med udlæg af sikkerhedszoner, som angiver begrænsninger i naboarealernes anvendelse. Det er derfor vigtigt, at kommunerne i forbindelse med ændringer af kommuneplaner samt ved udarbejdelse af lokalplaner altid inddrager spørgsmålet om risikoforholdene i planovervejelserne. Dette er baggrunden for udstedelsen af cirkulære nr. 37 af 20. april 2006 om Planlægning af arealanvendelsen indenfor en afstand af 500 m fra risikovirksomhed. Cirkulæret fastlægger, at kommunalbestyrelserne skal inddrage hensynet til risikoen for større uheld i planlægningen forud for fastlæggelse af bestemmelser for arealanvendelsen i kommune- og lokalplaner, hvis arealerne ligger indenfor 500 m. fra en risikovirksomhed.

VVM-pligtige anlæg

Kommunernes kompetence på VVM-området er ny. Fremover er det et led i kommuneplanlægningen at udføre en vurdering af virkninger på miljøet (VVM) af enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet væsentligt.

For visse kategorier af anlæg er kommunernes opgaver og beføjelser tillagt staten. Det drejer sig om infrastrukturprojekter, som har national interesse, og de største og mest komplicerede industrialanlæg, som staten er miljøgodkendelsesmyndighed for. For at forebygge uønskede påvirkninger af miljøet er det vigtigt, at visse offentlige og private projekters virkning på miljøet vurderes så tidligt som muligt i beslutningsprocessen ved at inddrage den relevante information fra bygherre, myndigheder og offentlighed.

Statslige mål

- At anlæg og projekter på land, der må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt, placeres og udformes miljømæssigt rigtigt.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden og udformningen af enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad. **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 7.**
- Anlæg og projekter, der må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt, må først igangsættes, når der er tilvejebragt de nødvendige kommuneplanretningslinjer ledsaget af en redegørelse indeholdende en vurdering af anlæggets eller projektets virkninger på miljøet i form af en miljørapport, en VVM-redegørelse. **Planlovens § 11 g, stk. 1.**

Uddybende bemærkninger

Da vurderingen af et anlæg eller projekts virkninger på miljøet forudsætter et konkret projekt, vil kommuneplanretningslinjerne for VVM-pligtige anlæg normalt blive tilvejebragt i form af tillæg til kommuneplanen, der alene omhandler det påtænkte anlæg eller projekt. Hvis kommuneplanen indeholder retningslinjer for VVM-pligtige anlæg eller projekter uden at der har været foretaget en vurdering af virkningerne på miljøet og altså udarbejdet en VVM-redegørelse, vil kommuneplanretningslinjerne alene udgøre en arealreservation eller generelle kriterier for en lokalisering, som senere skal følges op af et kommuneplantillæg med VVM-redegørelse, før det konkrete projekt eller anlæg må realiseres. Dette bør fremgå af kommuneplanens redegørelse.

Miljøministeriet udsender i slutningen af 2006 en ny bekendtgørelse til erstatning for samlebekendtgørelsens VVM-bestemmelser. Bekendtgørelsen vil fastsætte de nærmere regler om vurdering af større anlægs virkning på miljøet (VVM). I den forbindelse vil det blive fastlagt, hvilke anlægs- og projekttyper kommunerne bliver VVM-myndighed for. Bekendtgørelsen vil

Kapitel 3. 07

Statslige mål og krav

VVM-pligtige anlæg.

Nyttig information

Kommunen skal for visse anlægs- og projekttyper konkret tage stilling til, om anlægget eller projektet må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt. Der er to veje til fastlæggelse af VVM-pligt: Visse anlæg er pr. definition obligatorisk VVM-pligtige – andre anlæg omfattes, fordi det på grundlag af nærmere fastlagte kriterier (screening) findes, at anlægget må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt. VVM-pligtige anlæg forudsætter tilvejebringelse af kommuneplanretningslinjer – typisk i form af et tillæg til kommuneplanen – med tilhørende redegørelse, som indeholder en vurdering af anlæggets forventede virkninger på miljøet – en såkaldt VVM-redegørelse. Et VVM-pligtigt anlæg må tidligst påbegyndes, når kommuneplanretningslinjerne med tilhørende redegørelse er endeligt vedtaget og kommunen har givet sin tilladelse i henhold til planloven. Herved er der ikke taget stilling til, om projektet kræver andre tilladelser eller godkendelser efter anden lovgivning.

Det forventes, at VVM-reglerne for husdyrbrug fra 1.1.2007 ikke vil indgå i planlovens VVM-regler men fremgå af en særlig lov for regulering af miljøet i forbindelse med husdyrbrug.

Kapitel 3. 07

Statslige mål og krav

VVM-pligtige anlæg.

fortsat indeholde bestemmelser om, at visse anlæg og projekter ikke må igangsættes før VVM-myndigheden har taget stilling til om anlægget eller projektet er VVM-pligtigt. Desuden vil det fremgå, at VVM-pligtige anlæg ikke må igangsættes, før der er udarbejdet kommuneplanretningslinjer med tilhørende VVM-redegørelse og bygherren har opnået VVM-myndighedens tilladelse. Bekendtgørelsen vil også indeholde præciserende krav vedrørende offentliggørelse.

Screening er en del af de VVM-regler, der træder i kraft 1. januar 2007, hvorfor kommuneplanens områdeudpegninger også i fremtiden må forventes at indgå i vurderingen af, hvornår et påtænkt anlæg er omfattet af VVM-pligten. Derimod vil kommuneplanens retningslinjer ikke kunne fritage kommunen for i hvert enkelt tilfælde at tage konkret stilling til spørgsmålet om, hvorvidt anlægget eller projektet obligatorisk er VVM-pligtigt, eller er VVM-pligtigt, fordi anlægget eller projektet må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt.

Det bemærkes, at kommuneplantillæg med tilhørende VVM-redegørelse ikke er undtaget fra reglerne i lov om miljøvurdering af planer og programmer. Dette indebærer, at hvis forslaget til kommuneplantillæg for et VVM-pligtigt anlæg eller projekt vil ændre den gældende kommuneplan, vil der i hvert enkelt tilfælde konkret skulle tages stilling til, om også reglerne for miljøvurdering af planer og programmer (SMV) skal følges. I givet fald kan VVM-reglerne i henhold til planloven og reglerne om miljøvurdering af planer og programmer kombineres, så offentlighedsfaserne og miljørapporten samtidig kan opfylde begge lovkrav. Dermed kan dobbeltarbejde undgås.

Støjbelastede arealer

Med kommunalreformen er det kommunerne, der har ansvaret for at sikre, at støjbelastede arealer både i byzone og i landzone ikke overgår til støjfølsom anvendelse.

Mange mennesker oplever støj som en af de største miljøbelastninger i byerne. Men også uden for byerne giver støj anledning til gener både i forhold til boliger og i forhold til natur- og landskabelige værdifulde områder. Bestemmelserne om støjbeskyttelse i planloven skal sikre, at den fysiske planlægning medvirker til at forebygge, at der opstår konflikter mellem støjende og støjfølsomme aktiviteter og anvendelser.

Statslige mål

- At trafikstøj begrænses til et niveau, som sikrer, at ingen udsættes for væsentlige negative sundhedspåvirkninger.
- At sikre områder i det åbne land, hvor det er muligt at opleve naturens stilhed.
- At sikre rekreative områder som parker og grønne områder med en relativ stilhed i byerne.
- At tilgodese støjende virksomheders behov for egnede arealer.
- At der findes egnede placeringer, der imødekommer et voksende behov for støjende fritidsaktiviteter.
- At der sikres mulighed for etablering og udvidelser af større infrastrukturelle anlæg som motor- og motortrafikveje, transportcentre, jernbaner, havne og flyvepladser.
- At sikre forsvarets behov for øvelsesområder med støjende aktiviteter som fx. skydebaner.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer til sikring af, at støjbelastede arealer ikke udlægges til støjfølsom anvendelse, medmindre den fremtidige anvendelse kan sikres mod støjgener jf. også Planlovens § 15 a. **Planlovens § 11 a, stk. 1 nr. 8.**
- Kommuneplanerne skal fastholde de støjkonsekvensområder, der er fastlagt i regionplanerne. Det gælder støjkonsekvensområder omkring flyvepladser, forsvarets øvelsesområder, trafik anlæg og fritidsanlæg med mindre konsekvenszonerne er ændrede eller uaktuelle. **Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1994 om støj fra flyvepladser for så vidt angår civile flyvepladser.**
- Kommuneplanens rammer for indholdet af lokalplaner skal sikre, at der ikke bygges boliger eller anden form for støjfølsom anvendelse inden for støjkonsekvensområdet, med mindre den fremtidige anvendelse sikres mod støjgener. **Planlovens § 11 a, stk. 1 nr. 8)**

Redegørelse for planens forudsætninger

- Kommuneplanens redegørelse for planens forudsætninger skal vise kortlagte stilleområder. **Planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 3.**

Kapitel 3. 08

Statslige mål og krav

Støjbelastede arealer

Nyttig information

Planloven har regler om, at støjbelastede arealer ikke kan udlægges til støjfølsom anvendelse, med mindre der i planen er fastsat bestemmelser om støjafskærmning o. l., som kan sikre imod støjgener.

Kommuneplanlægningen er et middel, som kommunen kan anvende for at sikre omgivelserne mod fremtidige støjgener.

Støjbekendtgørelsen har regler om støj kortlægning og udarbejdelse af handlingsplaner. Som en del af støj kortlægningen kan kommunerne udpege og afgrænse stilleområder. Kommunerne skal udarbejde handlingsplaner for at nedbringe støjbelastningen for de kortlagte områder, der hvor det er nødvendigt.

Retningslinierne vil være administrationsgrundlag for kommunernes behandling af landzonesager.

Et område betragtes som støjbelastet, når støjniveauet af den aktuelle type støj er højere end Miljøstyrelsens vejledende grænseværdi. Der findes grænseværdier for de fleste typer af støj (vejstøj, togstøj, støj fra virksomheder, skudstøj mv.), og for mange typer af støj er der også separate grænseværdier for forskellige områdetyper, fx blandede områder, erhvervsområder eller boligområder.

Miljøstyrelsen er i færd med at revidere vejledningerne om vejtrafikstøj og togstøj. I den forbindelse fastsættes reviderede vejledende grænseværdier med brug af den samme måleenhed som til støj kortlægning, L_{den} . For industristøj fastsætter Miljøstyrelsen i »Vejledning om støj kortlægning og handlingsplaner« vejledende grænseværdier til planlægningsbrug, udtrykt ved L_{den} .

Kapitel 3. 08

Statslige mål og krav

Støjbelastede arealer

Uddybende bemærkninger

Planloven har i § 15 a en regel om, at støjbelastede områder kun må udlægges til støjfølsom anvendelse, hvis lokalplanen med bestemmelser om afskærmningsforanstaltninger kan sikre den fremtidige anvendelse mod støjgener. Reglen medfører, at et »støjkonsekvensområde« omkring alle støjende trafik anlæg, virksomheder, støjende fritidsanlæg mv. ikke må planlægges til boligformål og tilsvarende, med mindre der i planen er optaget bestemmelser om støjvolde eller andre støjafskærmende foranstaltninger.

Reglen betyder, at de fremtidige beboere sikres mod støjulemper samtidig med, at de eksisterende støjende virksomheder, forsvarsøvelsesanlæg, fritidsanlæg mv. ikke udsættes for krav om øget støjbekæmpelse. Planlægningen skal sikre at byudviklingen ikke medfører, at »boligerne sniger sig ind på virksomheden«. På den måde kan konflikter på støjområdet forebygges.

For at gøre det enklere at udnytte planlægningen til at forebygge konflikter mellem støjende anlæg og støjfølsom anvendelse, anbefales det at indarbejde støjkonsekvensområderne omkring støjende aktiviteter og anlæg i planlægningen, så de tydeligt vises som forudsætninger for den fremtidige anvendelse. Planlovens bestemmelser om, at en lokalplan kun må udlægge støjbelastede arealer til støjfølsom anvendelse, hvis planen med bestemmelser om etablering af afskærmningsforanstaltninger kan sikre, at den fremtidige anvendelse mod støjgener gælder, uanset om støjkonsekvensområderne fremgår af kommuneplanen.

Handlingsplaner for støj kortlægning og støjområdet

Ifølge »Støjdirektivet - Europaparlamentet og Rådets direktiv 2002/49/EF om vurdering og styring af ekstern støj« skal kommunerne inden 2007-2008 udarbejde støj kortlægninger og handlingsplaner for de største byområder samt for større veje, jernbaner og lufthavne, (Jf. bekendtgørelse nr. 766, »Støjbekendtgørelsen« om kortlægning af ekstern støj og udarbejdelse af handlingsplaner). Jævnfør Vejledning nr. 4 2006 »Støj kortlægning og støj handlingsplaner« fra Miljøstyrelsen er Banedanmark ansvarlig for støj kortlægning og udarbejdelse af støj handlingsplaner for det statsejede jernbanenet herunder også Metroen. De Regionale Trafikselskaber er ansvarlige for kortlægning og støj handlingsplaner for de baner, der er ejet af trafikselskaberne.

Byomdannelse

En særlig situation er byomdannelsesområder, hvor et erhvervsområde under afvikling påbegyndes udnyttet til nye, mere støjfølsomme formål. Her skal en overgangsordning, der er beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning 3/2003 »Ekstern støj i byomdannelsesområder«, sikre, at de virksomheder, der skal blive i området, er indstillet på den nye anvendelse, og at de får en rimelig frist til at tilpasse sig til den. Der er ikke lagt op til, at byomdannelsen skal presse velfungerende virksomheder ud af byen. Der er meget stor fokus på byomdannelse, både i mindre provinsbyer og i havne- og industriområder i større byer. Miljøstyrelsens vejledning indeholder i kapitel 5 supplerende bemærkninger til de vejledende støjgrænser, som er generelt anvendelige også uden for byomdannelsesområder.

Byomdannelse og andre problemer i tilknytning til indplaceringen af virksomheder og boliger i byerne er behandlet i *Håndbog*

Kapitel 3. 08

Statslige mål og krav

Støjbelastede arealer

om miljø og planlægning, som Miljøministeriet har udarbejdet i 2004. Håndbogen beskriver endvidere, hvordan der i erhvervs- og trafikplanlægningen kan tages højde for den trafik, som virksomheder skaber, så ulemperne herfra kan forebygges.

Eksisterende jernbaner

Med hensyn til støjregulering langs eksisterende jernbaner henvises til Miljøstyrelsens vejledning 1/1997 »Støj og vibrationer fra jernbaner«.

Forsvarets øvelsesområder

Støjkonsekvensområder omkring forsvarets øvelsesområder har et dobbelt formål. De skal forebygge støjgener og samtidigt hjælpe med til at undgå, at miljømyndighederne på længere sigt, som følge af klager over støjgener, fastsætter begrænsninger i forsvarrets aktivitetsmuligheder.

Forsvarets øvelsesområder, skydebaner og flyvestationer skal på samme måde som andre støjende virksomheder overholde de støjvilkår, der er indeholdt i de enkelte miljøgodkendelser. Vilkårene er fastsat på baggrund af Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier. For forsvarets øvelsesområder er de gældende grænseværdier fastlagt i bekendtgørelse nr. 468 af 28. juni 2002 om støjregulering af forsvarets øvelsespladser og skyde- og øvelserræner, jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 8/1997 om beregning af støjkonsekvensområder omkring forsvarets øvelsesområder. For skydebanernes vedkommende henvises til Miljøstyrelsens vejledning nr. 1 og 2/1995 om støj fra skydebaner, og for flyvestationerne henvises til Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1994 om støj fra flyvepladser.

Fritidsformål

Kommunernes kompetence til at afgrænse arealer til fritidsformål i det åbne land er ny, og kommunerne kan bruge denne kompetence til at vurdere og eventuel justere de udpegninger, som findes i de enkelte regionplaner. Kommunerne kan herved skabe større sammenhæng mellem aktiviteter i landszone og byzone.

Gode friluftsmuligheder er en del af vores velfærd og kan være med til at styrke sundhed og livskvalitet gennem oplevelser i naturen, i landskabet eller kulturmiljøet. Udviklingen af rekreative tilbud kan medvirke til at skabe gode rammer for bosætning og erhvervsudvikling. Regeringen ønsker, at der i de kommende år skal ske en styrkelse af indsatsen for at fremme den danske turisme. Udfordringen vil blive at finde den rigtige balance, så turismens udviklingspotentiale udnyttes uden at ødelægge de natur-, landskabs- og kulturværdier, som udgør kernen i turismen.

Statslige mål

- At integrere friluftslivet i den samlede fysiske planlægning.
- At øge velfærd, sundhed og livskvalitet ved at forbedre mulighederne for friluftslivet.
- At sikre gode adgangsmuligheder fra både byer og sommerhusområder til de forskellige naturområder, ligesom der også skal være gode forbindelser mellem de forskellige natur- og rekreative områder, dvs. fremme offentlig adgang til skove, søer, vandløb og kyster til gavn for både lokalbefolkningen og turismen, herunder den voksende oplevelsesøkonomi, uden at natur- og landskabsinteresser tilsidesættes.
- At etablere nye naturområder (naturgenopretning, skovrejsning), i nærhed af byer og fritidsområder, hvor der er nem adgang for befolkningen og mulighed for at opleve den naturlige tilstand.
- At øge befolkningens viden om natur-, miljø- og kulturmiljø samt sammenhængen med sundhed og livskvalitet, blandt andet gennem formidling og naturvejledning, ikke mindst til børn.
- – at fremme udviklingen af turisme baseret på natur-, kultur- og landskabsoplevelser – særligt i landets yderområder, og styrke turismeindsatsen så udviklingspotentialet udnyttes uden at ødelægge de natur-, kultur- og landskabsværdier, som udgør kernen i turismen.
- At sætte fokus på opretholdelse af balancen mellem beskyttelsen af værdifulde kvaliteter i landskabet og benyttelsen af det åbne land - eksempelvis i forbindelse med ønsker om nye fritidsanlæg som golfbaner med tilhørende boligbebyggelse og ferie- og oplevelsescentre.
- At fastholde den mangfoldighed i overnatningsfaciliteterne som Danmark rummer, så befolkningen og udenlandske turister har gode og varierede muligheder for at besøge og opleve landet.
- At kolonihaveområder fortsat skal være en væsentlig del af bybefolkningens muligheder for rekreation og beskæftigelse i fritiden.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggen-

Kapitel 3. 09

Statslige mål og krav

Fritidsformål

Nyttig information

Ved arealer til fritidsformål forstås områder til feriehoteller, feriecentre, kolonihaver, campingpladser og lign., områder til lystbådehavn, idrætsanlæg og andre friluftstaktiviteter, herunder golfbaner.

Hidtidig regionplanlægning indeholdt strategier for friluftslivet, herunder strategier og planlægning for områder til rekreativ udfoldelse og færdselsmuligheder ad vandre-, cykel- og rideruter og reduktion af især større trafik anlægs barrierenvirkning for den rekreative adgang til og i landskabet. Denne praksis forudsættes videreført i kommuneplanlægningen.

Kommuneplanens hovedstruktur skal angive de overordnede mål for udvikling og arealanvendelsen i kommunen, herunder for så vidt angår kolonihaveområder og andre rekreative områder.

Retningslinjerne får stor betydning for kommunernes administration af landzonelovbestemmelserne for anlæg i det åbne land.

Kapitel 3. 09

Statslige mål og krav

Fritidsformål

heden af arealer til fritidsformål herunder kolonihaver og andre rekreative områder. **Planlovens § 11 a, nr. 9.**

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for placering af golfbaner i overensstemmelse med udmeldingen Lokalisering af Golfbaner, Miljøministeriet januar 2006. **Planlovens § 11 a, stk. 1 nr. 9.**

- Kommunalbestyrelsen skal tilvejebringe rammer for indholdet af lokalplaner, som sikrer, at der er udlagt bynære arealer til kolonihaver i et antal og med en placering, der er i overensstemmelse med bebyggelsesforholdene og mulighederne for at udlægge kolonihaver i kommunen. **Planlovens § 11 c.**

- Det regionale og nationale rekreative stinet skal indarbejdes i kommuneplanerne. De reservationer af regional karakter, der er i regionplanerne, skal beholdes med mindre de er uaktuelle. Eventuelle ændringer må ikke ændre i hovedprincippet for udpegningen af stinettet, der skal hænge sammen over de kommunale grænser.

Fritidsformål i kystnærhedszonen

- Kommunalbestyrelsen skal ved revision af kommuneplanen gennemgå de allerede vedtagne, men ikke udnyttede arealreservationer i kommuneplanen og ophæve de reservationer, der ikke er aktuelle. **Planlovens § 11 f, stk. 2.**

- Kommunalbestyrelsen skal ved revision af kommuneplanen, af hensyn til bl.a. turismen og friluftslivet, vurdere mulighederne for at forbedre større sammenhængende sommerhusområder. **Planlovens § 11 f, stk. 3.**

- Eventuelle nye ferie- og fritidsanlæg i kystnærhedszonen skal lokaliseres på baggrund af samlede turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser, **planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 4.** De må ikke stride mod de principper, der fremgår af afsnittet om kystnærhedszonen.

- Offentlighedens adgang til kysten skal sikres og udbygges. **Planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 5.**

Specielt for hovedstadsområdet

Hovedstadsområdet omfatter region Hovedstaden, excl. Bornholm, samt Greve, Køge, Lejre, Roskilde, Solrød og Stevn kommuner.

- Der gælder særlige regler for kommuneplanlægningen for så vidt angår beliggenheden af arealer til fritidsformål (de grønne kiler) i hovedstadsområdet, jf. landsplandirektiv for hovedstadsområdets planlægning, »Fingerplan 2007«.

Uddybende bemærkninger

Kommunernes planlægning for friluftsliv og turisme skal omfatte et udstrakt hensyn til de landskabelige kvaliteter og til erhvervsøkonomiske interesser inden for ressourcudnyttelseserhvervene. Det er en national interesse, at de værdier og kvaliteter, som naturen og landskabet kan tilbyde, bliver bevaret og fortsat kan udgøre grundlaget for gode oplevelser for befolkningen og turister. Den fysiske planlægning skal sikre en balance mellem væksten i

friluftsliv og turisme og en fortsat bibeholdelse af de landskabelige kvaliteter.

Adgangsmuligheder for friluftslivet

Kommunerne kan gennem planlægning fremme adgangen til det åbne land, til naturområder og til områder i nærheden af byerne og sommerhusområderne. Det kan være hensigtsmæssigt at vurdere de rekreative stiforbindelser i regionen, så det samlede stinet bliver så finmasket og sammenhængende som muligt. En forudsætning er, at de overordnede rekreative stier sikrer tilgængelighed på langs og tværs af kommunen og regionen. Hvor der er barrierer for friluftslivet og befolkningens / turisternes adgang til natur- og landskabsoplevelser, som fx større veje, kan kommunen tage stilling til, hvordan barrierevirkningen kan formindskes.

Kommunerne kan udarbejde en strategi for befolkningens friluftsmuligheder som grundlag for planlægning, forvaltning og formidling af rekreative områder og adgangsforhold. Endvidere kan natur og friluftsliv indgå i planlægningen omkring skoler og institutioner, så der bliver reel adgang til naturen og mulighed for at inddrage naturen i undervisning og fritidsaktiviteter.

»Spor i Landskabet« er et projekt, hvis formål er at forbedre mulighederne for friluftslivet ved etablering af stier på arealer, der ellers ikke er tilgængelige for offentligheden. Det sker gennem frivillige aftaler med lodsejerne, og der udgives en folder for ruten. Landbrugsrådet er sekretariat for ordningen. www.spor.dk

Ferie- og fritidsanlæg

Større ferie- og fritidsanlæg placeres ud fra sammenhængende turistpolitiske overvejelser og som hovedregel udenfor kystnærhedszonen. Ved ferie- og fritidsanlæg forstås feriehoteletter, feriecentre, kur- og wellness centre, campingpladser, vandrehjem, golfbaner, sommerlande mv. Med en strategi og et mål for turismeudviklingen i kommunen og i regionen kan der skabes sammenhæng mellem den ønskede turismeudvikling og planlægningen for de enkelte ferie- og fritidsanlæg.

En overordnet prioritering gør det muligt, at vurdere hvor og hvordan udviklingen af turismen skal finde sted og mulighed for at revurdere allerede eksisterende arealreservationer og ophæve disse, hvis de ikke længere er aktuelle. De turistpolitiske overvejelser kan herudover bruges som baggrund for en konkret vurdering af behovet for nybyggeri til turisme- og friluftsmæssige formål, herunder en vurdering af om anlægget kan lokaliseres udenfor kystnærhedszonen.

Der henvises til afsnit 3.01 om byzone og sommerhusområder, 3.02 om beliggenheden af områder til forskellige byformål samt 3.18 om kystnærhedszonen, som alle beskriver emner med relation til ferie- og fritidsanlæg.

Lokalisering af golfbaner

Miljøministeriet har i 2006 i samarbejde med myndigheder og organisationer udarbejdet en rapport om lokalisering af golfbaner. Heraf fremgår de statslige interesser i forbindelse med planlægning for golfbaner i Danmark. Nye golfbaner skal fx placeres efter en helhedsvurdering, som afvejer de forskellige interesser - herunder landbrugsinteresser, rekreative anvendelser, skovrejsning og vandindvinding, og at beskyttelsesområder, herunder naturbeskyttelsesinteresser, lavbundsarealer og kulturhistoriske og

Kapitel 3.09

Statslige mål og krav

Fritidsformål

Kapitel 3. 09

Statslige mål og krav

Fritidsformål

landskabelige bevaringsinteresser. skal sikres gennem kommuneplanlægningen, når nye arealer udlægges til golfbaner. Endvidere er der en beskrivelse af hvilke forhold, der specielt skal tages i betragtning i forbindelse med placering af golfbaner i kystnærhedszonen. Der henvises til rapporten på www.skovognatur.dk

Kolonihaveområdet

Vedtagelsen af kolonihaveloven i 2001 og den samtidige ændring af planloven, der pålagde kommunerne at planlægge for kolonihaveområdet, er udtryk for en statslig interesse i, at kolonihaver fortsat skal være en væsentlig del af bybefolkningens muligheder for rekreation og beskæftigelse i fritiden. Kolonihaverne – især i hovedstadsområdet – er meget efterspurgt og mange står på venteliste til en kolonihave. Det internationale kolonihaveforbund »Grüne Internationale« har en kolonihavedækningsgrad på 10 % af antallet af etageboliger som ønske og mål. Det vil dog næppe være hensigtsmæssigt på landsplan at arbejde hen imod en bestemt dækningsgrad i forhold til antallet af etageboliger, men de 10 % kan være et pejlemærke ved fastlæggelsen af lokale mål baseret på lokale behov.

Hovedstadens Udviklingsråd har i sin Regionplan 2005 fastsat retningslinjer for udlæg af kolonihaveområder. Disse retningslinjer har fra 1. januar 2007 retsvirkning som landsplandirektiv, og retningslinierne vil først blive ophævet, når kommunerne, der er omfattet af disse retningslinjer, har planlagt for kolonihaveområdet, jf planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 9 og § 11 c.

Henvisninger

Her er hjælp til at få et overblik på friluftsområdet: www.friluftskortet.dk er en hjemmeside, hvor befolkningen kan finde stier til vandreture, cykling og ridning samt faciliteter som bålpladser, naturskoler, hundeskove, fuglesteder, fortidsminder, naturlegepladser og primitive overnatningspladser overalt i Danmark.

På www.naturnet.dk kan man finde naturvejledernes ture og arrangementer i naturen.

Begge hjemmesider er portaler for private og offentlige aktiviteter og faciliteter. Kommunerne kan bruge disse hjemmesider til at få - og give – overblik over f.eks. alle fritidstilbud i en kommune. En kommune kan på sin hjemmeside i eget layout omtale de faciliteter og aktiviteter, som findes inden for kommunens grænser - man laver blot et link til den relevante søgning på hhv. www.friluftskortet.dk og www.naturnet.dk

Skov- og Naturstyrelsen finansierer og står for driften af begge hjemmesider, og det er gratis både at lægge oplysninger ind på og bruge hjemmesiden.

Jordbrug

Kommunerne får nu kompetence til at fastlægge retningslinjer for varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser, herunder til at afgrænse særligt værdifulde landbrugsområder. Kommunerne kan bruge kompetencen til at ændre på afgrænsningen og til at inddrage andre arealer som særligt værdifulde landbrugsområder. Jordbrugserhvervene, d.v.s. landbrug, skovbrug og gartneri, og deres interesser og udviklingsmuligheder indgår i den samlede afvejning af interesserne ved planlægningen af den fremtidige arealanvendelse.

Strukturændringerne i jordbrugserhvervene har stor indflydelse på mange landdistrikters udvikling med hensyn til beskæftigelse og indtægts- og bosætningsmuligheder. De har også en væsentlig indflydelse på landskabet og mulighederne for at beskytte landskabelige værdier. Samtidig giver ny miljøteknologi nye perspektiver for produktionsformer og natur-, miljø- og landskabsbeskyttelsen i jordbrugsdriften. Samlet set indebærer dette store udfordringer for planlægningen, herunder at der sikres den bedst mulige lokalisering af intensiv husdyr- og anden landbrugsproduktion i forhold til naboer, varetagelsen af vandkvaliteten, beskyttelsen af de lokale og regionale naturværdier samt Danmarks EU-forpligtelser i forhold til Natura2000- og vandrammedirektiverne.

Statslige mål

- At der bevares tilstrækkelige arealer til at sikre et bæredygtigt jordbrug, der fortsat kan producere fødevarer mv., både til hjemmemarkedet og til eksport.
- At der udvises tilbageholdenhed med at inddrage landbrugsjord til ikke-jordbrugsmæssige formål. Det forudsættes således, at forbruget af landbrugsjord til andre formål ikke bliver større end højst nødvendigt, især inden for de særligt værdifulde landbrugsområder, bl.a. af hensyn til behovet for arealer til udbringning af husdyrgødning.
- At lokalisering af husdyrbrug sker med henblik på at undgå konflikter til naboer og til natur- og landskabsværdier.
- At arealer udlagt til jordbrugsdrift i størst muligt omfang friholdes for andre aktiviteter, der direkte eller indirekte kan sætte begrænsninger for nærområdets produktionsvirksomheder og deres fremtidige udviklingsmuligheder.
- At der er klare grænser mellem byerne og det åbne land.
- At jordbrug fortsat giver mulighed for arbejdspladser og bosætning mv. i landdistrikterne.
- At sikre at der fortsat er et bæredygtigt jordbrug, som kan bidrage til bevaring af det åbne lands natur- og landskabsværdier.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinier for varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser, herunder udpegningen og sikringen af særligt værdifulde landbrugsområder. **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 10.**
- Kommuneplanens retningslinier for de jordbrugsmæssige inte-

Kapitel 3. 10

Statslige mål og krav

Jordbrug

Nyttig information

Varetagelsen af jordbrugsmæssige interesser har siden 1979 været en del af region- og kommuneplanlægningen – især med henblik på sikring af arealer til jordbrugsformål i forhold til byvækst og andre arealkrævende dispositioner

Kravet om, at kommuneplanen skal indeholde retningslinier for varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser, herunder udpegningen og sikringen af særligt værdifulde landbrugsområder, svarer uændret til den tidligere planlovs krav til regionplanen.

Særligt værdifulde landbrugsområder kan fx være områder med • stor husdyrtæthed • særlige specialproduktioner • potentiale for specialproduktion, fx områder med gode vandingsmuligheder eller energiforsyning • mange investeringstunge ejendomme • mange nyetablerede landmænd • gode muligheder for forarbejdning af husdyrgødning • tæt sammenhæng mellem primærproduktion og følgevirkninger • mange økologiske produktioner • jorder med høj dyrkningsværdi og andre regionale forhold.

Det er blevet præciseret i planloven, at kommuneplaner kan omfatte en udpegning af arealer til lokalisering af landbrugets driftsbygninger og anlæg inden for de særligt værdifulde landbrugsområder.

Fødevareministeriets cirkulære nr. 35 af 3. juni 2005 om varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser under region-, kommune- og lokalplanlægningen mv. angiver rammerne for planlægningen for landbrugets sektorinteresser.

Kapitel 3. 10

Statslige mål og krav

Jordbrug

Nyttig information fortsat...

Statsforvaltningen skal mindst én gang i hver valgperiode i samarbejde med kommunalbestyrelsen udarbejde og offentliggøre en analyse af jordbrugserhvervene, som skal sikre, at de jordbrugsmæssige interesser indgår i de regionale udviklingsplaner, kommuneplaner og lokalplaner, jf. § 3, stk. 1, i lov om landbrugs-ejendomme, som ændret ved lov om regional statsforvaltning.

I lov om drift af landbrugsjorder er der særlige krav om pligt til rydning, evt. gennem afgræsning, som en del af naturplejen for lysåbne arealer, om beplantning ved landbrugsbyggeri og om bjørneklobe-kæmpelse.

resser skal baseres på en analyse af jordbrugserhvervene. **Fødevareministeriets cirkulære nr. 35 af 3. juni 2005.**

- Kommunerne skal fastholde de hidtidige regionplaners udpegning af de særligt værdifulde landbrugsområder, indtil en ny kommunal planlægning kan finde sted på baggrund af en opdateret analyse af jordbrugserhvervene. **Fødevareministeriets cirkulære nr. 35 af 3. juni 2005**
- Når landbrugsjorder skal overgå til ikke-jordbrugsmæssige formål, skal der i kommunernes planlægning lægges vægt på følgende for at sikre en bæredygtig udvikling,
 - At nødvendige arealinddragelser fortrinsvis finder sted, så de bedst egnede landbrugsjorder bevares, og således at erhvervet konkret kan forholde sig til fremtidige udviklingsmuligheder.
 - At forbruget af landbrugsjord til ikke-jordbrugsmæssige formål ikke bliver større end nødvendigt.
 - At der i videst muligt omfang tages hensyn til de berørte landbrugsejendomme, til struktur- og arronderingsforhold i det lokale nærområde, til behov for arealer til udbringning af husdyrgødning og til foretagne bygnings- og kulturtekniske investeringer i jordbruget.
 - At der sikres en passende afstand mellem eksisterende landbrug og ny boligbebyggelse mv., så miljøkonflikter så vidt muligt undgås.
 - At der bevares større samlede jordbrugsområder med henblik på sikring af jordbrugets fremtidige erhvervs-muligheder. **Fødevareministeriets cirkulære nr. 35 af 3. juni 2005.**

Uddybende bemærkninger

Forudsætningerne for at bevare et bæredygtigt jordbrug er, at der er størst mulig investeringssikkerhed og fortsat udviklingsmulighed for jordbrugserhvervene samtidig med, at det sikres, at det ikke sker på bekostning af natur- og miljøbeskyttelsesinteresserne. Dette skal også ses i lyset af at strukturudviklingen i landbruget er gået i retning af stadig større intensive brug med deraf stadig større bygningsmæssige investeringer. Der skal findes plads til omkring 1-2 mio. m² nyt landbrugsbyggeri årligt i de kommende 10 år. Driftsbygningerne antager i stigende grad industriel karakter, og derfor er der ofte ønsker om at etablere driftsbygninger og anlæg til husdyrproduktion på bar mark. Udflytning kan afbøde nabogener, men har stor indvirkning på landskab, natur og miljø.

Nye udfordringer til planlægningen

Kommuneplanen kan indeholde retningslinier for beliggenheden af arealer til lokalisering af landbrugets driftsbygninger og drifts-anlæg inden for de udpegede særligt værdifulde landbrugsområder. Planlovens § 11 b, stk. 2.

Med bestemmelsen understreges kommunalbestyrelsens mulighed for at varetage hensynet til landbrugserhvervets udviklingsmuligheder. Det er samtidig en mulighed, som kommunalbestyrelsen kan vælge at anvende til at imødegå konflikter mellem landbrugsbyggeri og naboer, landskab og natur. Det vil således kunne konkretisere kommunalbestyrelsens administrationsgrundlag for landzonereglene og reguleringen af husdyr-

Kapitel 3. 10

Statslige mål og krav

Jordbrug

produktioner, som kommunerne også fremover har det samlede ansvar for miljøreguleringen af, herunder som VVM-myndighed.

I kommuneplanens udarbejdelse kan der med fordel indgå vurderinger af, hvor nye større husdyrbrug kan placeres, så der tages hensyn til naboer samt natur- og landskabsværdier, og til udviklingsmulighederne for det eksisterende jordbrugserhverv - fx i forbindelse med udlæg til byudvikling og arealkrævende fritidsanlæg i det åbne land.

I en række dialogprojekter om udformning af regionale landbrugsstrategier er der gjort erfaringer med, efter hvilken proces de kan udformes og hvad de kan indeholde. I projekterne er der opstillet visioner for fremtidens landbrug og udviklet idéer og formuleret helt konkrete forslag til, hvorledes visionerne kunne tænkes ført ud i livet. Med projekterne er der gjort mange forskellige erfaringer. Der er således fx gjort erfaringer med, hvordan samfundsøkonomiske analyser af forskellige scenarier for udviklingen af jordbrugserhvervene og fødevarereproduktionen kan gennemføres. Og der er gjort erfaringer med, hvordan processer kan tilrettelægges, der fremmer et positivt samarbejds-klima mellem myndighed, erhverv, organisationer og borgere om udformning af sådanne erhvervsstrategier. Erfaringerne her kan tjene til inspiration for kommunerne til et strategisk arbejde med landbrugets udviklingsmuligheder i kommunen.

En ny lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug, hvori de forskellige regelsæt vedr. lokaliseringsreguleringen af bygninger og anlæg og vurdering af miljøpåvirkninger samt regler for miljøgodkendelse forberedes, så den kan træde i kraft fra årsskiftet 2006/07. Det vil kunne give kommunerne et godt afsæt til at lokalisere husdyrproduktionen og sikre en god miljøvaretagelse i forbindelse med godkendelse af disse produktioner.

Strukturudviklingens konsekvenser

Jordbrugserhvervene, det vil sige landbrug, skovbrug og gartneri, er under forandring som følge af den generelle samfundsudvikling, herunder de nationale og internationale markedsforhold og ændringer i EU's fælles landbrugspolitik. Mens landbruget førhen skulle producere fødevarer og bidrage til beskæftigelsen, skal nutidens multifunktionelle landbrug også varetage natur-, miljø- og nabohensyn. Landbruget har også de seneste årtier gennemgået en udvikling mod stadig større og mere specialiserede brug samt stadig større bygningsmæssige og kulturtekniske investeringer. Det har bl.a. betydet, at beskæftigelsen inden for sektoren samlet set har været faldende, men erhvervene har stadig væsentlig betydning for beskæftigelsen i en række kommuner og lokalområder. Jordbrugserhvervene har også fortsat stor nationaløkonomisk betydning for landet i form af en væsentlig eksportindtægt.

Generelt er strukturudviklingen i landbruget gået i retning af stadig større intensive brug, især inden for svineproduktionen, men der er stadig mange mindre landbrug med fx alternative produktioner eller mere ekstensiv drift. Det kan være deltidsbedrifter eller fritidsbrug. Disse brug kan også være af stor værdi lokalt i landdistrikterne, ligesom de kan have stor betydning for naturbevaringen lokalt gennem ekstensiv afgræsning mv. I det åbne land ind mod byerne kan de også være en særlig vigtig faktor for bevaringen af disse områder som bynære rekreative oplevelsesområder.

For at imødekomme disse udfordringer anbefales det, at kommu-

Kapitel 3. 10

Statslige mål og krav

Jordbrug

nerne, i forbindelse med udarbejdelsen af de kommunale planstrategier, inddrager jordbrugserhvervene for at finde frem til, hvilken rolle de skal spille lokalt og principperne for lokalisering af driftsbygninger og -anlæg, så der på baggrund af en afvejning kan udarbejdes retningslinier i kommuneplanen. I denne afvejning vil indgå hensynet til lokalområdets landskabs- og kulturværdier.

Det er anslået, at mindst 60 mio m². driftsbygninger er blevet overflødige som produktionsbygninger. Af disse er omkring 30 mio. m² bedst tjent med at blive revet ned, mens de øvrige 30 mio. m² kan tages i brug til andre formål end landbrug. Kommunerne opfordres til i samarbejde med landbruget og lokalområderne at udarbejde strategier for bygningernes fremtidige anvendelse blandt andet med henblik på at opretholde og udvikle ejendommens bygningskulturelle værdier.

Jordbrugsanalyser

For at kunne udpege de særligt værdifulde landbrugsområder og fastsætte retningslinier til varetagelse af jordbrugets interesser skal der foreligge en opdateret analyse af jordbrugserhvervenes betydning lokalt, regionalt, erhvervs- og samfundsøkonomisk og miljømæssigt.

Amterne har hidtil gennemført jordbrugsanalyser. Analyserne skal efter 1. januar 2007 udarbejdes og offentliggøres mindst én gang i hver valgperiode af statsforvaltningen i samarbejde med kommunalbestyrelserne, og de skal sikre, at de jordbrugsmæssige interesser indgår i både de regionale udviklingsplaner, kommuneplaner og lokalplaner, jf. § 32, nr. 1 i lov om regional statsforvaltning, som ændrer § 3, stk. 1, i lov nr. 435 af 9. juni 2004 om landbrugsejendomme og § 3 i cirkulære nr. 35 af 3. juni 2005.

De vigtigste udgangspunkter for opdateringen af analyserne er: Jordbrugserhvervenes produktions- og arronderingsforhold, andre strukturforhold, belysning af de lokale og regionale forskelle i jordbundsforhold samt behov og muligheder for vanding og afvanding. Ligeledes kan det være vigtigt at analysere især husdyrproduktionens udvikling og mulighederne for at indføre ny miljøteknologi i produktionen.

Endvidere vil generelle oversigter over jordbrugets betydning for beskæftigelse og indtjening regionalt, både i den primære produktion og i følgevirkningerne, være vigtige, og det vil også være væsentligt at belyse eventuelle store lokale forskelle og undersøge jordbrugets betydning for bosætning på landet og dets betydning for den lokale beskæftigelse samt dets betydning for natur- og landskabsbevaring.

Det vil også være vigtigt at registrere placering af husdyrbrug og deres behov for arealer til udbringning af husdyrgødning mere konkret. Det gælder især for de større husdyrbrug og andre arealkrævende og/eller investeringstunge specialproduktioner. Registreringerne kan opdeles på brugstyperne: svine-, kvæg- og fjerkræproduktion samt planteavl og øvrige specialproduktioner som fx gartnerier, planteskoler og økologiske jordbrug. Endelig bør skovbrugserhvervets betydning indgå.

Registrering af større følge- og forarbejdningsvirksomheder kan belyse jordbrugserhvervenes leverings-, forsynings- og produktionsforhold. Analyserne kan fx indeholde registrering og placering af større fælles gylleanlæg, biogasanlæg og lignende til

forarbejdning af husdyrgødning. Større halmfyrede værker kan også indgå.

Jordbrugsanalyserne vil ofte afdække lokale egnsforskelle eller områder med særlige karakteristika, fx udvikling i brugsstørrelser, alderssammensætning og fordeling af heltids- og deltidsbrug. Blandt andet på baggrund af analyserne vil det være muligt at udpege særligt værdifulde landbrugsområder og at fastlægge retningslinier for varetagelse af de jordbrugsmæssige interesser.

Kapitel 3.10

Statslige mål og krav

Jordbrug

Skovrejsning

Kommunerne har mulighed for at vurdere og justere de konkrete udpegninger af skovrejsningsområder og områder, hvor skovrejsning er uønsket samt udlægge nye områder.

Skovene har stor betydning i indsatsen for at bevare og øge den biologiske mangfoldighed. De er med til at sikre godt drikkevand, da grundvand dannet under skov har en høj kvalitet i forhold til grundvand under landbrugsjord, hvor der anvendes gødning og pesticider. De begrænser drivhusgas i atmosfæren ved lagring af kulstof i træerne. Og ikke mindst er skovene et af vores vigtigste friluftsområder.

På landsplan er ca. 5,4 % af det ubebyggede areal udpeget som skovrejsningsområde (positivområde). I perioden 1997-2003 gennemførtes det meste af den private skovrejsning med tilskud inden for skovrejsningsområderne, men i de senere år har der været en mindre søgning i disse områder og i dag sker 75% af privat skovrejsning med tilskud udenfor skovrejsningsområderne i de såkaldte neutralområder som udgør ca. 70 % af de ubebyggede areal. Hvis der på landsplan udlægges positivområder svarende til 15-20 % af det ubebyggede areal, vil den fremtidige skovrejsning formentlig ske her. Herved sikres, at den fremtidige private skovrejsning i højere grad finder sted, hvor samfundet har mest glæde af den.

Statslige mål

- At skovarealer skal øges fra ca. 11 % til 20-25 % af landets areal i løbet af en trægeneration, som er 80-100 år.
- At der rejses skov på mellem 20.000 og 25.000 ha frem til 2015. Dette er en konsekvens af den politiske aftale om Vandmiljøplan III fra 2004. Sikring af grundvandsressourcen er et vigtigt sigte med skovrejsning.
- At fremme bynær skov og grundvandsbeskyttelse.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for beliggenheden af skovrejsningsområder og områder, hvor skovtilplantning er uønsket. **Jf. Planlovens § 11 a, stk. 11.**

Hvor skovrejsning er ønsket - positivområder:

- Alle kommuner skal se på muligheden for at udvide skovrejsningsudpegningen. Hvis de krav, som er nævnt herunder, medfører reduktion i den eksisterende skovrejsningsudpegning, skal nye skovrejsningsområder udpeges, så den samlede udstrækning af arealet som minimum fastholdes.
- Ny skovrejsningsudpegning skal koordineres i forhold til den kommende statslige udpegning for vindmølleområder.
- Eksisterende skovrejsningsområder, som er udpeget til sikring af væsentlige grundvandsinteresser, skal fastholdes, indtil de statslige vandplaner foreligger i 2009. Derefter kan det overvejes, om det er hensigtsmæssigt at ændre denne udpegning.

Kapitel 3. 11

Statslige mål og krav

Skovrejsning

Nyttig information

Kravet om udpegning af skovrejsningsområder og om hvor skov er uønsket har til formål at udlægge arealer, hvor det ud fra en samfundsmæssig helhedsbetragtning vil være mest hensigtsmæssigt at plante ny skov. Udpegningen er retningsgivende for administration af en række regelsæt, herunder skovloven og lov om drift af landbrugsjorder, lov nr. 434 af 9. juni 2004 og den i medfør af denne lov udstedte bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur, bekendtgørelse nr. 460 af 13. juni 2005.

Skovrejsningen skal tjene en række formål, herunder at forøge træproduktionen, fremme hensynet til friluftsliv, biodiversitet og miljøbeskyttelse.

Indenfor arealer udpeget som skovrejsningsområde er der mulighed for at opnå et højere tilskud jf. bekendtgørelse nr. 457 af 7. maj 2006.

Af bemærkninger til planloven fremgår det at udpegning af områder, hvor skovrejsning er uønsket, sker med henblik på at sikre, at natur- og landskabs- og kulturhistoriske værdier, der ikke er foreneligt med skov, friholdes for skovtilplantning.

Der henvises til skovloven fra 2004 med tilhørende vejledning.

Kapitel 3. 11

Statslige mål og krav

Skovrejsning

Hvor skovrejsning er uønsket – negativområder:

- De i regionplanerne udlagte negativområder skal som udgangspunkt fastholdes i kommuneplanen.
- Arealer i fuglebeskyttelsesområder med forekomst af gæs, svaner og vadefugle, som indgår i udpegningsgrundlaget, skal udlægges som områder, hvor skovrejsning er uønsket.
- Områder med natur- /landskabs-/kulturhistoriske værdier, der ikke er forenelige med skovrejsning, skal udlægges som områder, hvor skovrejsning er uønsket.
- Beskyttelsesområder omkring kirkerne, der medvirker til at sikre oplevelsen af kirkerne som markante kendingsmærker i landskabet, og kirkernes nærmeste omgivelser skal udlægges som områder, hvor skovrejsning er uønsket.
- Arealer, der er udlagt til råstofgraveområder eller råstofinteresseområder samt arealer reserveret til byudvikling eller infrastrukturformål, herunder fremtidige vejanlæg, skal udlægges som områder, hvor skovrejsning er uønsket.
- Den eksisterende udpegnings af negativområder skal revideres, hvis baggrunden for udpegnings er ændret fx i forbindelse med opgivelse af reservationer til vejanlæg, vindmøller, råstofvindning eller byvækst.
- Der må ikke etableres lufthindringer, fx bevoksning over 25 meter inden for en indflyvningsplan for en flyveplads, medmindre Statens Luftfartsvæsen har accepteret det.
- Forsvarets skyde- og øvelseterræn, samt øvelsespladser må ikke udpeges som skovrejsningsområde, såfremt dette strider mod forsvarets interesser som fx hensynet til radarsignaler og oversigtsforhold.

Uddybende bemærkninger

Skovene er i dag den mest anvendte ramme for friluftsliv med 75 millioner besøg om året. Det er de bynære skove, der besøges mest. På baggrund af skovrejsningens positive betydning for friluftsliv, livskvalitet og bosætningsmønster er det derfor et oplagt mål at udpege skovrejsningsområder i nærheden af både store og små byer. Det er desuden et mål, at der fremover er særlig fokus på områder, hvor der er »skovknaphed«.

Det kan anbefales, at områder til bynær skovrejsning integreres i den overordnede planlægning for kommunernes fremtidige boligområder, fritidsanlæg samt vej- og stisystemer. Herved får offentligheden mest mulig gavn af de nye skove. Med skovloven fra 2004 er det muligt at udlægge åbne naturarealer som en del af den nye skov. Udlægning af åbne arealer og udsigtskiler kan planlægges, så det bliver til stor gavn for offentlighedens oplevelsesmuligheder.

Når landbrugsjord udpeges som positivområde får lodsejeren en ny mulighed for drift af sin ejendom, og udpegnings indeholder ingen restriktioner. Ejeren vil stå bedre i forhold til prioriteringen af tilskudsmidler, hvis arealet er udpeget som positivområde.

Kapitel 3. 11

Statslige mål og krav

Skovrejsning

Grundvandsbeskyttelse

I løbet af de sidste 20 år er mange drikkevandsboringer i Danmark blevet lukket på grund af forurening. Det har sat fokus på grundvandskvaliteten og på nødvendigheden af at beskytte grundvandet. Et konkret tiltag til beskyttelse af grundvandsressourcen er skovrejsning. Udpegning af skovrejsningsområder på de lokaliteter, som er centrale for grundvandsbeskyttelsen, vil derfor være oplagt og hensigtsmæssig.

Det er tidligere antaget, at fordampningen fra skov er højere end fra landbrugsjord, og at der derfor dannes mindre grundvand. Nyere undersøgelser viser dog, at der ved skovrejsning med løvtræ på lerjord skabes nogenlunde lige så meget grundvand som på landbrugsjord, og det dannede grundvand vil være af bedre kvalitet. På sandjorder vil grundvandsdannelsen dog være højere under landbrugsarealer end under skov.

Vilde dyr og planter

Løvtræskove er levested for mange vilde planter og dyr i Danmark. Langt størstedelen af den skovrejsning, der sker i dag, sker med løvtræer, og omkring 95 % af privat skovrejsning med tilskud sker med løvtræ. Det anbefales, at der lægges vægt på at udpege nye skovrejsningsområder, som forbinder eksisterende natur- og skovarealer, så områderne kan være med til at skabe og styrke grønne netværk og herved sikre levesteder for visse vilde planter og dyr.

I det omfang det er muligt, kan det anbefales at udpege skovrejsningsområder i nærheden af gamle skove, som forventes at have en høj biologisk mangfoldighed. Skovrejsningsområder kan indeholde mindre arealer, hvor skovrejsning ikke er tilladt i henhold til anden lovgivning, som fx beskyttede naturtyper beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Husdyrproduktion

Ved udpegning af nye skovrejsningsområder er det nødvendigt at tage hensyn til områder med koncentreret husdyrhold, fordi der her vil være et stort behov for tillægsjord for at opnå harmoni mellem areal og antal husdyr.

Landskabelige hensyn

Ved udpegningen af nye skovrejsningsområder skal der også tages hensyn til geologiske, landskabelige og kulturhistoriske interesser, herunder de landskabelige omgivelser knyttet til kirker og markante fortidsminder.

I en overordnet landskabelig sammenhæng kan skovrejsningen være med til at dramatisere et landskab eller understrege dets karakteristika. Modsat kan skovrejsningen føre til en tilsløring af værdifulde landskabstræk, geologiske spor, kulturspor og kulturmiljøer. Derfor er det vigtigt, at udpegning af skovrejsningsområder tager udgangspunkt i det enkelte landskab, dets særlige karakter, værdier og landskabsoplevelsen i bred forstand.

De områder, der er udlagt som råstofgraveområder og råstofinteresseområder kan efter endt indvinding og gennemført efterbehandling udlægges som positivområder ved en efterfølgende kommuneplan.

Kapitel 3.11

Statslige mål og krav

Skovrejsning

Med skovloven fra 2004 blev det muligt at friholde fredskovspligtige arealer for træbevoksning og i øvrigt integrere ikke-træbevoksede arealer i det fredskovspligtige areal. Det betyder, at der kan etableres skovrejsningsprojekter, der tager hensyn til både landskab, natur, kulturhistorie og fx muligheden for at genoprette tidligere vådområder i et skovrejsningsområde. Eksempelvis indeholder Skov- og Naturstyrelsens skovrejsningsprojekter nu typisk op til 30-40 % åbne arealer.

Et emne som skovrejsning vil i mange tilfælde gå på tværs af kommunegrænser. Kommunerne anbefales derfor at koordinere og samarbejde om udpegning af arealer til skovrejsning.

Lavbundsarealer

Kommunernes kompetence til at fastsætte retningslinjer for lavbundsarealer, herunder at udpege lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder, er ny. Kommunerne kan bruge kompetencen til at ændre på afgrænsningen og til at inddrage andre arealer til lavbundsarealer.

Indtil der foreligger en statslig vandplan er vandløb, søer og kysters recipientkvalitetsmålsætninger i regionplanerne og tilhørende retningslinjer gældende med retsvirkning som landsplan-direktiv, og kommunerne skal arbejde for, at disse målsætninger opnås. Genopretning af vådområder vil kunne medvirke til opfyldelse af såvel de nuværende kvalitetsmål for vandkvaliteten som de kommende mål efter miljømålsloven. De kommende mål for vandkvaliteten vil blive fastsat i 2009 i de statslige vandplaner som følge af miljømålsloven.

Statslige mål

- At der under Vandmiljøplan II og Vandmiljøplan III samlet genoprettes 8.800 ha vådområder svarende til kvælstofreduktion på ca. 2.350 tons i overensstemmelse med aftalen om Vandmiljøplan III af 2. april 2004.
- At der genoprettes ca. 4.000 ha vådområder, svarende til 400 tons kvælstof i overensstemmelse med aftalen om Vandmiljøplan III af 2. april 2004. (Ny vådområdeordning under Vandmiljøplan III).
- At mulighederne for opfyldelse af såvel de nuværende recipientkvalitetsmålsætninger i regionplanerne som de kommende mål i vandplanerne ikke forringes.
- At der på tværs af administrative grænser sker en koordineret indsats for at skabe større sammenhængende vådområder i tilknytning til eksisterende naturområder.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanerne skal udpege og indeholde retningslinjer for lavbundsarealer, der kan genoprettes som vådområder **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 12**.
- Retningslinjerne skal give mulighed for, at arealerne kan genoprettes som vådområder. Der må ikke meddeles landzone-tilladelse til byggeri og anlæg m.v., som kan forhindre, at det naturlige vandstands niveau kan genskabes. De pågældende arealer skal samtidig være udpeget som Særligt Følsomme Landbrugsområder, SFL-områder. **Miljø- og Energiministeriets cirkulære nr. 132 af 15. juli 1998**.
- Udpegning af lavbundsarealer, der kan genoprettes til vådområder, og de tilhørende retningslinjer i regionplanerne 2005 skal som hovedregel opretholdes, indtil målet med genopretning af ca. 4.000 ha vådområder under Vandmiljøplan III er nået. **Aftale om Vandmiljøplan III af 2. april 2004**.
- Kommunerne skal ved en eventuel revurdering af amternes udpegning af lavbundsområder, som kan genoprettes som våd-

Kapitel 3. 12

Statslige mål og krav

Lavbundsarealer

Nyttig information

Kravet om, at kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for lavbundsområder, svarer til den tidligere planlovs § 6, stk. 3, nr. 9, dog således at det nu præciseres, at kommuneplanen udover at udpege beliggenheden tillige skal rumme retningslinjer for lavbundsarealer. Det skal ses i lyset af, at regionplanerne indeholder en kortlægning af lavbundsarealer, ligesom de indeholder retningslinjer om, at byggeri og anlæg så vidt muligt skal undgås på lavbundsarealer.

Ved genopretning af vådområder forstås genskabelse af den naturlige hydrologi i større samlede områder, så der over tid genskabes naturtyper som moser, sumpskove, rørskove, lavvandede søer, naturlige vandløb og våde bredarealer.

Med aftalen om Vandmiljøplan III 2005-2015 af 2. april 2004 blev der aftalt en række initiativer, som skal sikre, at vandmiljøet forbedres yderligere gennem reduktioner i udledningen af næringsstoffer fra landbruget. Et af initiativerne er genopretning af vådområder fordelt på to ordninger: Dels er der tale om en videreførelse af den eksisterende vådområdeordning under Vandmiljøplan II, dels er der tale om en ny ordning.

Miljø- og Energiministeriets cirkulære nr. 132 af 15. juli 1998 om regionplanlægning og landzoneadministration for lavbundsarealer, der er potentielt egnede som vådområder, er gældende for kommuneplanlægningen.

Kapitel 3. 12

Statslige mål og krav

Lavbundsarealer

områder, sigte på en udpegning, der størrelsesmæssigt svarer til den hidtidige udpegning.

- Ved en eventuel revurdering af udpegningen skal der, ud over behovet for udpegning under Vandmiljøplan III, også tages højde for det forventelige behov der vil blive i forbindelse med den kommende indsats efter miljømålsloven. **Miljømålsloven.**
- Ved udpegning af lavbundsarealer inden for en afstand af 13 km fra flyvepladser, herunder forsvarets flyvestationer, skal der forud for udpegningen gennemføres en drøftelse med involverede flymyndigheder, bl.a. Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste, for at afklare, om det aktuelle område kan naturgenoprettes uden at flysikkerheden forringes. **Bestemmelser for Civil Luftfart BL 3-16, seneste udgave.**

Uddybende bemærkninger

Genopretning af vådområder indgår i regeringens »handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse i Danmark 2004-2009«. Genopretningen af vådområder er en del af den samlede naturgenopretningsindsats som handlingsplanen foreskriver, herunder indsatsen for at skabe nye levesteder for dyr og planter samt økologiske sammenhænge mellem isolerede naturområder.

Med Vandmiljøplan III er der aftalt en række initiativer, som skal sikre, at vandmiljøet forbedres yderligere gennem reduktioner i udledningen af kvælstof og fosfor fra landbruget. Samtidig skal naturbeskyttelsen forbedres og nabogener, der skyldes landbruget, skal begrænses. Et af initiativerne er genopretning af vådområder.

Som opfølgning på aftalen om Vandmiljøplan II blev der udstedt »Cirkulære om regionplanlægning og landzoneadministration for lavbundsarealer, der er potentielt egnede som vådområder«. Cirkulæret er fastholdt under Vandmiljøplan III. Indholdsmæssigt vil cirkulæret også være gældende for kommuneplanlægningen. Ifølge cirkulæret pålægges amterne at udpege de lavbundsarealer, der er potentielt egnede som vådområder og at sikre, at de gives en planlægningsmæssig status, der ikke gør det umuligt eller besværligt at genoprette dem. Cirkulæret er fulgt op af 'Vejledning om regionplanlægning og landzoneadministration for lavbundsarealer, der er potentielt egnede som vådområder'. Denne vejledning vil ligeledes være retningsgivende for kommunernes landzoneadministration og eventuelle revision af udpegningen.

Cirkulæret og vejledningen omfatter de lavbundsarealer, der efter Vandmiljøplan II/III er udpeget som potentielt egnede vådområder. Øvrige lavbundsarealer, der udpeges efter planloven, er således ikke omfattet af cirkulæret.

Bindende mål for vandkvaliteten vil fremover blive fastsat i de statslige vandplaner som følge af miljømålsloven. Indtil der foreligger en vedtaget vandplan, er vandløb, søer og kysters recipientkvalitetsmålsætninger og tilhørende retningslinier gældende med retsvirkning som landsplandirektiv, og kommunerne skal arbejde for at disse målsætninger opnås, se kap. 2.

Den kommunale planlægning skal tage højde for den statslige vandplan og dens indsatsprogram. Kommunen skal med udar-

Kapitel 3. 12

Statslige mål og krav

Lavbundsarealer

bejdelse af den kommunale handleplan i 2010 fastlægge, hvilke tiltag kommunen vil iværksætte for at målsætningerne kan opnås i 2015. Genopretning af vådområder vil være et af de virkemidler, der kan anvendes for at opfylde de vedtagne mål.

Udpegningen af lavbundsområder til genopretning som vådområder skal, som det følger af de statslige krav, tage udgangspunkt i regionplanernes udpegede lavbundsarealer til genopretning af vådområder. Udpegningen kan dog revideres i forbindelse med kommuneplanlægningen. Det kan fx være lavbundsarealer, der er blevet genoprettet, og arealer, som er konstateret umulige at genoprette som vådområder. De kan således udtages, og andre lavbundsarealer inddrages i kommuneplanudpegningen.

For de lavbundsarealer, der ikke er udpeget til genopretning som vådområder, anbefales det at retningslinjerne i kommuneplanen udformes på en måde, så det sikres, at anlæg og byggeri så vidt muligt undgås i lavbundsarealerne. Hermed vil muligheden for at genetablere dem som naturområde engang i fremtiden ikke være udelukket.

Naturbeskyttelse

Kommunerne har fået kompetencen til at fastsætte retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne og til at afgrænse arealer til naturbeskyttelse. Fastsættelsen af retningslinjerne skal ses i sammenhæng med kommunernes nye kompetence som hovedansvarlig for naturbeskyttelse og naturpleje i Danmark.

Planlægningen af det åbne land er en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse og skal sikre den bedst mulige tilstand for natur og miljø i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelsesdirektiver, den nationale lovgivning og de internationale naturbeskyttelseskonventioner.

Velfungerende økosystemer og økologiske processer er en vigtig forudsætning for vores levevilkår. Økosystemerne leverer ilt, drikkevand, omsætning af næringsstoffer, frugtbar jord, føde, byggematerialer, brændsel, medicin mm. Arternes mangfoldighed er desuden en forudsætning for den videre udvikling af livsformer, og naturområderne er en vigtig forudsætning for befolkningens friluftsliv, rekreative oplevelser og sundhed.

Statslige mål

- At den sammenfattende kommuneplan bliver et væsentligt grundlag i de kommende års naturforvaltning.
- At kommunerne sikrer balancen mellem benyttelse og beskyttelse af naturen og landskabet.
- At naturen og den biologiske mangfoldighed beskyttes ved at bevare og sikre økosystemer for at forbedre og genskabe levesteder for hjemmehørende planter og dyr.
- At beskyttelsen af den eksisterende natur fremmes, samt at der skabes mere plads og større sammenhæng i og mellem naturområder af international, regional og lokal betydning.
- At de økologiske forbindelser mellem naturområderne bliver udbygget og suppleret ud fra økologiske kvalitetsmål for forbindelserne.
- At fremme integrationen af naturbeskyttelsen i andre aktiviteter ved at opstille klare og entydige naturmål, som kan danne grundlag for en debat mellem borgere og myndigheder, og som kan gøre det muligt for begge parter at indbygge naturmålene i deres aktiviteter og bidrage til en flersidig arealanvendelse.
- At kvalitet og integritet i fredede områder og arealer som beskyttede naturtyper sikres og bevares.
- At arealer med potentielle naturkvaliteter identificeres med henblik på at kunne prioritere en eventuel gradvis retablering til naturområder og en forbedret sammenhæng mellem naturområder samt etablering af større sammenhængende naturområder.
- At der ved placering og udformning af trafikanelæg i det åbne land tages hensyn til naturen, herunder økologiske forbindelseslinjer.
- At »stilleområder« varetages i sammenhæng med naturbeskyttelse.

Kapitel 3. 13

Statslige mål og krav

Naturbeskyttelse

Nyttig information

Varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser samt af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser skal sikres i kommuneplanen.

Med særlige naturbeskyttelsesinteresser menes Natura 2000-områder, generelt beskyttede naturområder efter naturbeskyttelseslovens § 3, klitfredede områder og naturfredede områder. Potentielle naturområder er områder, hvor det er muligt at genskabe værdifulde levesteder for vilde planter og dyr, og områder som kan retableres som natur for at skabe større sammenhængende naturområder eller økologiske forbindelser.

Natura 2000-planer og vandplaner efter miljømålsloven er bindende forudsætninger for kommuneplanlægningen.

Danmark er forpligtet af EUs målsætning om at standse tilbagegangen i den biologiske mangfoldighed frem mod 2010.

På Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside www.skovognatur.dk findes bl.a. eksempler på økologiske forbindelser og rådgivning om forbedring af naturnetværket, en naturplejeportal med viden og konkrete råd til naturpleje af de forskellige beskyttede naturtyper og yngre- og rasteområder, information om naturkvalitetsplanlægning samt oplysninger om naturbeskyttelsesloven og Natura 2000.

Kapitel 3. 13

Statslige mål og krav

Naturbeskyttelse

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinier for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, herunder beliggenheden af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser. Kommuneplanen skal desuden indeholde retningslinier for varetagelsen og etablering af økologiske forbindelser, herunder for potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 13.**
- Områderne skal udgøre et naturnetværk, og de skal udpeges og indtegnes på kort og koordineres på tværs af kommunegrænser. **Planlovens § 11, stk. 3.**
- De arealudpegninger, som er i regionplanerne, skal optages, og eventuelle ændringer må ikke ændre på hovedprincippet for udpegningerne.
- Der skal fastlægges retningslinier, som sikrer, at det samlede naturnetværk beskyttes mod indgreb i form af byvækst, veje, andre tekniske anlæg mv., der kan forringe den biologiske mangfoldighed og spredningsmulighederne for de vilde planter og dyr.
- Forsvarets uddannelsesbehov skal indgå som et overordnet hensyn i arealplanlægningen. Forsvarets øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner, der primært anvendes til militære uddannelsesformål, må ikke udlægges til naturområder med almindelig offentlig adgang.
- Inden for en afstand af 13 km fra en offentligt godkendt lufthavn må der ikke etableres anlæg, der kan tiltrække fugle. **Bestemmelser for Civil Luftfart BL 3-16, seneste udgave.**

Redegørelse for planens forudsætninger

- Redegørelsen og tilhørende kortbilag skal indeholde en oversigt over de forskellige naturområder og deres status i forhold til lovgivningen. **Planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 3,4 og 5.**
- Det skal fremgå af kommuneplanens redegørelse, at Natura 2000-planlægningen er en bindende forudsætning for den øvrige kommunale planlægning. **Miljømålslovens § 3, stk. 2 og Planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 4 og 5.**

Uddybende bemærkninger

Natura 2000 planlægning og vandplanlægning

Vandplanlægningen og Natura 2000-planlægningen efter miljømålsloven resulterer i 2009 i bindende statslige vand- og Natura 2000-planer. Disse planer skal gennemføres med de kommunale handlingsplaner efter miljømålsloven, og kommunens øvrige planlægning skal efterfølgende være i overensstemmelse hermed.

Natura 2000 planerne fastlægger målsætninger og retningslinjer for den indsats, som er nødvendig for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus i de internationale naturbeskyttelsesområder og dermed leve op til Danmarks forpligtelser efter fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet.

Kapitel 3.13

Statslige mål og krav

Naturbeskyttelse

Vandplanen skal som et væsentligt element fastsætte miljømålene for de enkelte vandområder inden for distriktet (overfladevand, grundvand og beskyttede områder), herunder nærmere redegøre for de forhold der eventuelt har ført til en lempelse af miljømålene eller forlængelse af fristen for opfyldelse heraf.

Områder med naturbeskyttelsesinteresser og økologiske forbindelser – naturnetværk

Større og mere sammenhængende naturområder er en forudsætning for at bevare vores naturværdier og sikre stabile bestande af vilde dyr og planter. I amternes regionplanlægning har hidtil indgået udpegning af regionale naturområder og økologiske forbindelser. Dette arbejde skal fortsættes med henblik på at sikre spredningsmuligheder mellem naturområderne som grundlag for stabile bestande af vilde dyr og planter.

I naturnetværket indgår bl.a. beskyttede naturområder efter naturbeskyttelsesloven og Natura 2000-områder.

Kommunerne opfordres til som led i naturnetværket at udpege potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Det vil typisk være områder, der rummer muligheder for gennem ekstensivering af driften at udvikle sig til økologisk sammenhængende naturområder. Kommunerne opfordres til at udbygge og supplere de økologiske forbindelser ud fra fastlagte kvalitetsmål for naturområderne samt for forbindelserne.

En vigtig del af grundlaget for et funktionelt økologisk naturnetværk udgøres af de generelt beskyttede naturtyper og fredede områder. Ved planlægningen af økologiske forbindelser opfordres kommunerne til at understøtte hensynet til den natur, som Danmark er internationalt forpligtet til at beskytte. Kommunerne kan således udover de krav, der direkte følger af Natura 2000-planerne, planlægge for økologiske forbindelseslinjer, der dels styrker sammenhænge imellem Natura 2000-områderne, jf. habitatdirektivets artikel 10, dels medvirker til at sikre, at yngle- og rasteområder for de såkaldte bilag IV-arter beskyttet efter habitatdirektivets artikel 12 ikke beskadiges eller ødelægges.

For at sikre sammenhæng i naturnetværket skal arbejdet med områder med naturbeskyttelsesinteresser og økologiske forbindelser koordineres på tværs af kommunegrænserne.

De økologiske forbindelser kan tage udgangspunkt i følgende overordnede typer:

- Vandløbssystemer: vandløb, søer, fjorde og bredzoner.
- Våde naturtyper: enge, moser, sumpe og sumpskove.
- Tørre naturtyper: heder, overdrev.
- Træbevoksede naturtyper: skovbryn, løvskov, skræntskove.
- Kyster, klitter, klitheder, strandenge og kystskrænter.
- Landskabsstrøg med høj tæthed af levesteder for bestemte arter, som fx padder, sommerfugle og sjældne planter.
- Rasteområder, hovedsageligt for trækfugle.

Funktionen af en økologisk forbindelse kan forbedres væsentligt ved at planlægge den for en bestemt artsgruppe eller art.

Naturkvalitetsplanlægning

Naturkvalitetsplanlægning er udviklet til at forvalte og prioritere naturarealer på baggrund af deres naturkvalitet. Nogle kommuner overtager en naturkvalitetsplanlægning fra amternes

Kapitel 3. 13

Statslige mål og krav

Naturbeskyttelse

regionplan. Kommunerne opfordres til at gennemføre naturkvalitetsplanlægning og videreføre amternes arbejde.

Som led i en eventuel naturkvalitetsplanlægning kan kommunerne i dialog med borgere, erhverv, interesseorganisationer og politikere udarbejde retningslinier i kommuneplanen for forvaltningen af naturen. En naturkvalitetsplan kan således indeholde beskrivelser af de enkelte naturområder, potentielle naturområder og principper for, hvorledes kommunen forvalter naturbeskyttelsen.

Naturkvalitetsplanlægningen omfatter typisk alle beskyttede naturområder efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser om generel beskyttelse af naturtyper og fredede områder. En forenklet udgave af det naturplanlægningssystem, der efter miljømålsloven anvendes til de internationale naturbeskyttelsesområder vil i 2006 blive udviklet for alle øvrige beskyttede naturområder. Metoden baserer sig på enkel og ensartet indsamling af viden om de dyr og planter, som lever i området og de økologisk vigtigste faktorer i de enkelte naturområder. Derved kan naturforvaltningen baseres på et præcist vidensgrundlag, hvor man kender det enkelte område, og hvordan det relaterer sig til regionens øvrige naturområder. Dette både m.h.t. om det er almindeligt eller sjældent forekommende naturtyper, om det ligger i økologisk sammenhæng med andre naturområder, om der forekommer særligt beskyttelsesværdige arter, og om området er forstyrret mv.

Naturkvalitetsplanlægning vil være et nyttigt redskab for kommunerne i administrationen af naturområderne og ved gennemførelse af naturpleje og naturforvaltning, jf. naturbeskyttelseslovens §§ 52 og 55.

Fredning

Kommunerne opfordres til i deres indsats på fredningsområdet at følge den prioritering, som er angivet i Handlingsplan for fredning 2005. Handlingsplanen er udarbejdet af en arbejdsgruppe med repræsentanter for Kommunernes Landsforening, Amdsrådsforeningen, Danmarks Naturfredningsforening samt Skov- og Naturstyrelsen. Højeste prioritet er givet til sikring af sammenhængende naturområder, biologisk mangfoldighed og landskabsfredninger. De øvrige prioriterede indsatsområder er sikring af nedbrydelige kulturspor i jorden, offentlighedens adgang, nationalparker, Natura 2000 og naturgenopretning, naturpleje og fri succession.

Naturpleje

Kommunerne får i fremtiden hovedansvaret for naturpleje i Danmark. Lysåbne naturtyper som overdrev, enge og nogle moser og heder har i gennem århundreder været afhængige af græssende husdyr og høslet. I dag er antallet af græssende dyr lille, og de gamle driftsformer er ophørt mange steder, hvorfor områderne gror til i træer, buske og højt voksende urter. Det betyder, at de lavtvoksende, lyskrævende planter og det tilknyttede dyreliv forsvinder, og dette plante- og dyreliv udgør en meget stor del af den danske artsmangfoldighed. Naturpleje af disse områder er fremover helt afgørende for mange arters overlevelse.

Kommunerne har plejepligt på de generelt beskyttede naturtyper (naturbeskyttelseslovens § 3) og de Natura 2000 områder, som kommunerne ejer. Plejepligten omfatter også de fortidsminder, som kommunerne ejer. Desuden har kommunerne adgang til at

pleje fredede arealer i overensstemmelse med fredningens formål, og de vil således videreføre amternes arbejde hermed. En naturkvalitetsplanlægning kan være med til at prioritere indsatsen.

Kortlægning af barrierer og behov for faunapassager

Infrastruktur anlæg, som fx veje, jernbaner, bebyggelser og intensivt dyrkede arealer, kan udgøre barrierer for dyrelivets frie færden i landskabet. Vejenes stadig større bredde, den tætte trafik og de højere hastigheder samt afskærmninger af veje, jernbaner mm. er medvirkende til at øge problemet. Barriererne medfører, at forbindelsen mellem bestande afbrydes og forårsager i øvrigt et stort antal trafikdræbte dyr.

I forbindelse med arbejdet med økologiske forbindelser opfordres kommunerne til at fortsætte amternes arbejde med kortlægning af barrierer ved vej- og jernbanenettet med henblik på at mindske og afhjælpe eksisterende barrierer, afhjælpe dannelsen af nye barrierer og i øvrigt mindske antallet af trafikdræbte dyr. Et kortlægningsprojekt over trafikdræbte dyr, som vil markere såkaldte sorte faunastrækninger med mange trafikdræbte dyr, udgives af DMU og vil være til rådighed i begyndelsen af 2007.

Kapitel 3. 13

Statslige mål og krav

Naturbeskyttelse

Kulturhistorie

Kommunernes kompetence til at udpege og afgrænse kulturmiljøer i det åbne land er ny for kommunerne, som nu kan bruge kompetencen til at præcisere og supplere de eksisterende udpegninger. Sammen med en udpegnings af kulturmiljøer i byerne vil der fremkomme et dækkende billede af kommunens kulturmiljøer.

Både byerne og det åbne land rummer en righoldig kulturarv, der indgår som strategisk element i den kommunale planlægning. Kommunerne bliver den største forvalter af kulturarven, og det er en kommunal forpligtelse at tage vare på kulturarven og beskytte den.

Kulturarven er en ressource, der medvirker positivt til fremme af bosætning, erhvervsudvikling og turisme.

Statslige mål

- At de kulturhistoriske enkeltelementer – både monumenterne og de mere ydmyge spor – sikres.
- At de kulturhistoriske helheder i det åbne land og byerne kulturmiljøerne – kortlægges, beskrives og sikres.
- At kirker og kirkeomgivelser, markante fortidsminder og fredede bygningsanlæg bevares som tydelige kendingsmærker i landskabet.
- At indsatsen retter sig mod sporene efter menneskers virksomhed i alle perioder, fra forhistorisk tid og middelalder til nyere tid og nutiden.
- At der sker en formidling af kulturarven.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanerne skal indeholde retningslinier for sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier. **Planloven § 11 a, nr. 14.**
- Regionplanernes kortlægning og udpegnings af kulturhistoriske bevaringsinteresser, herunder kulturmiljøer og beskyttelsesområder for kirkerne skal overføres til kommuneplanen. For kulturmiljøerne gælder det redegørelsen for de bærende bevaringsværdier og kulturmiljøernes afgrænsning. For kirkeomgivelsernes vedkommende drejer det sig om dokumentationen af landkirkernes betydning i landskabsbilledet og kirkeomgivelsernes udstrækning.
- Regionplanernes retningslinier for beskyttelse af værdifulde kulturmiljøer og beskyttelse af kirkernes fremtræden samt sikring af øvrige kulturhistoriske interesser skal ligeledes fastholdes i kommuneplanerne.
- I kommuneplanen skal der udpeges værdifulde kulturmiljøer både i byerne og på landet. Det vil være miljøer, der illustrerer et tema, en tidsepoke eller en udvikling, der har fundet sted. **Planlovens § 11 a, stk. 1 nr. 14.**
- I kommuner, der i samarbejde med Kulturarvstyrelsen eller

Kapitel 3. 14

Statslige mål og krav

Kulturhistorie

Nyttig information

Kulturarven knytter sig til sporene efter menneskers virksomhed på landet og i byerne fra den ældste tid og til i dag.

Kommuneplanen skal indeholde retningslinier til sikring af de væsentligste dele af kulturarven.

Kulturarven på landet og i byerne omfatter fortidsminder, bygninger og kulturmiljøer samt kirkerne og deres omgivelser.

Ved et kulturmiljø forstås et geografisk afgrænset område, som ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Kapitel 3. 14

Statslige mål og krav

Kulturhistorie

selv gennemfører en kortlægning og registrering af bymiljøer og bygninger efter bevaringssystemet SAVE, skal de bevaringsværdige bygninger angives i kommuneplanen. **Kulturministeriets bekendtgørelse om udpegning af bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen BEK838 af 03.10.2002.**

- Kommuneplanen skal indeholde retningslinier og rammer for lokalplanlægning af udpegede kulturmiljøer og af områder med fredede bygninger og fredede fortidsminder med henblik på at sikre bygningernes og fortidsmindernes omgivelser mod forringelse. **Planlovens § 11 b stk. 1 nr.2.**

- De udpegede bebyggede strukturer og kulturmiljøer skal angives på kortbilag til kommuneplanen, jf. Oversigtens kapitel 4. **Planlovens § 11 stk. 3**

Redegørelse for planens forudsætninger

- Kommuneplanen skal indeholde en redegørelse for byernes bebyggede strukturer, herunder for sammenhængen mellem by og landskab, bebyggelses- og gadestrukturer og arkitektoniske hovedtræk og karakteristika, hvor det har direkte konsekvenser for planens indhold. **Planlovens § 11 e, stk. 1 nr. 3.**

- Kommuneplanen skal indeholde en redegørelse for den arkæologiske kulturarv. **Museumslovens kap. 8 og 8a.**

Med henblik på at sikre, at kulturarvens interesser varetages på kvalificeret måde i planlægningen, er der i lovgivningen fastlagt en række samarbejdsrelationer:

- Kulturministeren og de statslige og statsanerkendte museer skal gennem samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne virke for at væsentlige bevaringsværdier sikres for eftertiden. **Museumsloven § 23, stk.1.**

- Planmyndighederne skal inddrage vedkommende statslige eller statsanerkendte kulturhistoriske museum, når der udarbejdes kommuneplan eller lokalplan, der berører bevaringsværdier. **Museumsloven § 23, stk.2.**

- Kommunerne kan nedsætte et lokalt kulturmiljøråd med henblik på at understøtte arbejdet med de kulturhistoriske og bygningskulturelle værdier. **Museumslovens § 23 a.**

Uddybende bemærkninger

Udpegning af kulturmiljøer

Kulturmiljøet repræsenterer et helhedssyn på kulturarven, hvor fokus er rettet mod geografiske og/eller funktionelle kulturhistoriske helheder. I regionplanerne er der efter et omfattende kortlægningsarbejde blevet udpeget kulturmiljøer i det åbne land. Det er hensigtsmæssigt, at kommunen overtager disse resultater, ligesom kommunen foretager en udpegning og beskrivelse af kulturmiljøer i bysamfundene. De bymiljøer, som ved deres fremtræden, funktion og tidsdybde lever op til definitionen på et kulturmiljø – at afspejle væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling – er således værdifulde kulturmiljøer.

Det har været en forudsætning i kulturarvsarbejdet, at der sikres

en balance mellem beskyttelse og benyttelse. I planlægningen må der derfor foretages en afvejning af bevaringshensynene og ønskerne om fortsat udvikling. Dette forudsætter et grundigt kendskab til kulturmiljøernes bærende kulturhistoriske og æstetiske værdier og til deres sårbarhed for forandring. I denne forbindelse bør kommunen være opmærksom på det regelsæt, der følger af »Lov om miljøvurdering af planer og programmer«. Ud over at fastsætte retningslinier for planlægningen og administrationen af kulturmiljøerne kan kommunen bidrage til en styrkelse af kulturmiljøernes kvaliteter gennem sin anlægs- og driftsplanlægning.

Kulturarvskommuner

Kulturarvsstyrelsen har i samarbejde med Fonden Realdania gennemført en analyse af befolkningens holdning til kulturarven. (»Kulturarv, en værdifuld ressource for kommunernes udvikling«, Kulturarvsstyrelsen og Fonden Realdania 2005).

Kulturarven er en ressource, der kan bidrage til at gøre den fælles historie konkret og give den enkelte forståelse af identitet og tilhørsforhold. Kulturarvsstyrelsen har efterfølgende i samarbejde med Fonden Realdania igangsat et projekt i fire kulturarvskommuner. Det er projektets sigte at udvikle ideer og metoder til udnyttelse af den lokale kulturarv som udviklingspotentiale for bosætning, erhvervslokalisering og turisme. Projektet vil løbende blive afrapporteret på Kulturarvsstyrelsens hjemmeside.

Industrisamfundets kulturarv

Kulturarvsstyrelsen har indledt et arbejde med henblik på at øge kendskabet til industrisamfundets kulturarv. Der foreligger en regional udpegning af industriminder, som vil blive publiceret på Kulturarvsstyrelsens hjemmeside. Industriminderne repræsenterer centrale faser i landets industrielle udvikling, som især afspejles i bebyggelsesmiljøer – fabrikker og boligkvarterer – og infrastrukturen. Kommuner, der har udpegede industriminder, bør medtage dem som kulturmiljøer i planlægningen.

Kulturarvsatlas

Mange kommuner ligger allerede i dag inde med registreringer og anden dokumentation af kulturarven.

De seneste atlas – kulturarvsatlæssene – omfatter kulturarven med fortidsminder, bygninger og kulturmiljøer, hvor det overordnede fokus har været de kulturhistoriske helheder. Kulturarvsatlæssene er en videreudvikling af kommune- og kulturmiljøatlæssene med kortlægning af by- og bygningsbevaringsinteresserne og bevaringsværdige kulturmiljøer. Der foreligger i dag 76 atlas, som blandt andet dækker hovedparten af landets købstæder.

Databasen »Fredede og Bevaringsværdige Bygninger«, der tidligere omfattede fredede bygninger og bygninger registreret i kommuneatlas, er nu gjort tilgængelig for kommunerne på en sådan måde, at kommunerne selv kan indtaste oplysninger.

Kirkeomgivelser

I mange af de gamle amter er kirkernes omgivelser blevet registreret i opslagsværk, hvor væsentlige oplysninger om kirkerne og deres omgivelser er samlet med det overordnede formål at give et planlægningsgrundlag, som kan sikre kirkerne som markante kulturhistoriske kendskæmærker i landskabet.

Kapitel 3. 14

Statslige mål og krav

Kulturhistorie

Kapitel 3. 14

Statslige mål og krav

Kulturhistorie

Kulturarvsarealer

På det arkæologiske område er der foretaget en kortlægning af kulturarvsarealer – særligt bevaringsværdige arkæologiske områder (Museumslovens § 23, stk.4). Disse findes i den arkæologiske database »Fund og Fortidsminder«, som kan danne grundlag for kommunens redegørelse om den arkæologiske kulturarv.

Statsanerkendte museer

En kvalificeret varetagelse af kulturarven forudsætter et nært samarbejde mellem kommunen og de statsanerkendte museer. Det vil være aktuelt både i forbindelse med udpegning, beskrivelse og formidling af kulturarven og ved udarbejdelsen af kommuneplanen og lokalplaner, hvor museerne vil være planmyndighedens dialogpart.

Kulturmiljøråd

Det er frivilligt om kommunen – eventuelt i samarbejde med nabokommunerne – vil nedsætte et lokalt kulturmiljøråd. Kulturmiljørådet – der kan repræsentere ekspertise indenfor bygningskultur, nyere tids kulturhistorie, arkæologi, byplanlægning, landskabsarkitektur og kunsthistorie – er tiltænkt en rådgivende funktion med henblik på at understøtte de kulturhistoriske og bygningskulturelle værdier i den fysiske planlægning. Forslag til kommuneplaner og lokalplaner, der omfatter områder med kulturmiljøinteresser, skal samtidig med offentliggørelsen sendes til det lokale kulturmiljøråd hvis et sådan er nedsat, (Planlovens § 25, stk. 3).

Øvrige oplysninger om fortidsminder, bygninger og kulturmiljøer, kulturmiljøatlas, samt de fire kulturarvskommuner kan ses på www.kuas.dk

Landskab

Kommunernes har kompetence og pligt til konkret at afveje og udpege de landskabelige bevaringsinteresser og værdier som et vigtigt fundament i planlægningen i det åbne land.

Landskaberne og landskabskiler mellem byerne har stor betydning for oplevelsen af forskellen mellem land og by, og nærheden til værdifulde landskaber og smuk natur er af stor betydning for både større og mindre bysamfund. Samtidigt indebærer den øgede interesse for kvalitet i omgivelserne et stigende pres på attraktivt og markant beliggende arealer uden for byerne.

De landskabelige bevaringsværdier knytter sig til de karakteristiske og oplevelsesrige landskaber af høj kvalitet, og planlægningen er rettet mod bevaring af de værdifulde landskaber og landskabselementer, som fx. åse, dale, bakker og kystområder. Hertil kommer de uforstyrrede landskaber – uberørt af byudvikling og tekniske anlæg.

Statslige mål

- At de værdifulde landskaber bevares og styrkes, og at de åbne kyster fortsat udgør en væsentlig natur- og landskabsressource.
- At forandringer i det åbne land skal ske i respekt for den karakter og kvalitet, der knytter sig til landskaberne og skal om muligt medvirke til styrke eller genoprette dem.
- At landskabsbeskyttelsen skal ske med respekt for de internationale aftaler, som Danmark har indgået.
- At fremme beskyttelse, forvaltning og planlægning af landskaber, samt at deltage i europæisk samarbejde om landskabsforhold som opfølgning på forpligtelserne i medfør af Landskabskonventionen.
- At leve op til VVM-direktivet, der sikrer, at visse nye anlæg ikke kan etableres uden at der foreligger en miljøkonsekvensvurdering, som bl.a. analyserer de landskabelige påvirkninger
- At sikre koordineret varetagelse af bevaringsværdierne i landskaber, som gennemskæres af en kommunegrænse.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanlægningen skal indeholde retningslinjer til sikring af landskabelige bevaringsværdier og beliggenheden af områder med landskabelig værdi, herunder større, sammenhængende landskaber. **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 15**
- Regionplanernes kortlægning og udpegning af landskabelige bevaringsinteresser, samt de retningslinjer der varetager de landskabelige bevaringsværdier, skal overføres til kommuneplanerne. Det anbefales, at kommuner, der vil ændre dette planlægningsgrundlag gennemfører det på baggrund af en landskabskarakteranalyse, som fremgår af den vejledning, Miljøministeriet udsender i begyndelsen af 2007.
- Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer, rammer og redegørelse som bevarer og forbedrer kvaliteten af de karakteristi-

Kapitel 3. 15

Statslige mål og krav

Landskab

Nyttig information

Regionplanerne har tidligere indeholdt retningslinjer for varetagelse af bevaringsværdier og naturbeskyttelsesinteresser i det åbne land, herunder landskabsinteresser.

Ved ændring af planloven blev det præciseret, at der skal udarbejdes retningslinjer for varetagelse af de landskabelige bevaringsværdier.

De hidtidige regionplaner indeholder forskellige retningslinjer, hvor enten landskabelige bevaringsværdier er konkret udpeget med tilhørende retningslinje, eller retningslinjer og udpegninger hvor landskabet indgår som et element sammen med fx geologi og natur.

Landskabsinteresserne skal indgå i administrations- og planlægningsgrundlag fx i forbindelse med landzonesagsbehandling, i rammerne for lokalplanlægningen fx for byområder, samt i den sammenfattende planlægning for det åbne land, hvor landskabsinteresser skal varetages ved udlæg af arealer til nye byudviklingsområder, skovrejsning, vindmøller osv.

Kapitel 3. 15

Statslige mål og krav

Landskab

ske og oplevelsesrige landskaber, herunder at sikre de værdifulde landskaber og landskabselementer, som fx ådale, bakkelandskaber og kystlandskaber, og landskaber knyttet til biotoper som skove, søer og åer.

- Kommuneplanens retningslinjer og rammer skal sikre, at det åbne land friholdes for andet end samfundsmæssigt nødvendigt byggeri og anlæg.
- Kommuneplanens retningslinjer og rammer skal sikre, at landskabskiler i og mellem byerne friholdes for byggeri og anlæg med henblik på at sikre oplevelsen af forskellen mellem by og land, af byens placering i landskabet samt på at skabe attraktive rammer for rekreation.
- Kommuneplanens retningslinjer og rammer skal sikre, at nye anlæg ikke forringer karakteristiske og oplevelsesrige landskaber, herunder at geologiske og andre værdifulde landskabstræk ikke sløres eller ødelægges af bebyggelse, belysning, tekniske anlæg, beplantning eller tilgroning.
- Kommuneplanens retningslinjer og rammer skal sikre, at anlæg generelt tilpasses landskabet ved placering i terrænet, ved bygningshøjde og – materiale samt ved belysning for at undgå også langtrækkende negative konsekvenser for landskabet.
- Kommuneplanens retningslinjer og rammer skal sikre, at uforstyrrede landskaber kortlægges og bevares ved at undlade at placere nye, større tekniske anlæg som motorveje og motortrafikveje, støjende sportsanlæg, jernbaner, el og telemaster, vindmøller og andre større anlæg både i og for tæt på områderne.

Uddybende bemærkninger

Ovenstående krav uden henvisninger følger af lovbemærkningerne til planlovens § 11 a, nr. 15.

Kommunerne skal som noget helt nyt varetage planlægningen af det åbne land, herunder landskabsinteresserne. Grundlaget for varetagelsen af det åbne land vil i første omgang være amternes regionale udpegninger, som fremstår meget forskellige.

Kommunerne opfordres til at implementere den nye metode til landskabsanalyse, som omfatter en kortlægning, beskrivelse og vurdering af det åbne land i karakteristiske landskabsområder. Metoden er beskrevet i miljøministeriets vejledning, som udsendes i begyndelsen af 2007. (Vejledning om landskabsinteresserne i kommuneplanlægningen). Metoden vil også blive formidlet og præsenteret ved kursusvirksomhed og rådgivning.

De landskabelige bevaringsværdier knytter sig til de karakteristiske og oplevelsesrige landskaber af høj kvalitet. Det er landskaber, som både repræsenterer et samspil mellem natur- og kulturgrundlag og en æstetisk landskabsoplevelse.

Bevaringsværdierne er knyttet til hele det åbne land, dvs. til de større sammenhængende landskaber, der er udpeget som værdifulde og til de mindre, der ligger som øer i de mere almindelige landskaber. Samlet udgør landskaberne vigtige forudsætninger for at sikre oplevelsen af forskellen mellem by og land.

Kapitel 3. 15

Statslige mål og krav

Landskab

På grundlag af kommunernes gennemførte landskabskarakterkortlægning og beskrivelse kan kommunerne udarbejde en landskabsplan og fastlægge retningslinier, der sikrer kvaliteten af områdernes karakter og særlige oplevelsesmuligheder.

Miljøministeriet etablerer på baggrund af kommunernes landskabsdata en landsdækkende kortdatabase i forbindelse med styrelsens hjemmeside.

For at sikre de landskaber, som gennemskæres af en kommunegrænse, er det vigtigt at kommunerne samarbejder på tværs af de administrative grænser om at sikre de forskellige landskabsværdier.

Geologi

Kommunerne har nu kompetence til konkret at afveje og afgrænse de geologiske bevaringsinteresser og værdier ved planlægningen for det åbne land. Desuden har de mulighed for at inddrage nye arealer med geologiske bevaringsværdier i planlægningen.

Landskaber med varierende geologiske formationer har stor betydning for vores oplevelse af og forståelse for, hvordan landskabet oprindeligt er blevet dannet og for menneskers udnyttelsesmuligheder i landskabet. Mange geologiske landskabsdannelse er tillige iøjnefaldende og af stor æstetisk, landskabelig værdi.

Statslige mål

- At landskaber, herunder kystlandskaber med varierende geologiske formationer og særlig geologisk værdi, kan dokumentere landets geologiske udvikling op gennem tiden og illustrere de geologiske processer.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanerne skal indeholde retningslinjer til sikring af overordnede geologiske bevaringsværdier. **Planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 16.**
- Udpegninger af geologiske bevaringsværdier og retningslinjer til sikring af disse indeholdt i de senest vedtagne regionplaner skal fastholdes i kommuneplanerne.
- Kommunerne skal tage stilling til, om der derudover findes lokale geologiske bevaringsværdier i kommunen og sikre bevarelse af disse via planlægningen.
- Hvis regionplanen for en kommune ikke indeholder udpegning af regionale geologiske bevaringsværdier, skal kommunen - ved førstkomende kommuneplanrevision efter at Miljøministeriet har udarbejdet et kortværk over de regionale geologiske bevaringsværdier - udpege disse i kommuneplanen og formulere retningslinjer til sikringen af værdierne.
- Værdifulde geologiske landskabstræk, deres indbyrdes overgange og sammenhænge skal sikres. De må ikke sløres eller ødelægges af gravning, bebyggelse, tekniske anlæg, skovbeplantning eller kystsikring.
- Værdifulde geologiske kystprofiler skal bevares. Ligeledes skal værdifulde profiler, der afdækkes ved råstofgravning, søges bevaret.

Uddybende bemærkninger

Ovenstående krav uden henvisninger følger af lovbemærkningerne til planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 16.

Kapitel 3. 16

Statslige mål og krav

Geologi

Nyttig information

Sikring af geologiske bevaringsinteresser er udskilt til et selvstændigt punkt i planloven, fordi de udgør en særskilt interesse udover den landskabelige. Landskaber med varierende geologiske formationer og særlig geologisk værdi illustrerer landets geologiske udvikling op gennem tiden samt de geologiske processer, og de har dermed særlig betydning for forskning og undervisning samt for befolkningens naturforståelse.

De danner tillige grundlag for kommunernes administration af planlovens landzonelovbestemmelse.

Kapitel 3. 16

Statslige mål og krav

Geologi

Kommuner opfordres til at kortlægge de geologiske bevaringsinteresser, herunder de værdifulde geologiske, geomorfologiske og kystdynamiske kystområder og udbygge de udpegninger og retningslinjer, som i dag er i regionplanerne. Kortlægningen kan bl.a. ske med udgangspunkt i de udpegede nationale geologiske interesseområder, som findes i bogserien »Geologisk set« og i de kystlokaliteter, som findes i rapporten »Kystlandskabet – Udpegning af Danmarks nationale interesseområder – geologi – geomorfologi – kystdynamik«

I Danmark findes der i dag et mindre antal geologiske områder af international videnskabelig betydning. Disse områder er beskrevet og dokumenteret på www.geosites.dk

Da ikke alle regionplaner indeholder udpegninger af geologiske bevaringsværdier, agter Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde med Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse at udarbejde et landsdækkende kort over de regionale geologiske interesser som et supplement til de nationale geologiske interesser.

Europarådets ministerkomite vedtog den 5. maj 2004 en række anbefalinger vedrørende bevarelse af den geologiske arv og områder af speciel geologisk interesse. Anbefalingerne kan læses på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside www.sns.dk under emnet geologiske interesser.

For at sikre de geologiske interesser, som gennemskæres af en kommunegrænse, er det vigtigt at kommunerne samarbejder på tværs af de administrative grænser for at sikre de geologiske værdier.

Vandløb, søer og kystvande

Kommunerne får nu kompetence til at fastsætte retningslinier for anvendelsen af vandløb, søer og kystvande. Kommuneplanperioden 2006-2009 kan dog – for så vidt angår vandområdet – betragtes som en overgangsperiode. Kommunerne skal i denne periode administrere i overensstemmelse med 2005-regionplanretningslinjerne for både anvendelsen og vandkvaliteten af søer, vandløb og kystvande. Disse retningslinjer får fra 1. januar 2007 retsvirkning som landsplandirektiv.

Med udgangen af 2009 træder de nye statslige vandplaner i kraft, som vil være bindende for myndighederne, bl.a. for kommuneplanlægningen.

Statslige mål

- At forureningen af vandløb, søer og kystvande med næringsstoffer, mikroorganismer og farlige stoffer nedbringes i overensstemmelse med de reduktionsmål, kvalitetsmål og tidsfrister, der fremgår af vandmiljøplan I, II og III, EU-direktiver og internationale aftaler om beskyttelse af havmiljøet.
- At miljøpåvirkningen af vandområderne fra spildevandsudledninger fra ukloakerede ejendomme bliver nedbragt gennem en bedre rensning af spildevandet i ukloakerede områder.
- At badevandskvaliteten bliver forbedret på de steder, hvor den er påvirket af udledninger fra renseanlæg, overløb og spredt bebyggelse.
- At mål for kvalitet af overfladevand og indsatsprogrammer i de kommende vandplaner, der skal være vedtaget senest 22. december 2009, realiseres.
- At udviklingsmuligheder for mindre fiskerihavne sikres som grundlag for at kunne opretholde et bæredygtigt kystfiskeri og for at kunne bevare en traditionel erhvervskultur, lokale beskæftigelsesmuligheder og forsyning med friske fødevarer af høj kvalitet.
- At akvakulturanlæg sikres en lokalisering, som kan bidrage til at fremme erhvervets udviklingsmuligheder og minimere miljøbelastningen.
- At fiskeri og akvakultur giver grundlag for gode arbejdspladser og livsbetingelser i bl.a. yderområderne.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen må ikke stride mod anvendelsesbestemmelser og recipientmålsætningerne i regionplanerne.
- Ved lokalisering af havbrug skal der tages udgangspunkt i kortbilaget til Fødevareministeriets havbrugsrapport. Havbrug eller saltvandsbaserede indpumpningsanlæg kan etableres eller udvides, hvor en konkret vurdering viser, at produktionen kan foregå uden at omgivelserne belastes på en måde, som er uforenelig med hensynet til det pågældende vandområdes kvalitetsmålinger og ikke bidrager til en generel forringelse af tilstanden af det pågældende vandområde eller de tilstødende vandområder. **Jf. vejledning nr. 9163 af 31. marts 2006 om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt.**

Kapitel 3. 17

Statslige mål og krav

Vandløb, søer og kystvande

Nyttig information

Indtil 2003 var det et krav, at regionplanerne skulle indeholde retningslinjer for både anvendelsen og vandkvaliteten af søer, vandløb og kystvande.

I 2003 overførtes planlægningen for vandkvaliteten imidlertid til vandplanlægningen efter miljømålsloven, mens kravet om retningslinjer i regionplanen for anvendelsen blev fastholdt. Det blev samtidig besluttet, at regionplanerne – i overgangsperioden indtil der foreligger endeligt vedtagne vandplaner – skulle omfatte retningslinjer for vandkvaliteten.

Kravet om, at der skal udarbejdes retningslinjer for anvendelsen af søer, vandløb og kystvande er med den ændrede planlov overført til kommuneplanlægningen. Retningslinjerne for anvendelsen af vandløb, søer og kystvande omfatter eksempelvis rekreativ anvendelse såsom badning, sejlsads og fiskeri.

Kortbilaget til Fødevareministeriets havbrugsrapport skal lægges til grund for lokaliseringen af havbrug, jf. miljøbeskyttelseslovens § 4 og vejledning om godkendelse af saltvandsbaseret fiskeopdræt, jf. vejledning nr. 9163 af 31. marts 2006.

Kapitel 3. 17

Statslige mål og krav

Vandløb, søer og kystvande

Uddybende bemærkninger

Kommunerne skal i planperioden 2006-2009 arbejde for realiseringen af de nuværende recipientkvalitetsmål indeholdt i regionplanerne. Disse bliver afløst af fastsatte nye miljømål i den statslige vandplan i slutningen af 2009. Disse miljømål fastsættes på baggrund af miljømålsloven, hvorefter Danmark ultimo 2015 er forpligtiget til generelt at opnå en god økologisk tilstand og god kemisk tilstand for overfladevandsområderne.

Staten skal senest den 22. december 2009 have vedtaget statslige vandplaner, herunder indsatsprogrammer. De statslige vandplaner skal senest den 22. december 2010 følges op af kommunale handleplaner. Kommuneplanens retningslinjer for anvendelsen af vandløb, søer og kystvande skal efter 2010 supplere og spille sammen med de kommunale handleplaner.

Det vil – inden næste kommuneplanperiode – og i forbindelse med fastlæggelsen af indholdet af de statslige vandplaner, indsatsprogrammer og de kommunale handleplaner blive nærmere afklaret, hvordan kommuneplanens retningslinjer for anvendelsen af vandløb, søer og kystvande skal fungere sammen med vandplanerne. Det vil i den forbindelse bl.a. blive afklaret, om det skønnes hensigtsmæssigt, at kommuneplanerne – fx ved indtegninger på kort - skal afspejle alle anvendelser, også de der er tilladt via andre myndigheders sektoradministration (tilladte klappladser, tilladte råstofvindingsområder på havet o.s.v.), eller om den alene skal afspejle områder, hvor kommunen er ansvarlig for sektorlovgivningen.

Da den statslige vandplanlægning er en forudsætning for kommuneplanlægningen, og da vandplanerne udarbejdes tidsmæssigt samtidig med kommuneplanerne, anbefales det, at kommunerne er i dialog med miljøcentrene, så det undgås, at et kommuneplanforslag kommer i modstrid med en vandplan. Det er Miljøministeriets 7 miljøcentre, der har ansvaret for den statslige vandplanlægning.

Fiskeri og akvakultur

Fiskeri og akvakultur, som i sin helhed rummer det primære fiskeri, hav- og dambrug samt fiskeopdræt i recirkulationsanlæg, rekreativt fiskeri og havnefaciliteter, er på linje med jordbrugs-erhvervene et ressourceudnyttelseserhverv. Det er ikke mindst i kommuneplansammenhæng relevant at inddrage mindre fiskerihavne og akvakulturerhvervene, herunder havbrug, idet disses erhvervsmuligheder skal sikres under samtidig hensyntagen til natur, miljø og kulturmiljø samt ønsket om udviklingen i landdistrikter.

Fødevarerministeriet vil kunne understøtte denne erhvervsudvikling inden for rammerne af Fiskeriudviklingsprogrammet for 2007-2013. Regeringen udarbejder i 2006 en politisk handlingsplan, der vil fokusere på initiativer, der kan fremme øget værditilvækst i fiskeriet samt udnyttelse af vækstmuligheder i akvakultur.

Kystnærhedszonen

Kommunernes nye kompetence og nye opgave bliver at fastsætte retningslinjer for arealanvendelsen i den ca. 3 km brede kystnærhedszone, som er fastlagt i planloven. Kystnærhedszonen er en planlægningszone og ikke en forbudszone. Udvikling inden for kystnærhedszonen er ikke udelukket, men det kræver en meget grundig planlægning. Det er en udfordring for kommunerne at sikre en planlægning, der både beskytter de danske kystlandskaber og ikke forhindrer en hensigtsmæssig udvikling i kommunen.

Danmark har i forhold til sin størrelse en meget lang kystlinje. Danmarks kystområder er enestående i Europa på grund af deres store variation. De danske klit- og klithedelandskaber er i europæisk sammenhæng af betydelig udstrækning og præget af uberørthed. Det giver Danmark et særligt ansvar for at bevare de åbne og dynamiske kyststrækninger.

Kystområderne udgør landskabelige helheder med væsentlige natur- og landskabsressourcer. Kystlandskabet er imidlertid ikke kun natur. Det er også stedet, hvor mange forskellige aktiviteter finder sted. Der skal være plads til beboelse, friluftsliv, turisme, transport, landbrug og andre erhverv.

Det åbne danske kystlandskab er en truet og begrænset ressource. Presset på kysterne er stort og stigende. De seneste år har der især vist sig et stort pres for byudvikling, nye ferieboliger og fritidsaktiviteter tæt på kysterne i de attraktive omgivelser, som kysterne er forbundet med. Planlægningen for bebyggelse og anlæg i kystnærhedszonen skal sikre en kvalitetsbetonet udvikling, hvor natur og landskabshensyn har høj prioritet.

Statslige mål

- At bevare kysterne, så de fortsat udgør landskabelige helheder med høj natur- og landskabsværdi. Dette gælder ikke mindst de uberørte kyststrækninger og de helt kystnære dele inden for klitfredningslinjen og strandbeskyttelseslinjen.
- At fremme kvaliteten af den udvikling af bebyggelse og infrastruktur, som nødvendigvis må ligge i kystnærhedszonen, herunder at indpasse den i forhold til de landskabelige, naturmæssige og friluftsmæssige interesser.
- At den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen baseres på et solidt og opdateret beslutningsgrundlag, hvor der er redegjort for den forventede udvikling i kystnærhedszonen og de tilgrænsende vandområder, samt for sammenhængen mellem udvikling i de kystnære byer og varetagelsen af beskyttelsesinteresserne i kystnærhedszonen.
- At udviklingen af turismen og de rekreative områder langs kysterne respekterer og tager udgangspunkt i de natur- og landskabsmæssige værdier i kystnærhedszonen.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanens skal indeholde retningslinjer for arealanvendelsen i kystnærhedszonen. **Planloven § 11 a, stk. 1 nr. 18.**

Kapitel 3. 18

Statslige mål og krav

Kystnærhedszonen

Nyttig information

Et af formålene i planloven er at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig natur- og landskabsressource.

Arealanvendelse i kystnærhedszonen skal være i overensstemmelse med bestemmelserne i planlovens § 5 a, stk. 1, og § 5 b. Kommuneplanerne skal indeholde retningslinjer for kystnærhedszonen. Retningslinjerne skal omfatte alle arealer i kystnærhedszonen. Eksisterende og planlagte forhold i kystnærhedszonen skal vises på et kortbilag jf. planlovens § 11 e, stk. 2. Endvidere skal kommuneplanen ledsages af en redegørelse om den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen og de tilgrænsende vandområder, jf. § 11 e, stk. 1, nr. 7. bemærkninger side 41.

Bestemmelsen svarer uændret til den tidligere planlovs krav til regionplanen. Regionplanen kan derfor bruges som grundlag for kommunens arbejde med retningslinjer for kystnærhedszonen.

De helt nære kystlandskaber er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §§ 8 og 15. om klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen. Bredden af de arealer, der er omfattet af bestemmelserne er 300 meter, dog 100 meter i sommerhusområder, og er ifølge naturbeskyttelsesloven en forbudszone.

Kapitel 3. 18

Statslige mål og krav

Kystnærhedszonen

Nyttig information fortsat.....

Formålet med strandbeskyttelsen er at sikre en generel friholdelse af kystområderne for indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse. Herved varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn. Strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen er konkret fastlagt og tinglyst på den enkelte ejendom. Der henvises til vejledning om administration om strandbeskyttelses- og klitfredningszonen link www.skovognatur.dk

- Kommuneplanens retningslinjer for kystnærhedszonen skal sikre,
 - at der kun inddrages nye arealer i byzone og planlægges for arealer i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig og funktionel begrundelse for kystnær lokalisering. **Planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 1.**
 - at nye byzoneudlæg til beboelse i kommuneplanerne fastholdes til helårsbeboelse.
 - at der bortset fra trafik anlæg og andre overordnede infrastrukturanlæg kun i ganske særlige tilfælde kan planlægges for bebyggelse og anlæg på land, som forudsætter inddragelse af arealer på søterritoriet eller særlig kystbeskyttelse. **Planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 2.**
 - at nye sommerhusområder ikke må udlægges medmindre de er en del af et landsplandirektiv om udvidelse af sommerhusområder i kystnærhedszonen. **Planlovens § 5 b, stk. 1 nr. 3 og stk. 2 og 3.**
 - at sommerhusområder fastholdes til fritidsformål. **Planlovens § 5 b, stk. 1, nr.3.**
 - at ferie- og fritidsanlæg skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser. **Planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 4.**
 - at offentlighedens adgang til kysten sikres og udbygges. **Planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 5.**
- Kommunen skal gennemgå de allerede godkendte eller vedtagne, uudnyttede arealreservationer i kystnærhedszonen og ophæve de reservationer, der ikke er aktuelle. **Planlovens § 11 f, stk. 2.**
- Udpegninger af værdifulde kystlandskaber, regionale kystlandskaber, kystkiler og lignende i de eksisterende regionplaner skal optages i kommuneplanerne.

Redegørelse for planens forudsætninger

- Kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, som viser den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen og de tilgrænsende vandområder. **Planlovens § 11 e, stk. 1, nr. 7.**
- På kortbilag redegøres for de eksisterende og planlagte forhold i kystnærhedszonen, herunder hvilke områder der friholdes for bebyggelse. **Planloven § 11 e, nr. 7 og stk. 2.**

Uddybende bemærkninger

Kystnærhedszonen er en planlægningszone, hvor der i planloven fastsættes en række krav til kommunernes planlægning, og hvor udgangspunktet er, at landets kystområder søges friholdt for bebyggelse og anlæg, der ikke er afhængig af en kystnær placering.

Kommunerne skal for alle arealer i kystnærhedszonen, d.v.s. for alle landzone- og sommerhusområder udarbejde retningslinjer for arealanvendelsen. Retningslinjerne skal søge kystnærhedszonen friholdt for yderligere byudvikling, tekniske anlæg og ferie- og fritidsanlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed.

Kommuneplanens retningslinjer bør udarbejdes med henblik på:

Kapitel 3. 18

Statslige mål og krav

Kystnærhedszonen

- At formulere mål for de enkelte kyststrækningers anvendelse og beskyttelse.
- At afgrænse de større ubebyggede kystlandskaber, særligt sårbare eller markante landskabstræk, områder af betydning for friluftslivet, større tekniske anlæg og ferie- og fritidsformål.
- At afgrænse de arealer, der kan udlægges til byzone.
- At fastlægge beliggenhed af arealer til ferie- og fritidsformål.
- At fastlægge generelle langsigtede principper for sikring og udbygning af offentlighedens adgang til kysterne.

Strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen

I områder, der er omfattet af klitfredningslinjen eller strandbeskyttelseslinjerne, må der ifølge naturbeskyttelsesloven ikke finde tilstandsændringer sted. Der er således tale om en forbudszone, der skal friholdes fra bebyggelse og anlæg, ny beplantning, placering af campingvogne og lignende, og hvor der er forbud mod udstykning og fastlæggelse af nye skel.

Det vil i enkeltstående tilfælde være muligt at gennemføre en afrundende byudvikling indenfor strandbeskyttelseszonen, især bag eksisterende bebyggelse, som udfyldning af huller i en husrække og ved havne, hvis der er et dokumenteret behov herfor. På nær byggeri på havne har praksis været, at den hidtidige linje på 100 meter er blevet fastholdt i disse enkeltstående tilfælde.

Det skal bemærkes, at uudnyttede arealreservationer, der ikke er lokalplanlagt, indenfor strandbeskyttelses- og klitfredningslinjerne generelt anses for uaktuelle, fordi de ikke vil kunne gennemføres uden dispensation.

Samarbejde mellem kommunerne

Kystområderne afgrænses ikke af de administrative kommunegrænser. Kommunerne opfordres derfor til at samarbejde om forvaltningen af kystområderne og til at fremme koordinering og prioritering af interesserne i kystnærhedszonen. Med en sammenhængende planlægning skabes grundlaget for at de eksisterende kvaliteter i kystområderne kan understøtte andre strategier i regionen.

Kommunerne opfordres også til at samarbejde såvel indenfor som mellem kommunerne og med relevante organisationer og virksomheder om sammenhængende turistpolitiske strategier for regionerne, herunder også at sikre offentlighedens inddragelse i planlægning- og beslutningsprocessen.

Kommunerne kan i forbindelse med deres planlægning for kystnærhedszonen tage udgangspunkt i den allerede gennemførte planlægning i regionplanerne, herunder de forskellige udpegninger.

Landsplandirektiver

Der er over årene udstedt en række landsplandirektiver, som er bindende for den kommunale planlægning. Det betyder, at kommunerne skal udarbejde retningslinier til realisering af landsplandirektiverne.

Krav til den kommunale planlægning

- Kommuneplanen må ikke stride mod regler og beslutninger, som miljøministeren har udstedt efter planlovens § 3.
- Kommunerne skal foretage de nødvendige ændringer, så kommuneplanen bringes i overensstemmelse med de eksisterende landsplandirektiver.

Uddybende bemærkninger

Miljøministeren skal efter planloven fastsætte regler, der konkretiserer de overordnede principper for planlægningen i hovedstadsområdet. Reglerne vil blive fastlagt i et landsplandirektiv »Fingerplan 2007«.

Over en lang årrække er der udarbejdet et stort antal andre landsplandirektiver. Den kommende »Vejledning om kommuneplanlægning« vil indeholde en oversigt over hvilke landsplandirektiver, der fortsat er aktuelle, og hvis realisering kommuneplanen derfor skal indeholde retningslinier for.

Kapitel 3. 19

Statslige mål og krav

Landsplandirektiver

Nyttig information

Af planlovens § 3 fremgår det, at miljøministeren til varetagelse af landsplanmæssige interesser kan fastsætte regler for anvendelsen af lovens beføjelser og for indholdet af planlægningen efter loven. Disse regler kan tillægges retsvirkning som kommuneplaner.

Efter planlovens § 11 skal kommunalbestyrelser tilvejebringe oplysninger til brug for landsplanarbejdet og ved revision af kommuneplaner foretage de nødvendige ændringer, så de bringes i overensstemmelse med det givne landsplandirektiv.

Kommuneplanens form og redegørelse

Kapitel 4

Kommuneplanens form og redegørelse

Den eksisterende tendens med stor variation i kommuneplanernes form er fastholdt. Som noget nyt er der nu bestemmelser om, at kommuneplanerne skal indeholde retningslinier for en række emner – de emner som tidligere indgik i regionplanerne og i kommuneplanerne. Men lovgivningen er fortsat fleksibel i forhold til, hvordan kommunerne indarbejder disse retningslinier i kommuneplanen.

De nye samarbejder mellem kommunerne stiller nye krav om standardisering af plandata, så det er muligt at sammenligne plandata over kommunegrænserne. Det forventes, at samlingen af planlægningen for det åbne land og byerne, dannelse af nye fagligt bæredygtige planenheder i kommunerne og udviklingen af digitale kommuneplaner kan skubbe til en positiv fornyelse af planlægningen i byerne og i det åbne land.

Statslige mål

- At kommuneplanlægningen udvikles i dialog med de statslige myndigheder og at der udvikles og afprøves nye arbejdsmetoder og skabes nye planpraksis.
- At kommunerne indleder dialog med staten på et tidligt tidspunkt og behovet for statslige indsigelser minimeres.
- At kommunernes planlægning koordineres på tværs af kommunegrænserne.
- At kommuneplanerne udarbejdes på baggrund af standardiserede plandata.
- At miljøvurderingen integreres i planarbejdet og sikrer et højt beskyttelsesniveau.

Krav til den kommunale planlægning

- De nye kommunalbestyrelser skal inden udgangen af den første halvdel af den kommunale valgperiode – det vil sige inden udgangen af 2007 - udarbejde en strategi for kommuneplanlægningen. **Planlovens § 23 a, stk. 1.**
- Kommunalbestyrelsen skal sikre, at der efter større ændringer af kommuneplanen tilvejebringes en oversigt over planens indhold i en sammenskrivning af de gældende bestemmelser, som offentligheden skal have adgang til at benytte. **Planlovens § 23 f.**
- Planstrategier og kommuneplanens rammer for indholdet af lokalplaner vedtaget efter 15. september 2006 skal indsendes til staten via PlansystemDK
- De afgrænsede områder, der knytter sig til kommuneplanens retningslinier og rammer, skal vises på kort. **Planlovens § 11, stk.3.** Kortet skal være éntydigt i forhold til ejendomsgrænser mv.

Nyttig information

Kommuneplanen fastlægger på grundlag af en samlet vurdering af udviklingen i kommunen en hovedstruktur, som angiver de overordnede mål for udviklingen og arealanvendelsen i kommunen, retningslinier for arealanvendelsen for en række emner – indholdet i de tidligere regionplaner og de tidligere kommuneplaner – og rammer for lokalplaners indhold for de enkelte dele af kommunen.

Kommuneplanstrategien, som starter revisionsprocessen, skal indeholde oplysninger om den planlægning, der er gennemført efter den seneste revision af kommuneplanen. Desuden skal den indeholde kommunalbestyrelsens vurdering af og strategi for udviklingen og en beslutning om, at kommuneplanen enten skal revideres i sin helhed, eller at der skal foretages en revision af kommuneplanens bestemmelser for særlige emner eller områder i kommunen og hvilke dele af kommuneplanen, der genvedtages for en ny 4-års-periode.

Kapitel 4

Kommuneplanens form og redegørelse

Uddybende bemærkninger

Vejledning om kommuneplanlægning

Skov- og Naturstyrelsen udsender i begyndelsen af 2007 en »Vejledning om kommuneplanlægning«, der gennemgår planlovens bestemmelser om kommuneplanlægning. Vejledningen vil bl.a. indeholde en systematisk gennemgang af lovens krav til kommuneplanens indhold og tilvejebringelse.

Hovedstrukturen

Kommuneplanens hovedstruktur angiver de overordnede mål for udviklingen og arealanvendelsen i kommunen. Den skal omfatte hele kommunens geografiske område. Den skal give et overblik over planens indhold og være indgangen til kommuneplanens mere detaljerede afsnit.

Hovedstrukturen kan udformes som et eller flere kort, der beskriver den afvejede sammenfatning af emnerne i kommuneplanen.

Retningslinjer for arealanvendelsen

Planloven fastsætter, at der skal fastsættes retningslinier for arealanvendelse mv. for alle emner nævnt i planlovens § 11 a – »kommuneplankataloget«. Det er emnerne i kapitel 3.

Rammer for lokalplaners indhold

Rammer for indholdet af lokalplaner fastsættes for de enkelte dele af kommunen med hensyn til en række forhold fx fordelingen af bebyggelsen efter art og anvendelse. Der skal være rammebestemmelser for et område, hvis der skal vedtages en lokalplan.

Redegørelse for planens forudsætninger

Kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger. Redegørelsen udgør begrundelsen for kommunalbestyrelsens planforslag.

Redegørelsen skal bl.a. indeholde beskrivelse af:

- Den forudsatte rækkefølge for planens gennemførelse.
- Hvordan kommuneplanen forholder sig til den regionale udviklingsplan og kommunens vedtagne strategi for udviklingen
- Beskyttede områder efter anden lovgivning og eventuelle arealreservationer efter sektorlove eller projekterings- og anlægslove
- De i vandplanen og Natura 2000-planen, jf. lov om miljømål mv. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder, og de i Natura 2000-skovplanen, jf. kapitel 4 i lov om skove, fastsatte bestemmelser, der er relevante for planlægningen af arealanvendelsen inden for kommuneplanens geografiske område.
- Handlingsplaner for kommunens realisering af vandplanen og Natura 2000-planen efter §§ 31 a og 46 a i lov om miljømål for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder
- De i råstofplanen, jf. § 5 a i lov om råstoffer, fastsatte bestemmelser, der er relevante for planlægningen af arealanvendelsen inden for kommunens geografiske område.
- Den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen og de tilgrænsende vandområder.
- Kommuneplanens sammenhæng til kommuneplanlægningen i nabokommunerne.
- Kommuneplanens sammenhæng til den statslige trafikplan og trafikselskabernes trafikplan for offentlig service.

Kapitel 4

Kommuneplanens form og redegørelse

Miljøvurdering

Kommuneplanen er som udgangspunkt obligatorisk omfattet af bestemmelserne om miljøvurdering i »Lov om miljøvurdering af planer og programmer«. Agenda 21 – og kommuneplanstrategier vil som udgangspunkt ikke blive omfattet af lovens bestemmelser om miljøvurdering, idet det antages, at hverken Agenda 21 eller kommuneplanstrategier normalt fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelser.

Der henvises til »Vejledning om miljøvurdering af planer og programmer«, Miljøministeriet 2006.

Digitale kommuneplaner

Hidtil har kommunerne skullet sende alle planforslag og endeligt vedtagne planer – både strategiforslag, forslag til kommuneplaner, forslag til kommuneplantillæg og lokalplaner samt de endeligt vedtagne planer – til en lang række statslige myndigheder. I det nye plansystem vil der ske en stor forenkling på dette punkt. Fremover vil kommunerne kun skulle indmelde deres planforslag og vedtagne planer et sted, nemlig i et nyt fælles plansystem – PlansystemDK.

Systemet vil indeholde oplysninger om planer, der er tilvejebragt efter reglerne i planloven. PlansystemDK gør det enkelt for kommunerne at registrere og offentliggøre planforslag samt endeligt vedtagne planer. Samtidig giver PlansystemDK gratis adgang for alle; borgere, virksomheder og andre myndigheder til at læse planforslag og endeligt vedtagne planer. Systemet giver besked til de nødvendige ministerier, når der er nye planforslag i høring.

Ifølge Lov om ændring af lov om tinglysning og forskellige andre love (Digital tinglysning) vedtaget d. 2. juni 2006 kan miljøministeren fastsætte regler om, at kommunalbestyrelsens pligt til at sende planer, planforslag og kommuneplanstrategier til de myndigheder, hvis interesser berøres, skal opfyldes ved, at kommunalbestyrelsen sender planen, planforslaget eller strategien digitalt til »PlansystemDK«.

Der er i 2006 udarbejdet et cirkulære, hvor disse regler er specificeret. Cirkulæret indeholder bl.a. krav om, at en plan, som indmeldes via PlansystemDK, skal være registreret digitalt, og registreringen skal være opbygget efter den fælles datamodel, PlanDK2. Endvidere skal det juridiske plandokument i pdf-format samt en registrering af planens geografiske udstrækning i GIS-format vedlægges.

Alle nye planforslag vedtaget efter 15. september 2006 skal indsendes til staten via PlansystemDK og bliver tilgængelige for alle via systemet. Loven indebærer herudover, at kommunerne får pligt til inden april 2008 at lægge samtlige gældende planer ind i PlansystemDK.

Ved fremsendelse til systemet skal kommunen aktivt vælge de myndigheder, som skal modtage planen eller planforslaget. Herudover vil det være muligt for kommunen at tilføje andre modtagere af planen efter eget ønske. Det er således fortsat kommunens ansvar at give systemet besked om, hvilke berørte myndigheder, der skal have tilsendt planen eller planforslaget.

De valgte modtagere vil få en meddelelse fra systemet om, at et forslag til eller en vedtaget og offentliggjort plan eller planstrategi

Kapitel 4

Kommuneplanens form og redegørelse

er indberettet fra den pågældende kommune, samt oplysninger om, hvor den kan findes. Ansvar for, at e-mailadresserne til de myndigheder, som skal modtage planen, er korrekte, påhviler den enkelte modtagende myndighed.

Plandokumenterne skal dog fortsat offentliggøres efter planlovens regler herom. Den digitale indsendelse af dokumenter til registret erstatter således ikke offentliggørelsen's krav om annoncering mv.

Kommuneplanens kort

Der er iværksat en række initiativer, som skal sikre en standardiseret opbygning af data og adgang til data.

Arbejdet med overdragelse af amternes data, journaler og IT-systemer til stat og kommuner er organiseret i projekt Kommunalreform og Digital Forvaltning. Der vil blive udviklet datamodeller og standarder for de plandata, der har tilknytning til kommuneplanernes retningslinjer. Standarderne vil bl.a. indeholde bestemmelser om geografiske referencer (grundkort) og nøjagtighed (målestok) for de digitale registreringer.

Afgrænsningen af områder i kommuneplanen skal være entydige, både når det gælder afgrænsningen i forhold til de enkelte ejendomme (målestoksforhold og detaljeringsniveau) og når det gælder definitioner. Der tidligere været krav til regionplanlægningen om kort i målestoksforholdet 1:100.000 og 1:25.000. Der vil blive stillet tilsvarende krav om georeference og nøjagtighed til fremtidens digitale kommuneplankort.

De datamodeller, som arbejdsgruppen udvikler, vil sikre dette. Det forventes, at det bliver et krav, at disse standarder følges. Med ændringen af planloven er der åbnet mulighed for, at miljøministeren kan fastsætte regler for, hvordan oplysningerne skal indberettes.

*Bilag 1**Tidsplan for vandplaner og Natura 2000-planer*

Tidsplan for vandplaner og Natura 2000-planer

Forberedelse af 1. planperiode

Kilde: lovbemærkninger til L92 – ændring af miljømålsloven

• 22. december 2006.	Tidsplan og arbejdsprogram for tilvejebringelse af vandplan skal være sendt i høring. Høringsfrist minimum 6 måneder.
• 22. juni 2007.	Idefase skal være igangsat med indkaldelse af forslag til vandplanen. Samtidig offentliggøres en oversigt over de væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver, som skal løses, skal være sendt i høring. Høringsfrist minimum 6 måneder.
• 22. juni 2007.	Indkaldelse til idefase.
• 22. december 2008.	Forslag til vandplan og Natura 2000-plan skal være sendt i høring. Høringsfrist minimum 6 måneder.

1. planperiode

• 22. december 2009.	Endelig 6-årig vandplan og Natura 2000-plan med indsatsprogram skal være vedtaget.
• 22. december 2010.	De kommunale handleplaner skal være vedtaget.
• 22. december 2012.	Foranstaltninger efter indsatsprogrammer skal være iværksat.
• 22. december 2015.	Frist for opfyldelse af miljømål for vand.

*Bilag 2**Bidragende ministerier
og styrelser*

Bidragende ministerier og styrelser

Følgende ministerier og styrelser har bidraget til udarbejdelsen af »Oversigten over statslige interesser i kommuneplanlægningen – 2009«:

Direktoratet for Fødevarer Erhverv ved Elsbeth Teichert og Kim Rægaard.

Energistyrelsen ved Elisabeth C.F. Hagemann.

Forsvarsministeriet ved Anne Dorthe Lillelund og Jonas Refn.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet ved Lene Anderson og Søren Hansen Thomsen.

Kirkeministeriet ved Anders Nordbo og Jørgen Lyng Kroer.

Kulturarvsstyrelsen ved Ebbe Keld Pedersen.

Miljøstyrelsen ved Axel Bendtsen.

Skov- og Naturstyrelsen ved Anne-Marie Rasmussen, Kirsten Flemming Hansen, Helle Witt, Janne Christensen, Bent Petersen og Helga Grønnegaard.

Statens Luftfartsvæsen ved Finn E. Kristensen og Jens Erik Ditlevsen.

Transport- og Energiministeriet ved Jesper Kaae.

Trafikstyrelsen ved Trine Hoffmann Sørensen.

Vejdirektoratet ved Jens Chr. Probst.

Øvrige:

Visitdenmark ved Henrik Larsen

Henvisninger

Generelt:

»Landsplanredegørelsen 2006, Det nye Danmarkskort – planlægning under nye vilkår«, Miljøministeriet.

Fritidsformål:

»Lokalisering af golfbaner«, Miljøministeriet 2006.

»Friluftsliv – inspiration til politik, plan og praksis«, Friluftsrådet 2006.

Geologi:

»Geologisk Set« udgivet af Skov- og Naturstyrelsen og Geograf-forbundet, 5 bøger.

»Kystlandskabet – Udpegning af Danmarks nationale interesseområder – geologi- geomorfologi- kystdynamik« udgivet af Skov- og Naturstyrelsen i 2004.

»Nationale geologiske interesseområder« udgivet af Fredningsstyrelsen 1984.

Kulturhistorie:

»Kulturhistorie i planlægningen«. Inspiration til det fremtidige arbejde med kulturmiljøer i planlægningen, Skov- og Naturstyrelsen 2001.

»Kulturarv en værdifuld ressource for kommunernes udvikling«, Kulturarvsstyrelsen og Fonden Realdania, 2005.

Kystnærhedszonen:

»Vejledning om planlægning i kystområderne«, Miljøministeriet 1995.

»Vejledning om 300 m strandbeskyttelses- og klitfredningszone«, Miljøministeriet, 1993 (er under revision).

»Planlægning i Kystnærhedszonen, Delbetænkning fra Udvalget om forenkling og udvikling af regionplanlægningen«, Miljøministeriet 2003.

»Analyse af kystzoneadministrationen i Danmark«, Miljøministeriet 2006.

Skovrejsning:

»Ny skov – en genvej til rent drikkevand« udgivet i samarbejde med de to landsdækkende vandværksforeninger DANVA og Foreningen af Vandværker i Danmark og Skov- og Naturstyrelsen, 2003.

»De nye skove, viden om skovrejsning«, udgivet af Forskningscentret for Skov og Landskab og Skov- og Naturstyrelsen, 2003.

»Planlægning af skovrejsning«, Skov- og Naturstyrelsen 1999.

Vandløb, søer og kystvande:

»Vandmiljøplan III«, aftale indgået mellem Regeringen, Kristendemokraterne og Dansk Folkeparti 2004.

»EU's Vandrammedirektiv«, Europa Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23.10.2000.

»Lov om miljømål mv. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder«. Lov nr. 1150 af 17/12-2003 som ændret ved Lov nr. 570 af 24/6-2005.

Links

Energistyrelsen: www.ens.dk

Kulturarvsstyrelsen: www.kuas.dk

Skov- og Naturstyrelsen:
www.skovognatur.dk

Statens Luftfartsvæsen: www.slv.dk

Danske geologiske lokaliteter af international værdi: www.geosites.dk

Kulturarvsarealer: www.dkconline.dk/html/menu1/kulturarvsearch.htm

Landbrugsrådets projekt »Spor i landskabet«: www.spor.dk

Lokal landdistriktspolitik: www.im.dk/publikationer/udv_landdistrikterne/index.htm

Miljøministeriets rapport om lokalisering af golfbaner: www.skovognatur.dk/Udgivelser/2006/Lokalisering_golfbaner.htm

»Natura 2000«, EU's habitat og fuglebeskyttelsesdirektiver: www.skovognatur.dk/emne/Natura2000

Placering af vindmøller, 29. marts-aftalen: www.ens.dk/sw13344.asp

Sundhedsprogrammet »Sund hele livet 2002-2010«: www.folkesundhed.dk

Vejledning om og administration af strandbeskyttelses- og klitfredningszonen: www.skovognatur.dk/Emne/Landskab/Beskyttelseslinjer

Vejledning om miljøvurdering af planer og programmer: www.skovognatur.dk/Emne/Planlaegning/Miljoekonsekvenser

